Cena egz. 20 groszy. Nakład 40000 egzemplarzy. Dziś 24 strony.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.54 zł. miesięcznie, 10.61 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 73. | BYDGOSZCZ, niedziela dnia 29 marca 1931 r. | Rok XXV.

Rozluźnić śrubę podatkową.

Przed wymiarem podatku przemysłowego.

Nasze urzędy skarbowe i komisje szacunkowe znajdują się **w przededniu wymiaru podatku przemysłowego.** Ma on objąć obroty, uzyskane przez przemysł, handel, rękodzieło itd. w roku 1930, zatem w roku, który nasze gospodarstwo narodowe **z największym tylko trudem przetrwało.**

Był to rok, w którym w porównaniu z dawnym okresem, fabryki dymiły słabiej, zrozpaczony rękodzielnik nie mógł zaczepić rąk o ruch budowlany, prawie zamarły, — a kupiec wystawał nieraz godzinami u lady sklepowej „bez początku“.

Świadectwem gospodarczego zastoju a w wielu gałęziach wprost upadku — był skurczony towarowy ruch kolejowy, był spadek ceł, był o 100 miljonów złotych zmniejszony wpływ z monopolu spirytusowego, tej złotej żyły skarbowej carskiej Rosji, mającej i u nas wypełnić po brzegi kasy państwowe.

Ołówek rządowy notował, czy chciał czy nie chciał, rzednące kolumny cyfr — a gdy liczby ukryć się nie dadzą — ogłaszane **urzędowe sprawozdania** o sytuacji gospodarczej w roku 1930 nie mogły zataić **pogarszającego się ekonomicznego położenia kraju.**

Przebyliśmy typowy, chudy rok egipski,, jeden z tych, jaki śnił się biblijnemu Józefowi, z tą różnicą, że był to w Polsce **rok rzeczywistości.**

Idzie o to, by w chwili, kiedy stan gospodarczy wymaga bardzo trzeźwej i oględnej oceny — nasze władze skarbowe nie nakładały **różowych szkieł** i przez nie nie usiłowały odkryć dobrobytu, który pozostał ekonomicznem wspomnieniem; zgromadzić obrotowych cyfr, należących do rajskiej krainy ułudy, słowem nie starały się zdobyć własnych gospodarczych konjunktur nawet **widocznie sprzecznych** z urzędowemi publikacjami, ale potrzebnych do **wyśrubowania** podatku przemysłowego, tego, fiskalnego konika, na którym harcują tak chętnie nasze władze. Że nie rzucamy słów na wiatr, stwierdzają dotychczasowe cyfry wpływu podatku przemysłowego, pobranego na podstawie zaliczek przypisanych i ściąganych według stanu wymiarowego za rok 1929. Wpływy te, o ile idzie o okres dziesięciomiesięczny, od 1 kwietnia 1930 do 31 stycznia 1931, przyniosły z oczekiwanych za cały rok 275 miljonów złotych **aż 265 miljonów,** przeszły więc najśmielsze **nadzieje** ministerstwa skarbu, co **nie może być jednak bodźcem** do powtórzenia i w tym najkrytyczniejszym roku wygórowanych wymiarów, **łamiących** nierzadko przedsiębiorstwa, a z niemi i źródła podatku. A nie może być dlatego, że wpływy te są często **resztkami soków,** wytłoczonych z organizmu gospodarczego przez **śrubę egzekucji skarbowej.** Powszechną jest tajemnicą, że sprężyny tej śruby działają **najbezwzględniej** właśnie, gdy idzie o **podatek przemysłowy,** który stał się dla władz skarbowych — najwyższym punktem ambicji urzędowej; dla świata gospodarczego — mieczem Damoklesa, wiszącym na coraz więcej się rwiącej ekonomicznej nici.

Dwie uwagi cisną się gwałtem pod pióro.

Żadna ustawa nie przysparza tyle pracy **Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu,** co ustawa o podatku przemysłowym — i żadne inne orzeczenia władz nie są tak przez ten Trybunał **masakrowane,** jak właśnie wymiary podatku przemysłowego. Świadczy to, że wymiary te bywają nałogowo dokonywane na podstawie wadliwego tłomaczenia przepisów, co mści się dotkliwie na kieszeni płatnika i rozwoju naszego narodowego gospodarstwa. Zasada z gruntu **fałszywa,** przywleczona z Austrji, nakazująca wypadki wątpliwe rozstrzygać zawsze przeciw płatnikom na korzyść skarbu (in fiscalibus contra cives) święci **smutne tryumfy** właśnie na polu omawianego podatku.

Druga rzecz — to porównawczy stosunek opodatkowania poszczególnych części kraju. Publikacje ministerstwa skarbu stwierdzają, że **województwa zachodnie obciążone są podatkiem przemysłowym silniej od innych,** bądź bogatszych w płody naturalne, bądź nawet wyżej uprzemysłowionych. Cyfry porównawcze zestawialiśmy już nieraz i one to każą może najwymowniej **zmniejszyć napięcie śruby podatkowej** przedewszystkiem w naszej dzielnicy.

Na fortelach podatkowych, w których **celują żydzi,** nie znamy się — ale też nie pragniemy ponosić kary za zachowaną z dawna **uczciwość podatkową** i zastrzegamy się nie po raz pierwszy przeciw umieszczaniu nas pod **jednym kloszem** z płatnikami, nawykłymi obchodzić obowiązki państwowe, a podatkowe przedewszystkiem.

Nie zapoznajemy **trudności,** piętrzących się przed naszymi urzędnikami skarbowymi, pracującymi z reguły ponad siły. Pragniemy jednak, by tegoroczny wymiar podatku przemysłowego odzwierciedlał wiernie siły i możności płatników — a przedewszystkiem ustalił **obroty rzeczywiste.** I nic innego jak rzeczywiste.

Pragniemy również, by żmudne wymiarowe dzieło dokonało się w **harmonji** pomiędzy czynnikiem urzędowym a obywatelskim, reprezentowanym w Komisjach Szacunkowych. Zwłaszcza, by uzgodniono w każdym wypadku t. zw. materjał informacyjny, którym należy operować **umiejętnie i ostrożnie.**

Wierzymy, że Komisje Szacunkowe spełnią swój obowiązek państwowy i obywatelski, dążąc do **prawdy i sprawiedliwości podatkowej,** które nakazują wnioski wygórowane sprowadzić do granic rzeczywistości, tej niezawodnej wymiarowej busoli. (ab.)

Unja celna austro-niemiecka,

centralnym punktem zainteresowania całej Europy.

Chłodna ocena sytuacji przez Hendersona.

Londyn, 27. 3. (PAT.) Henderson w oświadczeniu, złożonem wczoraj w parlamencie w sprawie umowy celnej austrjacko-niemieckiej, oświadczył, że istnieją powody, pozwalające mu przypuszczać, że wytyczne, sformułowane przez niego w tej sprawie, zostaną przyjęte.

Henderson porozumiał się z Briandem i ma wrażenie, że doszło do najzupełniejszego porozumienia co do tego, że **rząd angielski zajął stanowisko właściwe.** Henderson nie został jeszcze oficjalnie zawiadomiony o tem, że kanclerz niemiecki i kanclerz austrjacki, których odpowiedzi są oczekiwane, oświadczyli, że sprawa układu celnego nie należy do spraw, które mogłyby być rozpatrywane przez Radę Ligi Narodów. Jeśli tak przypuszczać, **jest to przedmiotem dla bardzo poważnych rozważań.** Henderson chiał skorzystać ze swego pobytu w Paryżu, aby omówić z przedstawicielami innych rządów sprawę konferencji rozbrojeniowej. **Nieobecność ministrów Curtiusa i Grandiego nie pozwoliła mu urzeczywistnić w całości tych zamiarów.**

Rząd austrjacki sypie piaskiem w oczy.

Wiedeń, 27. 3. (PAT.) W dniu dzisiejszym nie było żadnych wystąpień dyplomatycznych w sprawie zamierzonej unji celnej niemiecko-austrjackiej. rokowania szczegółowe między Austrją i Niemcami nastąpią dopiero po Wielkanocy — po powrocie z Rzymu Schüllera referenta gospodarczego ministerstwa spraw zagranicznych. **Rząd austrjacki nie ma nic przeciwko badaniu i dochodzeniu gospodarczemu oraz prawniczemu w sprawie umowy niemiecko-austrjackiej, natomiast przeciwny jest politycznemu traktowaniu tej sprawy przez państwa, które podpisały protokół genewski.**

Cienkie piwko pokojowych zapewnień.

Praga, 27. 3. (PAT.) Premjer Udržal przyjął dziś przedstawicieli prasy, którym udzielił wyjaśnień na temat kwestji austrjacko-niemieckiego porozumienia celnego. Pragniemy szczerych i przyjaznych stosunków, uregulowania gospodarczych oraz komunikacyjnych stosunków ze wszystkimi sąsiadami, potrzebujemy **trwałego pokoju dla dokonania naszej konsolidacji państwowo-politycznej i dlatego życzymy sobie, aby to wszystko osiągnięte było na podstawie wzajemnej zgody i aby były rezultaty wzajemnego kompromisu wszystkich mocarstw, którym zależy na spokojnem zorganizowaniu Europy.** Taką formułę miał na myśli Briand.

Wszystkie dążenia partykularne chociażby nawet połączone z zapewnieniem że inne kraje mogą się do nich przyłączyć z wolnej decyzji stawiają odpowiedzialne czynniki przed faktem dokonanym, na który nie miały czynniki te żadnego wpływu. Nie można używać dziś przedwojennych metod. **Musi tu uwypuklić się idea demokratyczna wzajemnego porozumienia.**

Młodzież czeska stawia sprawę jasno.

Praga, 27. 3. (PAT.) Młoda generacja stronnictwa narodowo-demokratycznego zorganizowała wielki wiec, **skierowany przeciw niemiecko-austrjackiemu porozumieniu celnemu, które zdaniem organizatorów oznacza Anschluss.** Do licznie zebranych słuchaczy przemawiali wybitni parlamentarzyści stronnictwa narodowo-demokratycznego.

Senat francuski przeciwko unji.

Paryż, 27. 3. (PAT.) Senacka komisja celna przyjęła wniosek, uznający, że projektowana unja celna austrjacko-niemiecka **może zakłócić poważnie stosunki handlowe Francji z Niemcami i Austrją.** Komisja wzywa rząd, **ażeby przedsięwziął wszelkie kroki w celu niedopuszczenia naruszenia praw Francji w jakikolwiek sposób pośredni lub bezpośredni, wypływających z dawnych układów.**

Nareszcie rząd polski zajął się sprawą unji.

Warszawa, 27. 3. (PAT.) Kierujący pod nieobecność p. ministra Zaleskiego Min. Spraw. Zagr. podsekretarz stanu p. Beck **wezwał dziś posła austrjackiego barona Heina i poprosił go o wyjaśnienie co do układu austrjacko-niemieckiego, wyrażając równocześnie zdziwienie rządu polskiego z powodu faktu, że rząd austrjacki, który docenia niewątpliwie dotychczasowy przyjazny rozwój stosunków austrjacko-polskich, w szczególności w dziedzinie gospodarczej, nie zawiadomił dotychczas rządu polskiego o pewnych posunięciach, mogących wywrzeć wpływ na dalszy rozwój tych stosunków.**

Herriot ostrzega.

Francja nie dopuści do utworzenia bloku zaczepnego.

Paryż, 28. 3. (Tel. wł.) Niesłychane wrażenie wywołało tu oświadczenie przywódcy radykałów i byłego prezydenta ministrów Herriota, uchodzącego za zwolennika francusko-niemieckiego zbliżenia. Oświadczył on: Austrja i Niemcy zamierzają ujednostajnić taryfy celne. Jest to fakt bardzo poważny. Wprawdzie nasze zamiłowanie dla pokoju nie jest zależne od takich wypadków, ale stanowczo sprzeciwić się musimy wszelkiemu zaskakiwaniu nas i uważaniu nas za głupców. Mówimy więc wyraźnie, że **układ niemiecko-austrjacki uderza nietylko w unję europejską, ale i pokój.**

W szczególności muszą zapytać: Czy socjaliści austrjaccy nie doceniają niebezpieczeństwa, wynikającego z układu? Nie boję się o nasz autorytet, boję się o pokój.

Daleki od tego, by powiedzieć coś takiego, coby mogło jeszcze bardziej rozjątrzyć rozgoryczone umysły w Polsce, Rumunji, Jugosławji i Czechosłowacji, jednakże szczerze powiedzieć muszę, że

1) artykuł pierwszy protokółu, który mówi o układzie regjonalnym, jest przykrym dowcipem i maską;

2) artykuł drugi stwarza unję celną;

3) uważa się nas za osłów, którzy zapomnieli, iż polityczne połączenie Niemiec nastąpiło kiedyś na gruncie unji celnej;

4) układ celny austrjacko-niemiecki jest sprzeczny z wysiłkiem około stworzenia federacji europejskiej;

5) grozi rozszerzenie układu celnego na Węgry, o ile to już nie nastąpiło;

6) pokój jest zagrożony;

9) czas najwyższy, dowiedzieć się, czy Niemcy otwarcie i szczerze przyłączają się do polityki genewskiej, czy też pod płaszczykiem tej polityki przygotowują utworzenie bloku zaczepnego, który w swoim czasie wystąpi z taką samą brutalnością, z jaką obecnie wystąpił protokół austrjacko-niemiecki.

Marszałek Piłsudski wraca do kraju.

„Wicher" w drodze na morze Północne.

Cherbourg, 27. 3. (PAT) Agencja Havasa ogłasza następujące szczegóły, otrzymane od swego korespondenta w Cherbourgu o pobycie tam p. marszałka Piłsudskiego. Wizyta admirała Berthelota na pokładzie „Wichru" **trwała jeden kwadrans i nacechowana była niezwykłą uprzejmością.**

P. marszałek Piłsudski **był w skromnej kurtce wojskowej bez galonów.** W doskonałym języku francuskim oświadczył on, że odniósł jaknajmilsze wrażenie ze swej podróży do kraju słońca. Madera — powiedział p. marszałek — jest krajem poprostu uroczym **i obawiam się trochę powracać do chłodnego kraju.** P. marszałek wychwalał zalety „Wichru", na którym odbył doskonałą pod każdym względem podróż.

Cherbourg, 27. 3. (PAT) Towarzyszący p. marszałkowi Piłsudskiemu dr. Woyczyński oświadczył, **że zdrowie p. marszałka jest w doskonałym stanie.** Wszelkie ślady bronchitu, na które cierpiał, zniknęły. Klimat polski, który zwłaszcza na wiosnę jest tak samo łagodny, jak we Francji, **nie przedstawia dla p. marszałka żadnego niebezpieczeństwa.**

Cherbourg, 27. 3. (PAT) Wobec panującej na morzu silnej mgły, **„Wicher" wyruszył w dalszą drogę dopiero dziś nad ranem.**

Cherbourg, 27. 3. (PAT) Ambasador Chłapowski złożył wizytę admirałowi Bertholetowi, prefektowi morskiemu, **dziękując mu za względy, okazane p. marszałkowi Piłsudskiemu** oraz za poczynione ułatwienia komendantowi „Wichru" i załodze w czasie pobytu okrętu w porcie.

Paryż, 27. 3. (PAT) Kontrtorpedowiec „Wicher" z p. marszałkiem Piłsudskim na pokładzie **opuścił dziś rano Cherbourg w kierunku morza Północnego.**

Na własnym drucie warszawskim.

Marsz. Piłsudski zobaczy pierwszy raz wielką Gdynię. Wróżby i słuchy o zmianie gabinetu. Czyżby nareszcie ministerjalne otrzeźwienie?

Warszawa, 29. 3. (tel. wł.) Pisma warszawskie podając wiadomość o dalszej podróży marszałka Piłsudskiego na kontrtorpedowcu „Wicher" zaznaczają, ze szczególnym naciskiem, że marszałek Piłsudski nigdy jeszcze **nie był w Gdyni i wogóle na Pomorzu, więc poraz pierwszy dopiero zobaczy nasz port.**

(Wiadomość prasy warszawskiej jest nieścisłą, gdyż marszałek Piłsudski jako Naczelnik Państwa 1921 r. odwiedził Pomorze i był witany **w Chełmnie i Grudziądzu.** Na wybrzeżu bawił później — nieoficjalnie. — Uw. red.)

Podobno na powitanie p. Piłsudskiego wyjedzie do Gdyni cały rząd, oraz kluby: sejmowy i senacki BB.

Dzisiejszy „Robotnik" podaje znowu **pogłoskę o zamierzonych przesunięciach w łonie rządu.** Do głosu mieliby przyjść **znawcy spraw gospodarczych** z ministrem skarbu **Matuszewskim na czele,** o którym mówi się w kołach politycznych, jako o przyszłym premjerze. Również b. minister **Kwiatkowski ma znowu zasiąść w rządzie** a mianowicie objąć jeden z resortów gospodarczych.

Zwołanie sesji nadzwyczajnej Sejmu i Senatu ma nastąpić według „Robotnika" w drugiej połowie maja.

Niemiecka propaganda nie zasypia gruszek w popiele.

Dziennikarze zagraniczni w Berlinie będą zwiedzać „krwawiącą granicę".

(Telefonem od własnego korespondenta)

Berlin, 28. 3. Niewyczerpana w pomysłach niemiecka propaganda odwetu i rewizji przystępuje do intensywniejszego „obrabiania" dziennikarzy zagranicznych, bawiących w Berlinie, głównie oczywista angielskich, amerykańskich, Szwedów i Holendrów. Urząd prasowy rządu Rzeszy **rozesłał w tych dniach do korespondentów pism angielskich zaproszenie do podróży okrężnej wzdłuż całej granicy polsko - niemieckiej.** Śladami niedawnej wycieczki kanclerza Brüninga dziennikarze angielscy udadzą się najpierw na Pomorze oraz przez korytarz do Prus Wschodnich, poczem w drodze powrotnej przez Frankfurt nad Odrą na Górny Śląsk.

Reżyserja niemieckich lokalnych czynników urzędowych i obywatelskich ma unaocznić dziennikarzom **następstwa „rozdarcia połaci niemieckiej ziemi".** Uderzającym jest, iż tym razem **dziennikarze angielscy wysunęli jako warunek uczestniczenia w tej wycieczce żądanie, ażeby im daną była możność przekroczenia granicy polskiej celem przekonania się, jak się przedstawiają stosunki narodowościowe i gospodarcze po tamtej stronie granicy. Niemcy po długich targach wkońcu zgodzili się, zalecając zaproszonym dziennikarzom, aby sami wystarali się u władz polskich o wizy paszportowe itd.**

Termin wyjazdu zostanie ustalony w najbliższych dniach. Wycieczka ta spowodowaną została jak się wydaje i okolicznością, że od czasu ostatniej podobnej ekspedycji nastąpiły duże zmiany personalne w składzie korespondentów zagranicznych w Berlinie, których wobec tego uważa się za stosowne odpowiednio nastroić.

AR.

* * *

Przed noaszemi władzami staje obowiązek poinformowania wycieczki dziennikarzy na ziemiach polskich.

Czy min. Składkowski zrobi nareszcie porządek?

Prokurator i sąd piętnują policyjnego zbira.

Warszawa, 29. 3. (tel. wł.) Z Częstochowy donoszą o sensacyjnym procesie **o pobicie aresztantów przez policję.**

Otóż we Wrzosowej w powiecie częstochowskim wymuszało dwóch posterunkowych zeznania biciem, mianowicie niejakiego Ujma okładali **batem opleciony w sznur i zakończonym ołowianą kulą.** Jeden z posterunkowych zaznaczył przytem: „Co ja będę sobie rękę zrywał, wezmę bykowca, to się przyzna".

Również bito posądzonego o kradzież gołębi Wolskiego.

Śledztwo ujawniło **niewinność aresztantów,** a na skutek ich skargi przeprowadzono rewizje u posterunkowych policji i odnaleziono **kilka lin drucianych skutych żelazem i batów.** Doszło do rozprawy sądowej, na której prokurator bardzo ostro napiętnował haniebny czyn znęcania się policjantów nad bezbronnymi aresztantami. Sąd skazał jednego z posterunkowych na **2 miesiące więzienia a drugiego uniewinnił.**

(Pisma, które pisały o tem barbarzyństwie przed rozprawą sądową, były oczywiście konfiskowane za hańbienie policji. — Red.)

Warszawa, 29. 3. (tel. wł.) Dzisiejsza „Gazeta Warszawska" oraz inne pisma opozycyjne, które przyniosły wiadomość o **biciu aresztantów przez policję poznańską w dniu 18 i 20 marca br. zostały skonfiskowane.**

Rada Rzeszy odrzuca nowe podatki.

Pancernik B. będzie budowany z kieszeni robotników.

(Telefonem od własnego korespondenta)

Berlin, 29. 3. Agitacyjne wnioski socjaldemokratów, przyjęte przez Reichstag przy pomocy komunistów, w sprawie podwyższenia podatku dochodowego przy dochodach powyżej 20 tysięcy marek rocznie, oraz wprowadzenia podatku od tantjem członków rad nadzorczych, **zostały przekreślone przez wczorajszą Radę Rzeszy, wypowiadającą się przeciw wprowadzeniu nowych podatków.**

Jak wiadomo socjaliści niemieccy, jako cenę wstrzymania się od głosowania nad ratami budowy pancerników, zażądali przyjęcia swoich nowych projektów podatkowych, ażeby przed masami robotniczemi niejako stanowisko uzasadnić tem, **że sfery posiadające budują żądany przez siebie pancernik na własny koszt.** Ten ordynarny wybieg **spełznął na niczem.**

Rząd sprzeciwił się wszystkim projektom i na jego żądanie Rada Rzeszy odrzuciła je — ażeby mogły stać się obowiązującemi ustawami muszą być ponownie uchwalone przez parlament **większością ⅔ głosów,** która faktycznie nie istnieje — a pozatem Reichstag jest odroczony. Charakterystycznym niezmiernie momentem jest, iż delegat socjalistycznego rządu pruskiego w Radzie Rzeszy **głosował za odrzuceniem podatków,** co niezmiernie dobitnie charakteryzuje całą tę akcję dogadzania robotnikom.

AR.

Lot dookoła Afryki.

Leopoldville, 27. 3. (PAT) Lotnicy kpt. Skarżyński i por. in. Markiewicz wylądowali tu w dniu wczorajszym. jutro startują do Duala — głównego portu Kamerunu. Lotnicy przebyli dotychczas przestrzeń, wynoszącą przeszło 10 000 km. w linji powietrznej, a zatem więcej, niż połowę trasy po jej skróceniu. W etapie Leopoldville — Duala przekroczą lotnicy równik w locie na północ.

Wcześnie zaczęli.

Częstochowa, 27. 3. (PAT) Miejscowe organa policji wykryły wśród **uczniów 8-mej klasy pierwszego i drugiego gimnazjum państwowego organizację komunistyczną. Ogółem aresztowano 6 uczniów.** Podczas rewizji znaleziono obfity materjał kompromitujący w postaci wydawnictw komunistycznych, zagranicznych i krajowych. Sędzia śledczy zastosował wobec 3 osób bezwzględny areszt, 3 inne oddał pod opiekę rodziców. W areszcie zatrzymani zoostali Mojżesz Peret, Marcin Prusiecki i Henryk Tencer.

(A więc dwóch żydków — niedawno w jednym z gimnazjów Małopolski Wschodniej wyłowiono całą paczkę młodocianych komunistów — wszyscy co do jednego żydkowie. Otwieraj im bramy uniwersytetów, dawaj rodzicom koncesje państwowe na utrzymanie takich synalków — inaczej biada Ci, zacofana Polsko! — Red.)

Wilhelm rozdaje zabawki.

Berlin, 29. 3. O groteskowych i śmiesznych poczynaniach b. cesarza Wilhelma donoszą z Amsterdamu:

Ekscesarz stara się obecnie uzyskać sobie sympatje holenderskich kół wojskowych, a jednocześnie **uwiecznić swój pobyt w Holandji.** W tym celu podarował holenderskiemu muzeum wojskowemu w Hadze **zbiór żołnierzy cynowych, składających się z 500 figur epoki Fryderycjańskiej pod komendą samego Fryderyka.**

Po wyczerpaniu możliwości rozdawania orderów, **Wilhelm rozdaje zabawki...** **AR.**

Pociąg w rzece.

Nowy Sącz, 27. 3. (PAT) Dn. 26 bm. rano poza stacją graniczną **Muszyna po stronie czechosłowackiej pociąg towarowy spadł z nasypu do rzeki Popradu.** Przyczyną katastrofy było **podmycie nasypu.** Maszynista pociągu **utonął.** Palaczowi udało się uratować.

Warszawski konfident policyjny.

z przodu

z tyłu.

Pielęgnowanie tradycyjnej przyjaźni z Włochami.

Warszawa, 27. 3. (PAT) W dn. 26 bm. w lokalu towarzystwa przy ul. Wierzbowej odbyło się walne zgromadzenie członków **towarzystwa polsko-włoskiego** im. Dante Allighieri w Warszawie. Zebranych powitał prezes towarzystwa p. Włodzimierz Czetwertyński, który w serdecznych słowach dziękował za współpracę ustępującym członkiniom zarządu. Następnie sekretarz ambasady italskiej Rulli w imieniu nieobecnego ambasadora dziękował sekretarce p. Alinie Wolfównie za jej długoletnią pracę nad rozwojem towarzystwa.

Zatarg zarobkowy w przemyśle hutniczym Śląska.

Katowice, 27. 3. (PAT). Dziś odbyły się bezpośrednie układy między przedstawicielami przemysłowców i związków zawodowych w sprawach zarobkowych w hutach żelaznych. Przemysłowcy domagali się obniżenia płac taryfowych i akordowych o 7%. Związki zawodowe odrzuciły to żądanie.

W. Lech.

Z piekła bolszewickiego.

Wrażenia z podróży. (Przedruk wzbroniony)

V.

Propaganda.

16. Muzeum Rewolucyjne.

Gdyby piewcy i rycerze wolności rosyjskiej przewidzieli, na co zejdzie ich dzieło?..

Od „Angielskiego Klubu“ do wystawy rewolucji.

Piękny pałac XVII wieku — siedziba początkowo poety Cheraskowa, na śnieżnem tle odcinają się różowe ściany ze smukłemi białemi kolumnami. Na froncie sowiecki sierp i młot — zamiast herbu hrabiów Razumowskich. Kute ogrodzenie i brama z lwami.

Od roku 1802 w pałacu mieści się arystokratyczny Angielski Klub, gdzie liberali owych czasów w „goworilnie“*) mówili otwarcie o dekabrystach, czytali zabronione utwory, krytykowali rząd. Obok szła szalona gra, gdzie przegrywano fortuny łącznie z zaprzęgiem, furmanem i forysiem. Tu odbywały się wspaniałe przyjęcia i bankiety, gdzie smakosze zaspokajali najwybredniejsze zachcianki.

Bywał w klubie Puszkin i Żukowski, tu Grybojedow podpatrzył swego Czackiego, tu przyjaciel Puszkina — Czaadajew, którego pewne rysy uwiecznił poeta w Oneginie, czytał wiersz Lermontowa na śmierć Puszkina; tu bywał później Lew Tołstoj i wielu, wielu innych z najwyższej elity umysłowej i rodowej Rosji.

Angielski Klub w ponurej epoce Mikołaja I był jakby oazą, gdzie ludzie swobodnie wypowiadali swe zdania, zaś Mikołaj w ważniejszych chwilach zapytywał otoczenie:

— A co mówią o tem w Angielskim Klubie?

Gniazdo natchnionego umiłowania wolności i szlacheckiego warcholstwa, hazardu i próżniactwa — obecnie stało się nie bez słuszności siedzibą Muzeum Rewolucji.

Sala za salą od Stieńki Razina i Pugaczowa, przez Dekabrystów, kącik Puszkina, ruch ludowy, ruch robotniczy i socjal - demokrację, przez rewolucję 1905 r. i rewolucję lutową 1917 r. — dochodzimy do rewolucji bolszewickiej, walki domowej i budownictwa państwa Sowietów.

W tej wędrówce przez 20 kilka sal ma się wrażenie, że rewolucja — to przedewszystkiem sprawa papierowa, sprawa dość pośrednich, lecz sprytnych i spostrzegawczych dziennikarzy.

Przytłaczająca ilość odezw, literatury nielegalnej, niezliczona ilość zadrukowanych arkuszy — dominuje w salach, poświęconych historji rozwoju rewolucji od r. 1905.

Następne spostrzeżenie — to, że w każdym okresie rewolucyjnym tkwił jakiś kardynalny błąd, popełniony przez odnośne rządy i władzę.

Ten błąd zresztą był niezwłocznie utrwalany przez współczesnych malarzy — których dzieła ożywiają monotonję sal rewolucyjnych, dominując jak motto nad materjałem agitacyjno - rewolucyjnym.

Z tego punktu widzenia szczegółowe studja nad systematycznie opracowanym materjałem muzeum posiadałyby niewątpliwie pewne znaczenie praktyczne.

Jeżeli jednak chodzi o bolszewizm, to mimo udzielenia mu najpiękniejszych i największych sal — muzeum stwierdza, że zebrał on jedynie żniwo, przygotowane przez ruch wolnościowy, zasadniczo mu obcy i nawet wrogi. Zatem dorobek bolszewizmu zaczyna się właściwie w ostatnich salach, ilustrujących rozbudowę państwa socjalizmu.

*) Pokój, w którym toczyły się rozmowy i spory - dosłownie: gadalnia.

„Złota kotwica“.

W australijskiej kopalni złota pewien młody poszukiwacz tego cennego kruszcu znalazł bryłę złota, ważącą 75 funtów! Wartość jej wynosi prawie ćwierć miljona złotych. Ponieważ znaleziona bryła miała formę kotwicy, więc też i nazwano ją „złotą kotwicą“.

Przegląd społeczno - religijny.

Bolszewickie projekty polskiego prawa małżeńskiego.

Tajemnica zgoła dziwna otacza **podkomisję dla prawa małżeńskiego,** która już w r. 1929 uchwaliła w trzeciem czytaniu swój projekt, przekazując go pełnej Komisji Kodyfikacyjnej; i ta skończyła już swą pracę i jej płód **spoczywa odtąd bezpiecznie** w Ministerstwie Sprawiedliwości, niespiesząc się na światło dzienne, a nawet, jak stwierdza „Prąd“, tekst projektu jest **niedostępny** i tylko z wielkim trudem można było wydobyć jego treść. Wogóle opowiada się dużo na temat istniejącego **zamiaru zaskoczenia opinji.**

Po ukazaniu się encykliki Ojca św. o małżeństwie, sprawa naszej ustawy budzi tem większe **zainteresowanie.** Przyjrzyjmy się jej treści, według informacyj „Prądu“. Jakie są **założenia? „Unormowanie całokształtu prawa małżeńskiego należy do współczesnego suwerennego państwa“.** Państwo jest świeckie i nie może w swoich ustawach uwzględniać motywów religijnych“.

Pierwsza z powyższych dwóch tez została przez encyklikę „Casti conubii“ **potępiona jako herezja.**

Oczywiście, że oparty na przeciwieństwie stanowiska katolickiego projekt idzie w kierunku **dokładnie odwrotnym w stosunku do nauki Chrystusa Pana.** A ten odwrotny kierunek, to nie co innego, tylko **bolszewizm.** Bliższa analiza projektu potwierdza w całej pełni tę tezę.

Już **akty wstępne,** przedłożenie dokumentów, jak metryki, pozwolenie (gdy jest potrzebne) odbywa się w **urzędzie stanu cywilnego.** Do tegoż urzędu należy też ogłoszenie **zapowiedzi.** Urząd stwierdza, że przeszkód niema i może nastąpić zawarcie małżeństwa. **Kościół nie ma tu żadnego głosu.** Małżeństwo zawiera się **przed urzędnikiem stanu cywilnego,** którym może być **żyd** czy

Marek Romański. 5

W cyklu „Pod znakiem Szatana“.

Czarny Trójkąt

Powieść.

(Ciąg dalszy.)

„Morderstwo, czy samobójstwo?“ — pytały wielkiemi czarnemi literami jaskrawe tytuły dzienników, ale nie było odpowiedzi na to pytanie. Sekcja zwłok zamordowanego nie dała wyraźnej odpowiedzi, czy Wacław Hurwicz zastrzelił się sam, czy też został zastrzelony?

Jeżeli popełnił samobójstwo, to z jakich powodów? — pytał jeden z największych dzienników popołudniowych. — Z jakich powodów odebrał sobie życie człowiek młody i dobrze sytuowany? Z jakich powodów odebrał sobie życie zaledwie w godzinę po rozstaniu się z narzeczoną, którą gorąco kochał, a z którą nie miał nigdy nawet najmniejszych nieporozumień?

Okoliczności jednak, w jakich, w małym pokoiku przy ulicy Hożej, nastąpił śmiertelny strzał były tego rodzaju, że samobójstwo należało uznać za wyłączone.

Dla naczelnika urzędu śledczego, komisarza Edwarda Durskiego, nie ulegało wątpliwości, że była to zbrodnia, mimo jednak swego sprytu nie mógł sobie absolutnie wytłumaczyć, jak zbrodnia owa została dokonana.

Edward Durski siedział w swym gabinecie i, z przymkniętemi oczyma słuchał opowiadania aspiranta Solskiego, którego wezwał do siebie dla uzupełnienia jego pisemnego raportu — rapartem ustnym.

— Czy poza tem wszystkiem nie zauważył pan nic szczególnego, nic, co mogłoby dać wytłumaczenie tej sprawy.

Solski uniósł ramiona, ruchem pełnym zniechęcenia:

— Nic, co by pozwoliło na rozwiązanie zagadki. Szprot znalazł na drugi dzień, czyniąc dokładne oględziny pokoju, garść popiołu na dużej agatowej popielniczce...

— Popiołu z papierosów? Czy Hurwicz palił?

— Owszem palił, ale to nie był popiół z papierosów. To były resztki jakichś spalonych papierów.

— A więc Hurwicz nosił się jednak z zamiarem samobójstwa... Samobójcy niszczą często listy, lub dokumenty, któreby mogły pomóc władzom do odgadnięcia powodów ich kroku...

— Pozwoli pan zauważyć, panie naczelniku, że Hurwicz mógł być w posiadaniu czyjejś tajemnicy, że mógł mieć kompromitujące kogoś dokumenty... że zażądano od niego zniszczenia owych dokumentów... W życiu Hurwicza musiała być jakaś tajemnica.

— O jakiej tajemnicy pan myśli?

— Hurwicz mógł być naprzykład w porozumieniu z handlarzami narkotyków...

— To nieprawdopodobne.

Nastała chwila milczenia. Durski rozważał sprawę.

— To nie było jednak samobójstwo. — zawyrokował — Hurwicza zamordowano.

— W jaki sposób jednak została dokonana zbrodnia. I ja tak sądzę i ja w to wierzę, że samobójstwo jest tu wyłączone, a przecież zdrowy rozsądek buntuje się przeciwko temu. To przeczy logice!

Naczelnik urzędu śledczego uśmiechnął się lekko:

— Nie, mój młody przyjacielu. To oznacza tylko, że nasza logika jest w tym wypadku inna, niż logika zbrodniarza. Skoro byśmy poczęli myśleć logiką człowieka, który zastrzelił Hurwicza — tajemnica zbrodni byłaby wyjaśniona.

Solski potrząsł głową:

— Ów zrzucony telefon... rewolwer, który leżał na biurku... spalone papiery, niedokończone słowa „rat“, które musiało oznaczać „ratunku“.

— Niezupełnie musiało, — ozwał się głęboki, męski głos za plecami Solskiego.

Doktor Limot czuł się w urzędzie śledczym jak u siebie w domu. Totumfacki lekarz wszedł cicho do gabinetu szefa policji warszawskiej i słyszał ostatnie słowa aspiranta Solskiego.

Durski skinął lekarzowi głową:

— Cóż więc może oznaczać słowo „rat“, doktorze Limot?

— Może to być niedokończone słowo „ratunku“, ale to może też być słowo zupełnie skończone. „Rat“ oznacza po angielsku „szczur“.

Durski i aspirant Solski spojrzeli zdziwieni na lekarza, uderzeni trafnością tej uwagi.

— Trzebaby tylko — ciągnął dalej lekarz z uśmiechem na miłej czerstwej twarzy — sprawdzić, czy Hurwicz umiał po angielsku. Powinna o tem wiedzieć jego rodzina, lub narzeczona.

Solski uderzył się ręką w czoło:

— Hurwicz umiał po angielsku, znalazłem w jego pokoju kilka angielskich książek

— Wszystko dobrze — ozwał się Durski — ale pocóżby Hurwicz pisał w obliczu śmierci słowo „rat“. Jakie znaczenie miałoby tu słowo „szczur“.

Lekarz wzruszył ramionami:

— To już nie moja rzecz. Przyszło mi to na myśl, więc podzieliłem się z panami mojem spostrzeżeniem. Przypomnę panom tylko, że w Londynie wykryto w 1905 roku szajkę, która określała swych członków mianem „rats“ — „szczury“.

Doktór Limot był chodzącą encyklopedją zbrodni. Gdyby był literatem — mógłby z pewnością pisać „Żywoty wielkich zbrodniarzy“.

Solski zwrócił się żywo do lekarza:

— Panie doktorze — rzekł. Pańska przenikliwość zawstydziła mnie. Może pomoże mi pan łaskawie rozwiązać i zagadkę owych dat.

I podał doktorowi karteczkę wyrwaną z notatnika Hurwicza, na której widniały daty:

19 lutego
8 września
8 maja
28 grudnia
14 kwietnia

Lekarz policyjny badał przez długą chwilę podaną mu kartkę papieru.

— Zauważył pan zapewne, panie naczelniku, że daty nie następują w kalendarzowym porządku miesięcy. Cóż to oznacza? Oznacza to, że daty te nie odnoszą się do jednego roku, lecz, że każdej dacie dnia i miesiąca odpowiada data innego roku.

Edward Durski skinął z zadowoleniem głową. Oto, co się nazywało tłumaczyć rzecz jasno i logicznie.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

inny innowierca — albo też przed duszpasterzem uznanego przez państwo wyznania, do którego jedna ze stron należy. Pozwolenia na ten ślub religijny musi jednak udzielić urząd. **Gdy ksiądz ślubu odmówi, udzieli go urząd.** Dowodem małżeństwa jest **zawsze nie protokół kościelny,** lecz akt cywilny. Ślub kościelny został więc zredukowany do roli **dopuszczalnej ceremonji.**

Również warunki zawarcia, trwania i — ustania małżeństwa określa **jedynie państwo,** nie biorąc pod uwagę motywów religijnych.

Projekt nie przewiduje **natychmiastowego** rozwodu, lecz wysuwa **separację jako okres wstępny.** Przewidziane jest **15 punktów** (5 dodano w trzeciem czytaniu), na podstawie których sąd orzeka rozłączenie, jeżeli uzna, że nie przeszkadza tu wzgląd na małoletnie dzieci i stwierdzi trwały **rozkład pożycia.** Po trzech latach separacji, sąd orzeknie **na życzenie stron, bez podania nowych motywów, zamianę separacji na rozwód.** Lecz i ten trzyletni termin na życzenie jednej ze stron może ulec **skróceniu.**

Wśród 15 wymienionych powodów są i takie, o które nietrudno, np. zniewaga. Lecz i to nie jest konieczne. Art. 65 przewiduje bowiem, że małżonkowie w wieku ponad lat 25, nie mający wspólnego małoletniego potomstwa i zdolni do działań mogą po trzech latach małżeństwa za obopólną zgodą zażądać separacji **bez podania powodu.** Sędzia przyjmuje do wiadomości i udziela rozłączenia na rok, a jeśli po jego upływie małżonkowie potwierdzą swe żądanie, otrzymują nieograniczoną separację, która się zamienia po trzech latach, ew. prędzej, na rozwód.

Te terminy prekluzyjne mają niby oznaczać pewne utrudnienie i przymus namysłu i ochłonięcia. Faktycznie jest to jednak dopuszczenie **małżeństw kolożeńskich** (tj. zawartych na czas koleżeństwa w szkole czy urzędzie i świadomie bezdzietnych oraz wykluczających roszczenia materjalne) i — małżeństw **czasowych** względnie **próbnych.**

Jaka tu jest różnica w stosunku do **bolszewickiego kodeksu małżeńskiego?** Chyba ta, że tam tę samą zasadę przeprowadzono z nieco (ale niewiele) **jaskrawszą konsekwencją.** Małżeństwo jako świecka umowa równych zupełnie stron nie wiele się różni od zwykłego kontraktu najmu czy spółki handlowej.

Kim są **autorzy** tego niefortunnego projektu? Są to profesorzy Lutostański, Koschembahr-Łyskowski i Konic, prezes prokuratorji Bukowiecki i adwokat Nagórski. Nie wiemy, czy są wśród nich tacy, jak niektórzy z naszych dygnitarzy, którzy już dziś żyją w myśl zasad nowego kodeksu — w małżeństwie drugiem lub trzeciem (gdy pierwsze żony są przy życiu, często w nowym małżeńskim związku), lecz w każdym razie, jak zaznacza „Prąd“, niema wśród nich **ani jednego, któryby był znany jako prawnik katolicki.**

Dla obozu katolickiego projekt ten szczególnie po ostatniej encyklice, jest **jawną prowokacją.** Jest to wyraźna zapowiedź **kulturkampfu** (celowo używamy tego bogatego w treść wspomnień wyrazu). Kościół nie może się nigdy zgodzić na takie sformułowanie, które jest antytezą jego dążeń. Faktem jest oczywistym istnienie **grup niekatolickich,** które rozwód dopuszczają. Wprawdzie liczni teoretycy sprawy małżeńskiej, jak ks. dr. Mirek, o. Urban, prof. Abraham, są za tem, by **wogóle rozwodów nie dopuścić,** nawet tam, gdzie religja na to pozwala. Bardzo poważne argumenty popierają takie postawienie sprawy, a są państwa, w których zasady te obowiązują. Mimo to nie jesteśmy przeciwni państwowemu kodeksowi małżeńskiemu dla tych grup, w których organizacja wyznaniowa nie reguluje tych spraw wcale, albo przynajmniej niedostatecznie. Trudno, by państwo więcej wymagało moralności, niż religja. Lecz państwo nasze winno te przepisy traktować **jako wyjątki,** a zasadniczo stanąć na gruncie prawa kanonicznego Kościoła katolickiego. Dobry wzór dał konkordat włoski. Walka z rozwodami, to walka z rozkładem moralnym. Do spraw tych jeszcze nam nieraz wrócić wypadnie. Narazie zadawalniamy się stwierdzeniem, że **obóz katolicki winien wszystkie swe siły zmobilizować do walki o jedną z podstaw życia zbiorowego.** Dr. A. N.

OVOMALTINE
Skaniała o 30%!
Nowe ceny:
zł. 6.— puszka 250 gr.
zł. 11.— puszka 500 gr.
Dr. A. Wander
spółka akcyjna
Kraków
6211

Spłonął przybytek wiernych i zabytek sztuki.

Kraków. Wybuchł **pożar w kościele parafjalnym w Kamienicy** powiatu limanowskiego. Kościół ten, zbudowany całkowicie z drzewa w r. 1676, a restaurowany w r. 1888 pod wezwaniem Najśw. Marji Panny, należał do **najcenniejszych zabytków** budownictwa drzewnego w Polsce. Pożar strawił go **doszczętnie.** Ogień zniszczył całe urządzenie kościoła, przyczem spłonęło **3 arnaty z XVI. wieku,** jeden haftowany w gotyku z XV. wieku, przedstawiający szczególną wartość muzealną. Ponadto spłonęło **54 innych ornatów.** Zniszczeniu uległy **dwa dzwony kościelne, kielich, monstrancja** itd. Kościół był ubezpieczony w P.Z.U.W. na **50.000 zł,** szkoda jednak jest **znacznie większa.** Pomijając już bezcennej wartości zabytki, straty wynoszą około **150.000 zł.** Pożar powstał wskutek **niedbałości,** polegającej na pozostawieniu przy głównym ołtarzu płonącej świecy lub też kadzielnicy z rozżarzonemi węglami. Mimo szalejącego wiatru dzięki intensywnej akcji straży pożarnej z Nowego Sącza i Łącka, udało się pożar **zlokalizować.** Na miejsce wypadku przybył starosta limanowski Miller, który osobiście kierował akcją ratowniczą.

Straszna zemsta zawiedzionej.

Łódź. Dom nr. 3 przy placu Dąbrowskim był terenem

tragedji miłosnej.

Około godziny 5 po południu **przeraźliwy krzyk zaalarmował lokatorów,** którzy na korytarzu zauważyli na podłodze **wijące się w bólach dwa ciała.** Zaalarmowano pogotowie ratunkowe i policję.

Jak się okazało, pomocy wzywał **18-letni czeladnik fryzjerski Kulczycki,** drugą zaś osobą była 23-letnia służąca H. Domagalska, zatrudniowa w tymże domu u pp. Wolman.

Domagalska poznała pewnego dnia Kulczyckiego, w którym zakochała się. Młody fryzjer początkowo przyjmował **chłodno adorację starszej od siebie kobiety,** lecz z biegiem czasu przywiązał się do niej i nic nie zakłócało **ich zakonspirowanych spotkań w pokoiku służącej.**

Minęło tak kilka miesięcy. **Pewnego dnia Kulczycki poznał na jakiejś zabawie młodszą i ładniejszą dziewczynę.**

Od tego czasu stosunek jego do Domagalskiej ochłódł już całkowicie. Domagalska przypuszczała początkowo, iż uda się jej zdobyć z powrotem serce kochanka, widząc jednak, iż wszelkie usiłowania jej spełzły na niczem, **postanowiła okrutnie się zemścić.**

Zemstę swą wykonała.

Przygotowawszy uprzednio **większą butelkę kwasu solnego,** zaczaiła się na schodach i kiedy zobaczyła wracającego do domu Kulczyckiego, **chlusnęła mu kwasem solnym w twarz.** Rozległ się przeraźliwy krzyk poparzonego, który runął na ziemię, wijąc się w bólach.

Na widok poparzonego kochanka **Domagalska wypiła resztę zawartości butelki** i padła obok niego.

Przybyłe na miejsce pogotowie po udzieleniu pierwszej pomocy odwiozło ofiary dramatu miłosnego do szpitala im. Prezydenta Mościckiego.

Stan Domagalskiej jest beznadziejny, Kulczyckiemu wypłynęło lewe oko, stan jego naogół jest lepszy, niż Domagalskiej.

Przegląd kobiecy.

Zjazd socjalistek. — One a my. — Co sądzić o pomyśle kobiet-kapłanek?

W niedzielę ubiegłą odbył się w Warszawie zjazd kobiet socjalistek. Sprawozdania z tegoż zjazdu powtarzają nam szereg haseł wspaniałych, szlachetnych, z któremi się zupełnie solidaryzujemy. Są jednak inne, na które nie godzimy się, będąc zwolenniczkami innego obozu. **Zwłaszcza nie godzimy się na metodę walki,** którą jest **nienawiść.**

Wykazać chcę jedno i drugie i także pewną **niekonsekwencję,** która odrazu uderza.

Socjalistki głoszą wojnę wojnie. Nazywają ją zbrodnią, z którą walczyć należy, zbrodnią, która pochłonęła 12 miljonów ofiar w ostatniej wielkiej wojnie i — zostawiła 10 miljonów inwalidów. Zbrodnią, za którą idzie głód, nędza, bezrobocie, choroba...

Tu biją serca nasze zgodnie. Wszak i my błagamy: od powietrza, ognia i wojny... A wszystkie wysiłki na wielkiej arenie spraw światowych — o zwycięstwo wieczystego pokoju, popieramy najgoręcej.

Ale posłuchajmy dalej, co głosi jedno z przemówień. „...nie zawahamy się przed podniesieniem ofiary, która doprowadzi przez **bezpośrednią walkę** do ostatecznego zwycięstwa“.

Czyż nie każdy, który w przyszłości zapoczątkuje nową wojnę, posługiwać się będzie tym samym argumentem? Do ostatecznego zwycięstwa prowadzą **inne środki...** nie wojna. Środek jedyny wskazuje nam **Chrystus Pan.** Poto przyszedł na świat, żeby go nam pokazać. Jest nim **miłość.** Idzie ona tak strasznie **powoli** do celu, bo jej się gorąco przeciwstawiamy. Ale zato **ona i tylko ona prowadzi do „ostatecznego zwycięstwa“.**

Następnie żąda zjazd socjalistek **równej płacy za równą pracę.** Czyli, by praca kobiet została sprawiedliwiej wynagradzana niż dotąd. Jest to żądanie słuszne i sądzić należy, że zadośćuczynienie takim dążeniom może być tylko kwestją czasu.

Również w zdecydowanej **walce z alkoholizmem** stajemy obok nich. Słusznie podkreślają, że nędzę robotniczą pogłębia jeszcze alkoholizm. Że wódka szerzy wśród klasy robotniczej spustoszenie, że zmniejsza ona zdolność do pracy i zmniejsza zdolność konsumcyjną proletarjatu.

Następnie omawiano kwestję **regulacji urodzin.** „Kwestja regulacji urodzin, świadome macierzyństwo, jest rzeczą, która wymaga specjalnej akcji“.

Te słowa nasuwają dużo przesmutnych doświadczeń. O zaduchu w piwnicach, w których chowają się rachityczne dzieci, o moralnem i fizycznem cierpieniu matek, które dla braku pielęgnacji i spoczynku w połogach wloką przez całe życie za sobą łańcuch wewnętrznych kalectw. O rozdzierającym bólu matki na widok ginącego z głodu dziecka.

I my jesteśmy **za regulacją urodzin** tam, gdzie sumienie zakazuje, dać dziecku życie. Ale jedynym środkiem jest **czasowa wstrzemięźliwość.** Jeżeli przed ślubem obowiązuje społeczeństwo mężczyznę i kobietę do czystości — dlaczegóż miałoby zabraknąć bohaterstwa dla tej czystości także i po ślubie, jeżeli dobro własne i potomstwa wymaga tego. Wszystkie **inne** nowoczesne sposoby regulacji urodzin są **sprzeczne z prawami przyrody.** A sprzeczność taka mści się. Na to rady niema, choć w jednym i drugim wypadku wydaje się, że winni wyszli bezkarnie. Trzeba także oglądać sprawy te z punktu widzenia całej ludzkości i — bodaj wieczności...

Pouczającem w tych obradach socjalistek było przemówienie, w którem uznano olbrzymią rolę, przypadającą kobiecie w **rozwoju społeczeństwa.**

Zatem: łączy nas gorące pragnienie ulżenia niedoli, ocierania łez, kojenia cierpień. Ale dzieli nas odmienny sposób, którym idziemy do celu. My bowiem **nie potrafimy w poczynaniach naszych obejść się bez Chrystusa Pana.** Ale zdajemy sobie sprawę z tego, że jeżeli Jego Królestwo nie zapanowało jeszcze wśród nas, to **nasza** w tem wina. Dlatego, **że źle walczymy o nie,** że **niedołężnie** posługujemy się, albo nie posługujemy się wcale **jedyną Jego Bronią, którą jest Miłość.**

Jeżeli tedy mówicie, że innego rozwiązania dla odwiecznych cierpień ludzkości niema, niż wasz program, to my się z tem nie zgadzamy i w nim widzimy błąd, gdyż zbawienie widzimy tam... pod krzyżem...

Rozumiemy prócz tego, że serce ludzkie jest tego rodzaju, że samo zaspokojenie głodu fizycznego nie wystarcza. Że stokroć gorszy i trudniejszy do nasycenia jest **głód duszy...**

Ale to, że nawołujecie do kojenia łez, że odkrywacie nędzę ludzką i wojacie o wyrównanie niesprawiedliwości i braku miłości — jest zasługą waszą...

* * *

Pamiętam, że nieraz podczas rozmów towarzyskich, wyłaniało się na wpółżartobliwe pytanie, **czy kobiety ni mogłyby być kapłankami.** Co stoi temu zwłaszcza na przeszkodzie? Rozumie się, że mowa była o kapłankach katolickich, gdyż wiadomo, że w pogańskiej starożytności były kapłanki i cieszyły się niezwykłem poważaniem u społeczeństwa.

Obecnie zrobiono z tego pomysłu już nie temat do gawędy towarzyskiej, lecz akcję prowadzoną całkiem **na serjo** przez Niemki. O tem zawiadamia nas „Przegląd Powszechny“, pismo redagowane przez ks. ks. Jezuitów w Krakowie. Niemki-katoliczki domagają się dopuszczenia ich do urzędu kapłańskiego.

Władze duchowne nie orzekły się jeszcze w tej sprawie, wobec tego — toczy się wśród laików żywa dyskusja, rozważająca za i przeciw.

Zdaje się, że zwyczaj powołania li tylko mężczyzn do kapłaństwa nie wypływa z żadnego dogmatu. Wprawdzie powiedział św. Paweł: „Niech milczy kobieta w kościele...“. Ale niewiadomo, dlaczego tak powiedział. Toż inna była kobieta ówczesna, inny jej poziom wykształcenia, zbyt świeże jeszcze w pamięci czasy, kiedy to lalką jedynie była i narzędziem rozkoszy dla mężczyzn i całkiem na serjo zastanawiano się, **zali ona ma duszę.** Chrześcijaństwo uczyniło najpierwszy krok, żeby ją z poniżenia wyciągnąć i postawić obok mężczyzny, jako towarzyszkę jego i podniosło u wszystkich świadomość wielkiej godności macierzyństwa. Trudno żądać, żeby odrazu i najwyższą godność objęła: kapłaństwo. Byłby to naraz za wielki skok. Istniały jednak w owych pierwszych wiekach w kościele katolickim **djakonissy,** które dopomagały kapłanom w pełnieniu ich obowiązków.

Na poparcie swej akcji wskazują zwolenniczki nowego ruchu na to, że **powołanie do macierzyństwa** usposabia kobietę szczególnie do powołania kapłańskiego, gdyż wytwarza w niej uczucia, które są treścią duszy kapłana: **miłość, ofiarność, wyrozumiałość...**

Dla ilustracji tego zagadnienia możnaby

Zakończenie Olimpiady poetyckiej

na imieniny pana Marszałka.

(Zamiast Kroniki Niedzielnej).

Od Redakcji.

Skonfiskowaną, a następnie przez Sąd Grodzki zwolnioną z pod konfiskaty Kronikę Niedzielną, powtarzamy dzisiaj, ponieważ przynosi ona rozwiązanie ogłoszonego przez nas niedawno konkursu na wiersz imieninowy dla pana Marszałka, a tem samem jest aktualną dla naszych Czytelników, którzy tym konkursem tak żywo się zainteresowali, jak to wnosić należy z olbrzymiej ilości nadesłanych nam na ten konkurs utworów.

Pozatem ta Kronika Niedzielna jest nowem świadectwem wprost niezrozumiałego nam stosowania cenzury do rzeczy błachych i niewinnych, a obliczonych tylko na rozweselenie Czytelników. W czasach najgorszych prześladowań zaborczych stanowisko dziennikarza nie było tak trudne, praca jego nie była tak krępowaną, jak się to dzieje dzisiaj — w wolnej Polsce!

Bydgoszcz, 20 marca.

Upłynął już termin nadsyłania utworów poetyckich na imieniny pana Marszałka. I jakżeż potężnym jest urok Jego osoby! Ludzie, którzy może zapomnieli, jak pióro wygląda, poczuli w sobie nagle dreszcze twórcze. Otworzyły się upusty Pomorza i Wielkopolski i zalały redakcję Dziennika poezjami, o których powiada Wybicki:

„gdy rym taki go obleźnie,
zmarlak wstanie, żywiec zczeźnie!"

Niewiem, jakim cudem się to stało, że pan Marszałek tylu ludzi natchnął poetycką inwencją. Rozumiałbym, gdyby był młodą, pachnącą mołodycią, albo polskim Valentino. Ale tak, jak rzeczy stoją, ten wierszowany romantyzm jest nieco zagadkowy.

Niżej podpisanego redakcja obarczyła ciężkiem zadaniem, wybrania najlepszych utworów i zaproponowania ich do nagrody. Nie bez powodu nazywam to „ciężkiem zadaniem". Niechby ci kto kazał, dobry Czytelniku, przetrawić półtora tysiąca tych miłych wierszyków tych rymów na Dziadek, Brześć, Sanacja, Sławek, Kostek, Madera i na tyle innych jeszcze słów, które tak sympatycznie resonansują o tympan uszu każdego Polaka! Cóż wy powiecie na takie arcydzieło:

Najpierw Brześć trzeba zmieść,
Gwałty zgnieść, dać nam jeść,
Przestać pleść, w siebie wleść,
Wtedy — cześć!

Ów patrjota i filozof, który takiej rady udziela panu Marszałkowi na imieniny, zdaje się nie należeć do politycznych śmiałków, bo talent swój ukrył starannie pod pseudonimem „Samson". Nieszczególny to jednak musi być siłacz, skoro boi się cenzora, czy nawet prokuratora, a choćby i samego Kostka Biernackiego.

Drugi autor, który takiemu jak ja tetrykowi przypadł bardzo do gustu, też pisze anonimowo, a właściwie kryje się pod sympatycznem nazwiskiem „Chwostek Piernacki" i zdaje się mieszkać w Toruniu, bo z tej to sympatycznej stolicy Pomorza list jego przyszedł. Pisze on:

Belwederski nasz alkada
Niech nam jeszcze długo żyje,
Niech nam serca rozwesela
Jak to radjo, które gada
Jak to źródło, które bije,
Jak ten szampan, który strzela!

Rzecz to trochę rozwlekła (6 wierszy zamiast 4), ale któżby żałował panu Marszałkowi tego dwuwierszowego naddatku, jakim go darzy Chwostek Piernacki. Zato niepowszednie są zalety tego utworu. Jest w nim pierwiastek postępowy (radjo) liryczny (źródło) i realistyczny (szampan).

Jako trzeci w tym wyścigu poetyckim zdobył sobie moje sympatje niejaki pan Władysław Bielicz z Poznania, bez podania ściślejszego adresu. Musi to być wytrawny smakosz, albo — au contraire — jakiś zbiedzony głodomór. Nanizał on swoje rymy na arcyprozaiczną rzecz, bo na żołądek. Pisze mianowicie:

Pomyśl, Wodzu Ukochany,
Jak są różne dole nasze:
Ty tam sobie jesz banany,
A my tutaj Twoją kaszę!

Autor tego wiersza zdaje się być bolszewikiem, który nie uznaje różnic stanowych ani zasług dla państwa, skoro daje delikatnie do zrozumienia, że pan Marszałek mógłby się też kontentować kaszą. Przezornie nie dodaje on, kto tej kaszy nawarzył i kto ją zjeść powinien. Uderza tylko w struny smętnej skargi na tę narodową potrawę naszą.

Czwarte arcydzieło jest bydgoskiej proweniencji i ma w sobie coś z proroka Izajasza:

Kiedy pocztówek miljonów pięć
Dojdzie do Funchalu grodu,
Pomnij, o Panie, to sanacka chęć,
Nie głos całego narodu!

Kwestja, czy ta apostrofa dojdzie do uszu pana Marszałka i obudzi w nim echo zastanowienia. Autor tego pienia zasłania się również przybranem nazwiskiem „Zygmunt Kol-Ludmirski", ale obok tego zawierzył redakcji, że go nie zdradzimy, i podał nam swoje prawdziwe nazwisko i adres.

Zgłosił się też do konkursu jakiś sadysta czy nawet ludożerca pod charakterystycznym pseudonimem „Bijak". Ale jest to zarazem i szczery patrjota, bo w swoim wierszu obmyślił nawet dar imieninowy dla pana Marszałka. Proponuje on mianowicie:

Złą dziś mamy konjunkturę,
I żeby naszą skryć mizerę
Ściągmy z Kostka grubą skórę
I poszlijmy na Maderę!

Pomysł to trochę śmiały, ale bardzo poczciwy. Autor chce panu Marszałkowi zrobić prezent z tego, co przypuszcza, że mu jest najdroższe. Nie pisze tylko, czy tę skórę należy wypchać i czem wypchać.

A teraz daję jeszcze głos jakiemuś czytelnikowi, który się wogóle nie podpisał, ale który wygląda mi na zawiedzionego w swych nadziejach zwolennika pana Marszałka. Uderza on w taki tren żałosny:

Obiecali sanatorzy
Wszystkim złote góry,
Złoto płynie, lecz w ich kieszeń,
W naszych robią dziury.

A zupełnie na zakończenie prawdziwe powinszowanie dla „Dziadzia", skreślone nieudolną ręką dziecka, które się podpisało „Ela".

Dziadziuniu mój kochany
Bądź całkiem przekonany,
Że i w ciemnym grobie
Nie zapomnę o Tobie.

Wiersz zdaje się wskazywać na to, że w dziecku tem od najwcześniejszej młodości obudzono kult dla pana Marszałka. Co prawda zakończenie wiersza trochę niewyraźne. Dziecko nie wypowiada się, dlaczego ani w ciemnym grobie o solenizancie nie zapomni.

Zostaje kwestja najważniejsza: któremu z tych wierszy przyznać pierwszą, drugą i trzecią nagrodę? Ja niechcę rozstrzygać na własną odpowiedzialność. Może Czytelnicy będą tak łaskawi przysłać redakcji swoją opinję, który wiersz na którą nagrodę zasługuje. My się chętnie do tego zastosujemy.

St. B.

---

także przytoczyć znaną anegdotę, którą prawdopodobnie jakiś żartowniś wymyślił...

Pewna Ksieni skarżyła się na to, że kobiety nie mogą być kapłankami. Biskup oświadczył jej, że ma właśnie władzę powoływania kapłanek i oto mianuje ją pierwszym księdzem i zaprasza do konfesjonału. Sam chce być pierwszym jej penitentem. I oto spowiada się z grzechów tak strasznych, że biedna Ksieni w konfesjonale mdleje ze zgrozy. Obudziwszy się, dowiaduje się na szczęście, że wszystko było tylko żartem, który miał ją przekonać o tem, że kobieta zbyt wrażliwa jest, by spełnić ciężkie zadanie spowiednika...

Inni twierdzą, że wrodzone **gadulstwo** odcina ją raz na zawsze od powołania kapłańskiego, gyż niezdolna byłaby do zachowania tajemnicy przy spowiedzi. Sądzę jednak, że doświadczenie przeczy temu. Jeżeli bowiem istnieją kobiety gadatliwe i niedyskretne i niezdolne do zachowania tajemnicy — któż może dowieść, że mężczyzn takich niema. Zdaje się, że jest ich conajmniej ten sam procent.

Nasuwa się jeszcze jeden powód, dla którego kobiety do kapłaństwa dotąd nie dopuszczono. W dawnych czasach uważano ją bowiem w niektórych okresach życia za **nieczystą,** a i dziś jeszcze są na wsiach podobne przesądy.

Nie widać jednak ani jednego argumentu, któryby **odrazu przeciął** dyskusję, dowodząc, że niema możliwości, by kobiety zostały kapłanami. Owe Niemki więc spodziewają się, że „sprawa dopuszczenia kobiet do kapłaństwa jest tylko kwestją czasu".

Z wielkiem przeto zainteresowaniem oczekujemy głosu władz duchownych w tej naprawdę ciekawej sprawie...

M. N.

SHAMPOO ELIDA
ZADANIE PREMJOWE
...SUMA NAGRÓD Zł. 26.250.—
1. Nagroda . . . . Zł. 1.000.— w gotówce
2. Nagroda . . . . Zł. 500.— w gotówce
3. Nagroda . . . . Zł. 250.— w gotówce
i 3.130 dalszych nagród w postaci cennych kasetek z wyrobami Elida ogólnej wartości Zł. 24.500.—
Poniżej podajemy 4 główne zalety Shampoonu Elida:
jest on tani
doskonale oczyszcza włosy
jest nader wydajny w użyciu
nadaje włosom jedwabistą puszystość.
Zalety te należy oznaczyć numerami od 1 do 4, w takim porządku, jaki uważa się za właściwy dla ważności tych zalet i nadesłać najpóźniej 2 maja odpowiedź na karcie pocztowej pod adresem: Elida Sp. z o. o. Warszawa Skrzynka pocztowa Nr. 296
Nie zapominajcie podać także swego adresu!
★ Pierwszą nagrodę otrzyma ten, czyja odpowiedź będzie odpowiadała ustalonemu przez nas porządkowi idealnemu zalet Shampoonu Elida. W razie większej ilości prawidłowych odpowiedzi, o przyznaniu nagród rozstrzyga los. Rezultaty Konkursu ogłoszone będą w tem piśmie dnia 31 maja b. r. Żądajcie kart do odpowiedzi w drogerjach i perfumerjach.

ELIDA SP. Z O. O. WARSZAWA
6414

Oszuści skrzywdzili 200 bezrobotnych.

Olbrzymia afera w Wilnie. — Fikcyjna firma chciała „budować" kanał między Bałtykiem a morzem Czarnem.

Wilno. Przed jakimś czasem powstała tu „spółka spółdzielcza", która odrazu rozciągnęła swą działalność na rolnictwo, ogrodnictwo, parcelację, budownictwo, elektryfikację itd.

W ciągu dwuch tygodni zgłosiło się do spółki około 2 tysiące osób, wpłacających udziały. Udział wynosił po 100 złotych.

Obiecywano bezrobotnym pracę przy nowobudującym się kanale morskim, łączącym Gdynię z Brześciem n. Bugiem (!) Innym mówiono o kanale pomiędzy Bałtykiem a morzem Czarnem (!!) Prócz tego spółka miała zbudować miasto (!) pomiędzy Warszawą a Brześciem i do robót tych potrzebowała 5 miljonów (!) robotników na okres 10 lat!!

Naiwnych znalazło się sporo. Praca w biurze trwała od wczesnego ranka do późnej nocy. Na ulicach nawet tłoczyły się gromady bezrobotnych w oczekiwaniu na obiecaną pracę.

Wydano pierwszy numer czasopisma p. t.: „Do Czynu", pełny szumnych frazesów i haseł. Wkrótce potem ukazał się drugi numer. Wydawcy wystąpili z chęcią wynajęcia drukarni na rok.

Zawiedzeni w swoich nadziejach bezrobotni ruszyli gremjalnie do urzędu śledczego i wówczas wyszło na jaw, o czem dotychczas tylko szeptano. **Organizatorami spółki byli notoryczni aferzyści, podszywający się pod tytuły inżynierów, radców prawnych itp.**

Coraz lepiej!

Poinformowaliśmy już naszych Czytelników o sławetnym **Czesławie Kołtunie,** przez którego z powodu mordu dokonanego na warszawskim bankierze Cetnerszwerze niewinni ludzie o mało co nie poszli na szubienicę. Owego Kołtuna ujęto niedawno za zbójecki napad na dwóch kupców, których chciał obrabować, przyczem jednak popiekł zbrodnicze palce. Co jednak najciekawsze, Kołtun zdaje się być **sprawcą mordu, o który cynicznie obwiniał innych.** Na ten temat donosi lwowska „Chwila" z Warszawy, co następuje:

„Sędzia śledczy, któremu powierzono sprawę zajął się energicznie wyjaśnieniem roli Kołtuna, również w sprawie mordu na osobie bankiera Cetnerszwera. Istnieją wszelkie poszlaki, że mordercą bankiera Cetnerszwera był właśnie ów Kołtun, który następnie starał się zwalić winę na inne osoby".

Takie to indywidua znajdują wiarę policji warszawskiej i pobierają żołd z kasy państwowej. Kiedy wypali się nareszcie te wrzody w Polsce. Przed min. Składkowskim otwiera się wdzięczne ale i piekące zadanie.

Tort świąteczny na Wielkanoc

własnoręcznie przyrządzony według ulubionych przepisów **D-ra Oetkera** przyczyni się do ożywienia nastroju świątecznego i dumą napełni zręczną gospodynię dla jej sztuki kulinarnej. Może Pani spróbuje upiec D-ra Oetkera

tort nugatowy.

Przepis i wiernie oddana barwna ilustracja tortu znajduje się w nowej książce przepisów D-ra Oetkera, wydanie F. Nabyć można za 40 groszy w odpowiednich składach. Znajduje się tam również szczegółowy opis aparatu „Cud kuchni", z pomocą którego na małym płomyku można piec, smażyć i gotować. Dalej zwracam uwagę na moją doskonałą książkę kucharską, wydanie C., zawierającą dużo cennych wskazówek i rad dla pań domu (cena 85 gr.) Gdy książek w składach zabraknie, to za nadesłaniem znaczków otrzymać można wprost od firmy **Dr. August Oetker, Oliwa.**

Tajemnicza kradzież sreber z kufrów księżnej Radziwiłłowej.

Warszawa. Izabella księżna Radziwiłłowa, mieszkająca w pałacu przy ulicy Pięknej 12 we Warszawie posiadała stare rodzinne srebra stołowe, których wartość nie da się ściśle określić.

Z okazji mającego się odbyć

ślubu córki Anny

z hrabią Tyszkiewiczem, księżna Radziwiłłowa przystąpiła do wypakowywania srebra z kufrów, do których zamknięto je przed trzema laty.

Okazało się, że kufry są puste. Prawie wszystko w niewyjaśniony sposób

zaginęło.

Straty olbrzymie, a szanse wykrycia złodziei małe, trudno bowiem ustalić kiedy kradzież popełniono.

Wśród skradzionych sreber spora część pochodziła z czasów księcia Radziwiłła „Panie Kochanku".

Kufry przechowywane były

w specjalnej komorze,

strzeżonej przez samą księżnę. Do pałacu przybył komisarz 13 okręgu wraz z policjantami, którzy rozpoczęli śledztwo. Do winy nikt się nie przyznał.

Podczas badań ktoś rzucił podejrzenie

na kamerdynera Jamesa, Anglika,

który przed miesiącem wyjechał na urlop. Policja jednak ustaliła, że klucze od komory od dwóch lat przechowywał u siebie lokaj Jan Gajewski, który służy u Radziwiłła od 30 lat.

Księżna Izabella Radziwiłłowa sprowadziła „Janka" przed 30 laty do swego majątku na Polesiu. Pomimo, iż Gajewski nie przyznał się, policja aresztowała go.

Kradzież sreber w niczem nie przeszkodzi uroczystości zaślubin księżniczki Anny z hrabią Tyszkiewiczem.

Udogodnienia w ruchu granicznym polsko-niemieckim.

Piła, 27. 3. (PAT.) Od dnia 1 kwietnia br. na granicy polsko-niemieckiej zostaną wprowadzone bardzo znaczne udogodnienia w ruchu granicznym **przez przedłużenie czasu otwarcia granicy do godz. 24.** Władze niemieckie przyjęły już propozycję Polski, wobec czego następujące przejścia graniczne będą otwarte od wschodu słońca do północy:

Jeziorki w powiecie Chodzież—Ploettke pod Piłą na drodze do Bydgoszczy—Piła—Berlin; Czarnków — niemiecki Czarnków (Deutsch Tscharnkau), Gorzycko w powiecie Międzychód—Wierzbno w pow. Międzyrzecze; Weschbaun pow. Messeritz na drodze Berlin—Gorzów (Landsberg) Międzychód—Poznań—Dębno—Poliszki w pow. Rawicz—Grenzfaner w pow. Wąsosz (Herrnstadt) na drodze między Wrocławiem do Poznania i Słupia pow. Kępno, Klein Kossen w pow. Syców (Grosswartenberg) dla komunikacji między Wrocławiem do Warszawy.

Przedłużenie czasu otwarcia granicy **stanowi wielkie udogodnienie dla tranzytu samochodowego między Niemcami a Prusami Wschodniemi oraz dla ruchu sąsiedzkiego polsko-niemieckiego i ruchu międzynarodowego, gdyż w praktyce umożliwi odbywanie podróży w dzień i w nocy.**

Palmowa Niedziela.

Roześmiałaś nam się słonkiem
Palmowa Niedzielo,
Rozdzwoniłaś się skowronkiem
Chmur wiośnianych bielą.

Rzuciłaś do mrocznej chaty
Jakby klejnot drogi, —
Szczerozłote słonka płaty
Na nędzne barłogi.

Cwała Panu — Wielka chwała!..
Pierwszy kwiat rozkwita,
Złoty puszek rozsypała
Zielona rokita.

I nadzieja przystanęła
U naszego progu,
Ludzie! Ludzie! Czas do dzieła!
Zrywać się z barłogu!

Wiosna! słońce! nowe życie!
Radość nieustanna!
Oto w serca dziś wszczepicie
Hosanna!!.. Hosanna!...

Stanisław Boruń.

Po zamknięciu sesji.

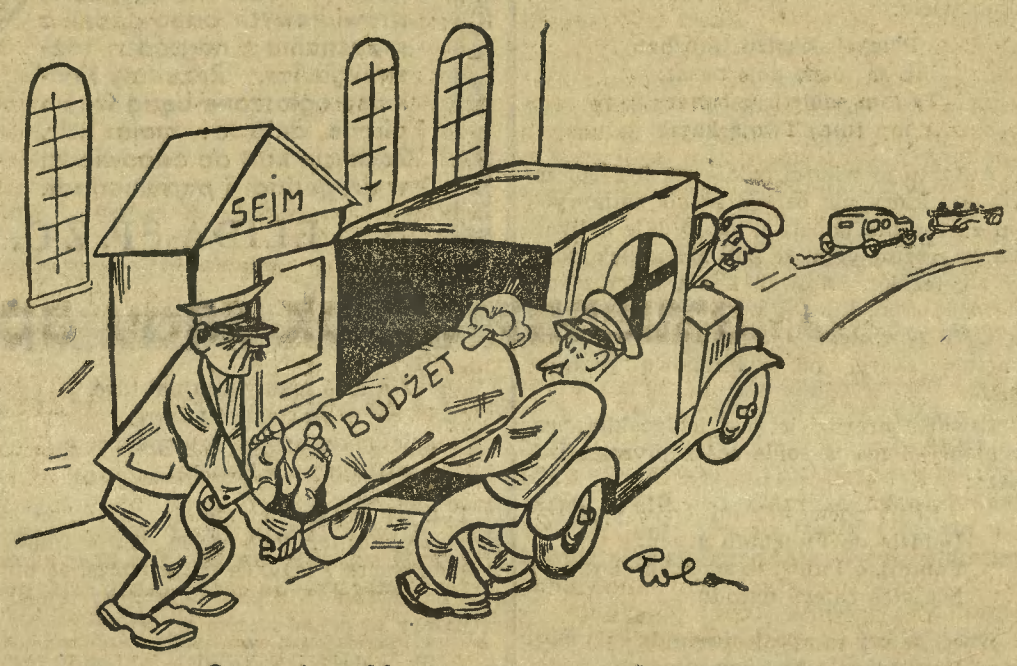

Ostatni gość opuszcza gmach sejmowy.

Pan Jacek Furdyga donosi:

Funchal na Maderze, 25 marca.

Szanowna Redakcjo!

Pokazuję Dziadkowi, jaką to korespondencję w niedzielnym Dzienniku skonfiskował mi pan starosta, a Dziadek na to:

— Słusznie zrobił, a ty nie narzekaj, ino się popraw. Rezoner jesteś, i zdaje ci się, żeś wszystkie rozumy pojadł. Zamiast się karżyć, pisz tak, aby cenzor był z ciebie zadowolony.

Myślę sobie: Dziadek nie głupi jest i najlepiej zrobię, jeśli się do jego rady zastosuję. To też gdyśmy zeszli na politykę i o podróży do domu była mowa, powiadam ja:

— Jako byłem, tak i nadal jestem tego zdania, że jak najprędzej wracać nam należy. Twoja obecność w kraju podziała jak oliwa na wzburzone bałwany polityczne, bo cały naród Cię kocha, nie wyjmując Centrolwa i Obwiepola. A taki Witos to już dałby się powiesić za Ciebie. Przyznaję, że Twoi pułkownicy to są tęgie głowy, genjalni ludzie, ale dopiero gdy i Twoja głowa jest między nimi, to cały gabinet urasta do wielkości swego zadania. Byłbyś Ty, Dziadziu, podczas sesji sejmowej w Warszawie, to z pewnością budżet wypadłby bez deficytu, a także byłoby już i po Konstytucji.

— Niby jakto po Konstytucji?

— Ano tak, że uchwalonoby inną Konstytucję, i Sejm ten największy kłopot miałby już z głowy. Przecie czekają wszyscy na Twój projekt, jako że on jest najlepszy i najbardziej narodowi odpowiadający. Sanacja coś tam wprawdzie przygotowała, ale wiadomo, że kuchty nigdy, tego nie nawarzą, co kuchmistrz sam nawarzyć potrafi. Nie chcę ja przez to ubliżyć panom ministrom, których — jako rzekłem — uważam za kapitalne mózgi. Sam Mussolini mógłby nam pozazdrościć takiego gabinetowego zespołu. Pisano niedawno zagranicą, jak można robić prezydentem ministrów człowieka, który posłom sejmowym grozi połamaniem kości. Nie wie i nie rozumie taki germański skryba, że takich gróźb dosłownie się nie bierze, że to są u nas tylko takie retoryczne powiedzenia o tem łamaniu kości, albo żeby bliźniego szlag trafił.

— Masz rację, Jacuś. Ja sam niekiedy coś ostro powiem, ale nigdy przytem tak źle nie myślę.

— Właśnie, Dziadziu. Więc mimo tych kości, któremi opozycja ciągle fechtuje, Sławek w naszych stosunkach na premjera w sam raz się nadaje. Ja przynajmniej nie znam pasowniejszego na to miejsce człowieka.

— Bo i niema takiego. Gdyby zaś znalazł się taki, to on byłby dziś premjerem, nie zaś Sławek.

— Otóż to! Powołuje się do rządu najtęższych ludzi, a mimo to znajdzie się jeszcze krytyk i malkontent, który szuka plamy na całem albo dziury na słońcu. Tak samo i z tym Kostkiem Biernackim. Byłem w Brześciu i pod przysięgą zeznać mogę, że to nie żadna mordownia, ino kryminał jak się patrzy. Dozorcy obchodzili się z każdym więźniem jak ze zgniłem jajkiem, aby go przypadkiem nie stłuc i smrodu nie narobić. Posłuch wymuszano, ale po dobroci, głaskaniem po twarzy, a nie biciem. Wikt był doskonały, według recepty samego Składkowskiego. I rozmaitość była w wiktowaniu. Kasza, pyrki, groch i kapusta tak się w szpajscetlu mieniały tylko. Wprawdzie Korfanty domagał się na śniadanie indyka z truflami w szampańskim sosie, ale w całym Brześciu nie dostał go kupić, choć Kostek wszystkie hotele i restauracje obleciał. Nie wiem też, skąd się wzięła ta plotka, że Liebermann przez mokry koc brał smary. To pewnie stąd poszło, że gudłaja zęby bolały i pielęgniarka stawiała mu na spuchniętą gębę kompresy z wody kolońskiej.

— Naprawdę to mówisz, Jacuś?

— Najświętsze słowo honoru. Opozycja buja opinję publiczną, aby nam szkodzić. Bo ile to obelgancji jest i z temi widokówkami na Twoje imieniny. Nikt nikogo do niczego nie zmuszał. Przeciwnie. Pisze mi mój znajomek z Warszawy, że dzieciszczka aż piszczały z uciechy, że mogą ukochanemu Dziadkowi imienin powinszować. Urzędnicy to nawet buty z nóg sprzedawali, aby móc tylko widokówkę kupić. Także nieprawda jest, żeby ludność nie brała udziału w galówkach i festach na św. Józefa. Na niektórych ulicach to aż ciemno było od flag i girlandów. Mimo ciężkich czasów fahny tak stalowano, że aż płótna brakło i ludzie muszą teraz w Polsce bez gatek chodzić.

— Wszystko to ładnie, ale powiedz mi, Jacku, za co ciebie cenzor skonfiskował? Musiałeś, paskudziarzu jeden, coś grubo przeskrobać, skoro nawet sąd konfiskatę zatwierdził.

— Niech się Wielkanocy zdrów nie doczekam, jeśli ja co złego o Tobie albo o Sanacji napisał. Przeciwnie, to sędzia grodzki Meysner, uzasadniając konfiskatę, ciężko mnie obraził.

— A cóż on o tobie napisał?

— Posłuchatj, Dziadziu, przeczytam Ci to dycht słowo w słowo. Otóż pisze on: Sąd w artykule powyższym dopatrzył się ciężkiego wybryku z § 360 l. II k. k. Autor posługuje się bowiem djalogiem, odbytym między szeregowym, o bardzo przeciętnych właściwościach umysłowych, z osobą w hierarchji państwowej wysoko postawioną, i to na temat tegoż negocjacyj urzędowych i nieurzędowych, przyczem wkłada w usta szeregowca twierdzenia niedorzeczne, wysoce złośliwe, niepoważne i przewrotne, przez co przesuwa zagadnienia wielkiej wagi do rzędu niepoważnej teorji, wywołując tem samem niepokój publiczności... Teraz słyszałeś, Dziadziu. Twój Jacek jest osobnikiem o bardzo przeciętnych właściwościach umysłowych, jest niedorzeczny, wysoce złośliwy, niepoważny i przewrotny. Dziadziu, albo wyrządzisz mi satysfakcję za tę zniewagę, albo ja się podaję do dymisji, jako żem nie warcien być Twoim subadjutantem.

— Satysfakcji ci się zachciewa? Poczkajże, jutro wracamy do domu. W Belwederze zaraz zameldujesz się u Wieniawy do raportu. Dostaniesz, łajdusie, dwa tygodnie paki za twoje gryzmoły. Wszystko mogę ci darować, tylko nie to, że wywołujesz niepokój wśród publiczności, co przecie ten sędzia Meysner wyraźnie pisze. Jak ty jedną Wielkanoc spędzisz na pryczy o chlebie i o wodzie, to ci dudy zmiękną, ty grzmocie paskudny!

I co teraz Szanowna Redakcja powie na to? Ładnie mnie sędzia Meysner ubrał! Dalibóg, jestem ciekawy widzieć tych czytelników, u których ja wywołuję niepokój. Może się zgłoszą i Szanowna Redakcja każe ich sfotografować, aby mi się w pace nie nudziło...

Tygodniowy przegląd polityki zagranicznej.

Kryminolodzy wiedzą, że więzień ma przeciętnie dwa razy więcej szans ucieczki, niż strażnicy upilnowania go. Sprawa jest nader prosta: Więzień myśli o zerwaniu okóv niewoli 24 godzin na dobę, strażnik nie rozwinie takiej samej energji w pilnowaniu. Coby jednak należało powiedzieć o uwięzionym, **któryby zamiast opracowywać swe plany po cichu, zapowiadał komu trzeba i nie trzeba, że zamierza uciec?**

Niemcy nazywają Traktat Wersalski okowami niewoli. Potrząsają też nimi przy każdej sposobności, **strasząc spokojnych obywateli całego świata swą nienawistną wściekłością.** Jakżeż się dziwić, że strażnicy „dyktatu" zapominają o swych waśniach wewnętrznych **i łączą się w celu poskromienia pruskiego zwierza odwetu?**

Niemieckiej dyplomacji nikt zrozumieć nie potrafi. Łamy pism berlińskich są przepełnione wypłakiwaniem długoterminowych kredytów u Francji, narzekaniem na ciężary reparacyjne, na „krzywdzące" granice wschodnie. Tak niedawno atakował Schacht w Ameryce plan Younga. a Curtius pod pokrywką mniejszościową szedł z rozwiniętemi sztandarami na Polskę. Przed dwoma tygodniami przemysłowcy niemieccy zrobili z Sowietami geszeft na dostarczenie maszyn za 300 miljonów marek **na kredyt, na ten kredyt, który powinna zadaniem Niemców udzielić Francja...**

Układ morski francusko-włoski wytrącił z równowagi Wilhelmstrasse (niemieckie Min. Spr. Zagr.). — Musimy się odegrać za wszelką cenę — powiedzieli geheimraci, którzy się niczego nie nauczyli i nigdy nie nauczą. — Straciliśmy przymierzeńca włoskiego — to nic. — Stworzymy Alldeutschland...

W rezultacie w Berlinie i Wiedniu zakładają sprzeciw posłowie Francji. Włoch i Anglji, tej Anglji, o której Niemcy myśleli, **że ucieszy się figlem, zrobionym „francuskiej hegemonji" (przewadze) w Europie.**

Koalicja rozpadłaby się już dawno. Tyle jest przeciwieństw między Francją i Anglją, a najwięcej między Francją i Włochami. Niemcy nie chcą do tego dopuścić za wszelką cenę. **Robią, co mogą, aby utrzymać jedność zwycięzców. Niech niemiecki Bóg im błogosławi...**

Pan Curtius siądzie na ławie oskarżonych.

Pan Curtius jest teraz cokolwiek zakłopotany. Na ostatniej sesji Ligi Narodów zrzekł się przewodnictwa, aby mieć wolną rękę jako oskarżyciel Polski. W maju ma przewodniczyć i jednocześnie sam siądzie na ławie oskarżonych. Państwa Małej Ententy mają wnieść sprzeciw. **Unji celnej austro-niemieckiej płazem nikt puścić nie może.**

Minister Spraw Zagranicznych Rzeszy znajdzie się w niezmiernie przykrej sytuacji. Jego układ z Austrją **pogwałca nietylko traktat w Saint Germain, lecz również Ligę jako stowarzyszenie narodów.** Oprócz Austrji, która obejmie rolę spólnika, działającego pod terrorem i namową starszego brata, **nikt nie może być orędownikiem Niemiec.** Nikt, ponieważ przyjaciel rosyjski do Ligi nie należy.

Zachodzi pytanie, jakie stanowisko zajmą Niemcy w stosunku do Polski. Rząd nasz dotychczas trzyma się w rezerwie. Polscy posłowie w Berlinie i Wiedniu do protestu się nie przyłączyli. **Jesteśmy wzorowo pokojowi, jak zawsze.** W stosunkach z każdem innem państwem, nie z Niemcami, możnaby spodziewać się rewanżu. Naszemu sąsiadowi nasuwają się aż trzy sposobności: **zatwierdzenie traktatu handlowego. przyjęcie do wiadomości polskiego raportu o załatwieniu spraw górnośląskich. powstrzymanie się od ataków w sprawie ukraińskiej. zapowiedzianej jako temat do majowych obrad genewskich.**

Rozumując drogą sprowadzania do niedorzeczności (reductio ad absurdum) należy stwierdzić, że Niemcy, nie ratyfikując traktatu, obciążą jeszcze bardziej swą międzynarodową hipotekę i, że awanturując się w kwestjach mniejszościowych, nie wiele wskórają. **Wilk pruski w chwili pożerania żywcem austrjackiego cielęcia, jako adwokat mniejszościowy obudzi serdeczny śmiech.**

Niemieccy mężowie stanu zamiast przekonywać, czy wysilać się na zrozumienie swych rozmówców, woleliby zachowywać się jak w bierhalle, do której są przyzwyczajeni i gdzie nabierali ogłady towarzyskiej. Chcieliby więc tłuc ciężkiemi kuflami w stół i pokrzywkiwać „Hoch" i „Nieder". Czego się można po nich spodziewać?... Naszym zyskiem może być tylko **uznanie innych pokojowo usposobionych narodów, z tem tylko zastrzeżeniem, że i te narody mają większy szacunek do siły niż do słabości.**

Na biernem stanowisku nikt nic jeszcze nie zarobił. Obecna sytuacja **narzuca myśl wejścia czynnego na platformę małej ententy, w której ciągle rej wiodą Czesi.** Trzymając się na uboczu będziemy mieli w zysku Alldeutschland **i jego zdwojony atak na nasze granice.**

Sprawy jeszcze przesądzać nie można. Zobaczymy, co nam przyniesie sesja majowa Ligi.

Hiszpański alfabet od końca.

Gdy dzieci uczą się alfabetu, uważają ze strony nauczyciela za obrzydliwą szykanę, gdy każe im wyliczać litery od końca. Ludzie lubią mówić a, b, c, ale nienawidzą wysilać mózgu nad zagadnieniem, czy przed „z" jest „y", czy „w".

Król Alfons mimo południowego temparamentu swych niezbyt wiernych poddanych ryzykuje z nim opisaną wyżej powtórkę alfabetu. Jak nieprzytomny nawraca do starej konstytucji z 1898 r. i raz przywraca jej działanie, raz uchyla. Tymczasem **ludzie nie lubią tego, co było.** Nie lubią ruchów wstecznych. Hiszpanie są pozatem rycerscy. Jak im się dziwić, że protestują, **gdy król każe im zgwałconą przez siebie konstytucję uważać za czcigodną dziewicę?**

Rząd admirała Aznara poszedł śladem gen. Berenguera, **przywrócił w prawach starą konstytucję i zawiesił na kółku ołówek cenzorski.** Na drugi dzień rano republikanie połączyli się z socjalistami, zwymyślali Alfonsa od jego imienników **i ogłosili walkę z monarchją, aż do zwycięskiego końca.** Jednocześnie madryccy medycy urządzili strzelaninę z policją. Walka była tak zażarta, że mury fakultetu medycznego **są podobne do plastra miodu od dziur po uderzeniach pocisków.**

Zanosi się podobno na ustąpienie Aznara. Pacyfikacja się nie udała po raz niewiadomo który, **więc Alfons sięgnie dla odmiany do kawalerzystów i sformuje z nich rząd.** Był już generał piechoty, jest admirał, artylerzyści okazali w Ciutado Real nieposłuszeństwo dla dynastji, cała więc nadzieja tronu powinna się oprzeć na kawalerji, gdyż piloci z lotniska Czterech Wiatrów mogliby znów próbować rozrzucić monarchję na... cztery wiatry.

Sport lotniczy wśród młodzieży niemieckiej.

„Młodości, ty nad poziomy wylatuj" — pisał nasz wieszcz Adam Mickiewicz. Mimo, że Niemcy nie znają jego dzieł stosują się bynajmniej nie w przenośni do tego wezwania. Jak podaje „Prager Presse" **w szeregu średnich szkół niemieckich wprowadzono lotnictwo bezsilnikowe jako przedmiot obowiązkowego nauczania.** Dotychczas pobiera naukę **tylko 6 000 uczniów.** Zastosowano typ aparatów, który nie pozwala **na wyższe wzniesienie się jak na wysokość 3—4 metrów.** Młodzi lotnicy uczą się naprzód wszystkich wiadomości teoretycznych. Zajęcia praktyczne polegają nietylko na lataniu. Każdy z chłopców musi umieć niemal zbudować sobie aparat, a cóż dopiero rozebrać go i złożyć, znając na pamięć każdą śrubkę. Każdy z tych lotników na aparatach bezsilnikowych **nie będzie miał większej trudności przy opanowaniu aparatu, opatrzonego w motor.**

Pułkownik armji francuskiej Vauthier, znakomity znawca gazów wojennych twierdzi, **że jedna bomba lotnicza wagi 500 kilogramów, napełniona fosgenem wytwarza falę gazową wysokości 35 metrów, szerokości 50 metrów i długości 500 metrów.** W fali tej koncentracja fosgenu **jest tak silna, że żadna maska gazowa nie może dać ochrony.**

Jak wiadomo nowowynalezione bomby zapalające o wadze jednego kilograma dają przez ½ godziny **żar o wysokości 3 000 stopnia ciepła,** czyli topią wszelkie metale i **płoną pod wodą tak dobrze jak na powietrzu.** Wiadomo również, że ostatni transportowiec powietrzny Junkersa **unosi w powietrzu trzy tonny towarów t. j. 3 000 kilogramów ciężaru.** Jeżeliby dwa takie transportowce zrzuciły na Warszawę od strony wiatru 6 bomb pięćsetkilowych fosgenu i 3 000 bomb zapalających zapewne **Warszawę możnaby znaleść tylko na mapie.** 6 000 młodych lotników niemieckich potrafiłoby zresztą doprowadzić nad naszą stolicę jeszcze kilka podobnych transportów, **gdyby pierwszy nie dał rezultatów zadawalających.**

Z powyższego nie wynika bynajmniej, aby ktokolwiek zainteresował się naprzykład pracami naszej Ligi Obrony Powietrznej i Gazowej. **Poco zapisywać się na członka i płacić rocznie złotówkę, jeśli można tego nie robić i nikt siłą do tego nie zmusi.**

Nie lubimy myśleć o przyszłości.

St. Równicki.

Znamienny wyrok sądu apelacyjnego w procesie o przedwojenne należności wekslowe.

Łódź. Aron Michel Orzeł zabezpieczył w grudniu 1911 r. na mocy aktu notarjalnego na rzecz D. Biedermana, na hipotece swej niepodzielnej połowy nieruchomości w Łodzi, kaucję 20 000 rubli, którą zobowiązał się odpowiadać przed Biedermanem za należność z weksli, wystawionych przez A. Michela Orła na zlecenie Biedermana.

Po śmierci Orła nieruchomość ta przeszła na własność wdowy Chaji Sury i syna R. Lajby.

W skardze swej p. Biederman prosił sąd o ustalenie, że suma 20 tysięcy rubli, należna z weksli Orła, podlega przerachowaniu na 25 proc. przyjmując za 1 rbs. 2 zł 66 gr, tj. uznać, że wspomniana suma, względnie zabezpieczająca ją kaucja hipoteczna — 20 000 rb. równa się 13,300 zł, a wskutek tego zmienić powyższą kaucję hipoteczną 20 000 rb. na czysty wpis w sumie 13 300 zł, zasądzić powyższą sumę od żony i syna zmarłego niepodzielnie na rzecz p. Biedermana z 15 proc. rocznie od daty wytoczenia powództwa.

Skarga ta wpłynęła do sądu okręgowego w Łodzi 1925 r., w wydziale handlowym zapadł wyrok w tej sprawie.

Sąd zważywszy, że załączone do akt sprawy weksle nie zostały zaprotestowane — postanowił — żądanie zabezpieczenia powództwa pozostawić bez uwzględnienia.

Do sądu wpłynęło podanie pozwanego Rubina Lejby Orła, przebywającego w więzieniu śledczem w Wilnie, w którem prosił o odroczenie sprawy, gdyż posiada on dowody, że pretensje powoda są niesłuszne, lecz zebranie tych dowodów wymaga osobistej obecności, co obecnie jest niemożliwe. Wreszcie po zbadaniu całego szeregu świadków w Warszawie **sąd okręgowy w Łodzi zasądził na rzecz p. Biedermana sumę 13,300 zł z odsetkami od Sury i Rubina Orłów. Odsetki te wynoszą 15 proc. od 13 czerwca 1925 r. i 10 proc. od 1 marca 1927 r., oraz 1497 zł 30 gr kosztów sporu, wpis określić na 532 zł i brakujące 432 zł ściągnąć na rzecz skarbu od powoda.**

Niezadowoleni z wyroku Orłowie wnieśli skargę incydentalną do sądu apelacyjnego w Warszawie. **Sąd apelacyjny wyrok pierwszej instancji zatwierdził, ponadto zasądził na rzecz powoda zł 287, jako wynagrodzenie za prowadzenie sprawy w drugiej instancji.**

ŚWIAT DZIECIĘCY
ma swych dobroczyńców
PUDER MYDŁO KREM
BEBE SZOFMANA

Krwawa zemsta spólników-bandytów.

Częstochowa. W więzieniu czortkowskiem odsiadywał karę 8-letniego więzienia Wasyl Horaczy, znany rzezimieszek i bandyta, którego w swoim czasie z prawdziwą trudnością aresztowano. Niedawno temu począł Horaczy czynić starania o tak modny obecnie **urlop zdrowotny.** Władze naturalnie okazały dużo zrozumienia dla jego prośby i wkrótce opuścił Horaczy więzienie.

Przed kilkoma dniami odkryła policja zwłoki mężczyzny w pobliżu zagrody rodziców Horaczego. Wstępne dochodzenia wykazały, że urlopowany więzień został w kilka dni po opuszczeniu więzienia zamordowany przez swoich byłych spólników, których w swoim czasie „wsypał" na rozprawie. Dalsze dochodzenia w toku.

—o—

Zwiał - naturalnie dyrektor żydek.

Lwów, 27. 3. (PAT.) „Gazeta Poranna" dowiaduje się, iż śledztwo sądowe, prowadzone w sprawie **nadużyć, popełnionych przez powszechny zakład kredytowy** we Lwowie dostarczyło obfitego materjału dowodowego przeciwko dyrektorowi tej instytucji, który jak wiadomo, **zbiegł** przed kilku tygodniami zagranicę. Dotychczas ustalono, że **straty,** wyrządzone przez tę instytucję dochodzą do **500.000 zł.**

Pieniądze albo... kompromitacja.

Bezczelne żądanie dwóch uczniów szkolnych.

Katowice. Naczelnik wydziału oświecenia publicznego woj. śląskiego dr. L. Ręgorowicz otrzymał w ub. roku oryginalny list podpisany przez Romana Pantę z Sosnowca,

ucznia ósmej klasy

jednego ze śląskich gimnazjów. W liście tym uczeń domagał się od dr. Ręgorowicza przesłanie 5 000 zł na poste restante do Sosnowca na nazwisko swego kolegi, również ucznia ósmej klasy, niejakiego Wiktora Sokoła z Sosnowca.

Naiwny uczniak w razie nieuwzględnienia jego „prośby" groził dr. Ręgorowiczowi opublikowaniem w pismach śląskich i Zagłębia Dąbrowskiego „kompromitujących szczegółów z życia rodzinnego" dr. Ręgorowicza.

Naczelnik W. O. P. dr. Ręgorowicz uśmiał się serdecznie z tych śmiesznych pogróżek

niedowarzonego młodzieńca,

lecz postanowiwszy wykryć źródło intrygi, doniósł o wszystkiem policji, która po przeprowadzeniu śledztwa, obydwóch oddała do sądu.

Ośmioklasiści odpowiadali przed sądem okręgowym w Katowicach. Zeznawał jako świadek w tej sprawie dr. Ręgorowicz. Rozprawa odbyła się przy zamkniętych drzwiach. Sąd skazał autora listu Romana P. na dziesięć dni więzienia za usiłowanie wymuszenia, drugiego zaś Wiktora S. uniewinnił.

Niedowarzeni młodzieńcy, powodowani chęcią łatwego zarobienia 5 000 zł zwichnęli sobie całą przyszłość.

Ze zbioru tradycyj ludowych.

Palmowa Niedziela.

Piękne i wzniosłe uroczystości wielkotygodniowe rozpoczynają się już w Niedzielę Palmową, zwaną także „Niedzielą Kwietnią".

Już w poprzedzającą („wstępną") środę w pewnych stronach wycinają rózgi wierzbowe i wstawiają je do dzbanka z wodą w mieszkaniu, aby rozwinęły się i rozkwitły na Niedzielę Palmową. W tym dniu zaś, kto rano wcześniej wstał, ten z „palmą" w ręku biegł budzić innych, a budząc i chłoszcząc ich, żartobliwie wołał:

„Wierzba bije, nie ja biję,
Za tydzień — wielki dzień,
Za sześć noc — Wielkanoc."

Palmy takie niosą do poświęcenia, którego kapłan dokonuje przed nabożeństwem, a ceremonja ta dała właśnie powód do nazwania tej niedzieli „Palmową", albo „wierzbną", lub też „kwietnią".

W kościele wszyscy trzymają palmy w ręku. Po ich poświęceniu, przypisywane są im zbawienne właściwości. Już Mikołaj Rej pisze żartobliwie, że „kto pączka z palmy wielkanocnej nie połknął, ten już zbawienia nie otrzyma". Dziś jeszcze wierzy się, że połknięcie pączka wierzbowego z poświęconej palmy zdrowie przynosi.

Aby dobytek nie uległ chorobie i zarazie podczas lata, gospodarz wypędza go pierwszy raz w pole na wiosnę z palmą w ręku. Palmy przechowuje się w domu zwykle za obrazami Świętych. Z nadejściem zimy, albo Wielkanocy w roku następnym, palmy rzuca się w ogień.

W Polsce, były piękne tradycyjne uroczystości, połączone z tajemnicami, obchodzonemi w tym dniu przez Kościół. Na pamiątkę wjazdu Zbawiciela do Jerozolimy — dzieci polskie, w białe ubrane szaty, przynosiły królom naszym palmy. Od czasów panowania Jana Kazimierza zwyczaj ten poszedł w zapomnienie.

Dziś jeszcze tylko po niektórych kościołach parafjalnych, utrzymujących szkoły, młodzi chłopcy niosą przy procesji ozdobione palmy, zaś po nabożeństwie urządzają tradycyjne popisy w deklamowaniu wierszów.

Istniał dawniej zwyczaj, że w Niedzielę Palmową przed kościołem zbierali się starsi chłopcy, przebrani za żołnierzy rzymskich lub pielgrzymów. I ci także zdobywali się na różne mowy wierszowane, lecz gdy z czasem do tych wierszów zakradła się nieprzyzwoitość, zabroniono im tego zwyczaju.

Za Augusta III. już tylko po domach prywatnych bywały przemowy chłopców, którzy całą gromadą włóczyli się po mieszkaniach i uderzaniem młotka o podłogę akcentowali niektóre wyrazy. Zwyczaj ten szybko zaginął po miastach, dłużej zachował się po wsiach.

W wiekach średnich grywano djalogi o Męce Pańskiej. Akcja rozpoczynała się od wjazdu Zbawiciela do Jerozolimy, a kończyła się Jego pogrzebem. Aktorzy, wywodząc się przeważnie z Częstochowy, jeździli po różnych miastach i wsiach z przenośnym teatrem. W roku 1609 biskup Bernard Maciejewski zakazał tych przedstawień.

Dziś pozostała tylko ceremonja liturgiczna. W Niedzielę Palmową na pamiątkę wjazdu Zbawiciela do Jerozolimy odbywa się po kościołach procesja. Część duchowieństwa wychodzi na zewnątrz, poczem zamyka się drzwi świątyni, które bywają później otworzone na skutek trzykrotnego uderzenia w nie krzyżem. Procesja wchodzi do wnętrza, poczem następują jeszcze inne ceremonje, mające na celu przypomnienie wiernym pewnych podniosłych momentów z życia Chrystusa.

Naftowe kruki między sobą.

Lwów, 27. 3. (PAT.) „Gazeta Poranna" donosi, że w związku **z aferą naftową** wyjechał do **Borysławia** sędzia śledczy w Samborze celem dalszego przesłuchiwania świadków. Przesłuchano wiele osób. Śledztwo trwa w dalszym ciągu, a wyniki trzymane są w tajemnicy.

(Afera ta polegała na tem, że niektórzy nafciarze zakładali do sąsiednich, cudzych szybów tajemne rurociągi, kradnąc w ten sposób ropę. Te naftowe figle urządzali sobie wzajemnie oczywiście żydki — a zabawę popsuł obecnie prokurator. — Red.).

Amerykańska Zapolska.

Jest nią Carmen Barnes. Mając lat 15, napisała powieść „Uczennice", w której bardzo realistycznie nakreśliła stosunki, panujące w amerykańskich szkołach, co wywołało dużo hałasu za Oceanem. Gdy doszła do 18 roku życia, pewne towarzystwo filmowe zrobiło z jej powieści scenarjusz i postanowiło go nakręcić, przyczem do głównej roli zaangażowano autorkę tej sensacyjnej powieści.

Dlaczego pannę Barnes nazwaliśmy amerykańską Zapolską? Bo jej twórcza karjera jest zupełnie podobną do karjery Zapolskiej. Ona także w młodym bardzo wieku napisała głośną powieść „Przedpiekle", osnutą na tle życia uczennic w galicyjskich pensjonatach. I Zapolska grywała też bardzo często role w swych sztukach, bo była przytem i bardzo utalentowaną artystką dramatyczną.

Jedna jest tylko różnica. Panna Barnes ma zapewne już grubą monetę za swą podwójną twórczość, gdy Zapolska do końca życia znajdowała się w bardzo skromnych warunkach materjalnych.

Pierwszy strzał p. Stapińskiego...

Wróg — a jak sam siebie nazywa „Przyjaciel Ludu" p. Stapińskiego oddał pierwszy strzał. Oddał go, jak wróżyliśmy, w stronę Kościoła i religijnej duszy siermiężnego ludu. Bezbożna papierowa kolubryna p. Stapińskiego podsypana sanacyjnym prochem, przemówiła na początek następująco:

„Jeżeli nowe Stronnictwo Ludowe godzi się na konkordat, czyli chce sobie pozyskać poparcie kleru, to znaczy, że godzi się na utrzymanie ludu w ciemnocie (!), czyli jest polityczną spółką spekulacyjną dla zdobycia wpływów i rządów, a nie stronnictwem pragnącem oświaty i samodzielności chłopów. Nawet konfiskata wszystkich obszarów dworskich nie da chłopom ludzkiego bytu, jeżeli nie wyzwolą się z ciemnoty (!) i zabobonów (!)".

Załatwiwszy się z Kościołem, oddał puszkarz-Stapiński drugi strzał w kierunku nowego klasowego zorganizowania włościan, które wyobraża sobie następująco:

„Szkodę stąd wyniknąć mogącą można szybko ograniczyć, gdyby obóz BBWR zgodził się na klasową organizację chłopską pod sztandarem marszałka Piłsudskiego, tak, jak się zgodził na klasową organizację robotniczą. W przeciwnym razie nie będzie innego wyjścia, jak podjęcie na nowo organizacyj zawodowych klasowych Związków Chłopskich".

P. Stapiński ofiarowuje więc ciemne swoje usługi a równocześnie grozi, że i w pojedynkę warcholić dalej potrafi.

Dziwne, że prasa sanacyjna łamie obłudnie ręce, że z nowego „Stronnictwa Ludowego" dzięki wpływom „Wyzwolenia" wymazanem zostanie wiekowe i wieczne „Niech będzie pochwalony" — a równocześnie zapowiada, że p. Jan Stapiński już wyciągnął w pole — i to na pomoc sanacji.

BRZEŚĆ n/B. Spłonęła garbarnia wartości 5.000 dolarów. Na szkodę Józefa Ignata, na chutorze Połytok gm. łachewskiej, spalił się dom mieszkalny i budynek fabryczny, w którym znajdowała się garbarnia, wraz z całkowitem urządzeniem, wartości około 5.000 dolarów. Przyczyna pożaru narazie nieustalona.

Głos przechodzi do mężów nauki.

Warszawa, 27, 3 (PAT.) Powołując się na uchwałę komisji konstytucyjnej Sejmu o rozpisaniu **ankiety na temat zmiany Konstytucji,** p. marszałek Sejmu Świtalski **rozesłał do 27 osób i 4 towarzystw prawniczych pismo** z załączeniem postawionych przez komisję zagadnień konstytucyjnych z prośbą o wypowiedzenie co do nich swej opinji.

(Wartoby się dowiedzieć, do kogo zwrócił się marsz. Świtalski. Mowa tylko o 4 towarzystwach prawniczych — a przecież samych uniwersytetów z fakultetami prawa liczym w Polsce sześć. A gdzie Krakowska Akademja Umiejętności, gdzie inne instytucje i związki naukowe? Ankieta tylko wtedy może mieć wartość, gdy rozpisano ją wśród bezstronnych i wybitnych mężów wiedzy, a nie wśród uczonych, na których z góry się liczy, że pochwalą mizerny, konstytucyjny płód sanacji. — Red.)

KATOWICE. Śmierć 4-letniego chłopca pod kołami furmanki. W Królewskiej Hucie najechany został przez furmankę ciężarową, naładowaną węglem, 4-letni Cichoń Józef, który doznał silnych obrażeń całego ciała. Przewieziony do szpitala zmarł.

Wszechpolski zjazd nauczycieli muzyki i śpiewu w Katowicach.

Pod protektoratem Naczelnika Wydziału Ośw. Publ. Dr. Ręgorowicza, z ramienia Stowarzyszenia Nauczycieli Muzyki w Katowicach, odbył się w dniach 15 i 16 bm. tamże zjazd wszechpolski, w którym uczestniczyło około 1000 nauczycieli seminarjów, gimnazjów, szkół powszechnych i in. Na wstępie powitał przybyłych prezes Związku Katowickiego p. insp. Baron. Głównym inicjatorem był prof. sem. w Mysłowicach p. Hławiczka, pierwszy redaktor miesięcznika „Muzyka w Szkole".

Po uroczystej Mszy św. w kościele Marjackim, odbyła się **„Rewja"** wyników pracy metodą **„Tonic Solfa"** oraz chórów **szkół powszechnych** ze Śląska. Z licznych lekcyj popisowych, śledzonych przez nauczycielstwo z wielkiem zainteresowaniem, wymienić mogę jedynie popisy szóstej klasy szkoły z Załęża, która ćwiczeniami głosowemi, czytaniem nut głosem w najrozmaitszych tonacjach, odśpiewaniem a vista 3-głosowej frazy w dowolnej tonacji, napisanej przez słuchacza, ćwiczeniami dwu- i trzygłosowemi z zakresu chromatyki, wreszcie gustownem i swobodnem wykonaniem tańców ludowych („trojaka") — wprowadziła w podziw wszystkich obecnych. P. naucz. Janickiemu wyrażono kilkakrotnie uznanie za umiejętne prowadzenie lekcji. Uznano jednomyślnie pożyteczność i wyniki metody angielskiej, której zwolennikiem i propagatorem jest na G. Śląsku p. instruktor Hławiczka.

Szkoda, że nie demonstrowano metody tej z udziałem klas niższych szkół średn. lub seminarjów, których uczniowie przechodzą mutację głosu, a pobierają naukę śpiewu. Podczas „Święta Pieśni" w Teatrze występowały chóry gimnazjalne i seminarjalne. Orkiestra Seminarjum z Bóbrku przedstawiłaby się korzystniej bez instrumentów dętych. P. kol. Nahelowi można poradzić, aby z dętą muzyką skończył, bo cóż tam nauczycielowi po trąbie lub klarnecie! — a wyniki chyba dostatecznie mówią, że szkoda czasu i atłasu.

Czy chóry, śpiewające przeróżne pieśni mniej lub więcej udatnie, metodą Tonic-Solfa przyswoiły sobie np. „Żaby" Kotarbińskiego (Sosnowiec — prof. Cichoń), lub „Rokitnę!" W. Walewskiego (Mysłowice — prof. Hławiczka), czy utwory te lub inne i innych chórów tą lub inną metodą były młodzieży przyswajane, o tem nie dowiedzieli się uczestnicy zjazdu. Stwierdziliśmy tylko z kol. Kabacińskim (z Bydgoszczy było nas tam tylko dwóch) — że zalety i wady chórów młodocianych są na Śląsku te same, co u nas. **Święto Pieśni** nie było eksperymentem, lecz **szarą rzeczywistością,** która zdradzała, że **ciężar pracy spoczywa przedewszystkiem na nauczycielu,** umiejącym każdą racjonalną metodą celu dopiąć — po drugie, że chóry męskie uczniów szkół średnich nie dorównują chórom męskim dorosłych. To samo odnosi się i do orkiestr szkolnych w stosunku do zawodowych, rutynowanych.

Reasumując wszystkie wrażenia, można dojść do wniosku, że śpiew i gra na instrumentach smyczkowych (kwintet) i klawiszowych powinny nadal pozostać nieodzownym środkiem wychowawczym.

Na walnem zebraniu obrano zarząd główny z instr. p. Hławiczką i radcą ministerjalnym p. Maysnerem na czele. Stowarzyszenie nie ma jeszcze ustalonej nazwy i statutu zatwierdzonego, znajduje się zatem jeszcze w stadjum organizacji. Następny zjazd odbędzie się za kilka lat w Wilnie.

Małecki.

Pociąg biegnący z chyżością 140 klm. na godzinę

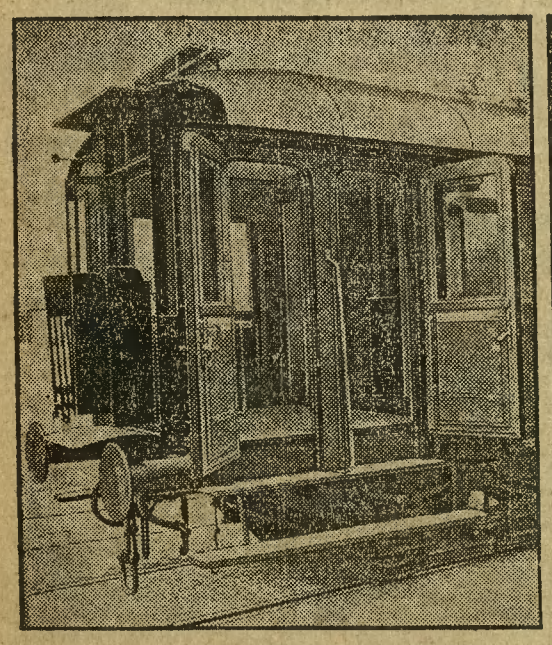

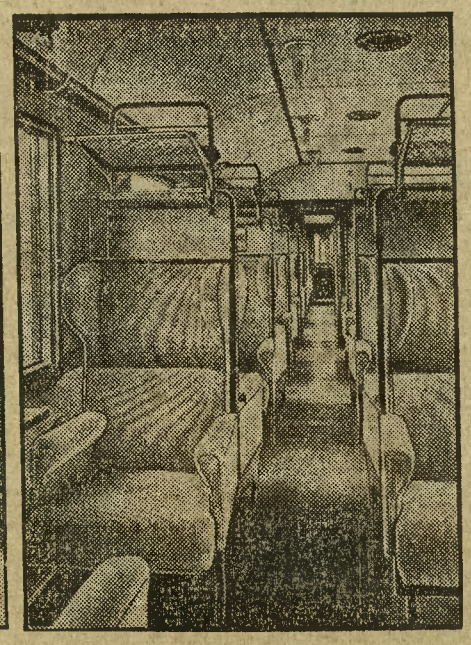

Między Poczdamem a Magdeburgiem zaprowadzono pociąg, robiący 140 klm. na godzinę. Jest to więc przeciętna szybkość aeroplanu. Gdybyśmy mieli coś podobnego, to podróż z Bydgoszczy do Warszawy trwałaby 2 godziny, a do Poznania 1 godzinę tylko. Wagony są całe ze stali, i są wyposażone w nadzwyczajny komfort. Do takiej szybkości atoli potrzeba bardzo mocnego toru kolejowego. To jest najkardynalniejszy warunek do osiągnięcia wielkiej chyżości.

MYDEŁKO DO ZĘBÓW ODOL

przywraca zębom już po kilkurazowem użyciu ich pierwotną białość. Skuteczność mydełka Odol jest wprost zadziwiająca. 6413

MYDEŁKO DO ZĘBÓW ODOL MYDEŁKO DO ZĘBÓW

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Samobójstwo na dworcu.

Na stacji w Buku pod Grodziskiem dokonano wstrząsającego odkrycia.

Jeden z funkcjonarjuszów kolejowych znalazł w budce konduktorskiej wagonu towarowego zwłoki mężczyzny w postawie skulonej. Zmarły, jak przypuszczają, popełnił celnym wystrzałem rewolwerowym w pierś samobójstwo. Nie jest też wykluczone, że w wypadku tym popełniono zbrodnię. Śledztwo utrudnia brak przy trupie jakichkolwiek dokumentów, któreby mogły choć częściowo tajemnicę wyjaśnić.

Śmierć przez zaczadzenie.

W Szołdrach (pow. śremski) zmarł wskutek zaczadzenia się stróż dominjalny 35-letni Wincenty Szernała. W czasie stróżowania wszedł Sz. do ubikacji, w której umieszczony jest piec do ogrzewania centralnego i tam padł po pewnym czasie nieprzytomny na ziemię. Następnego dnia znaleziono już tylko zimne zwłoki stróża.

—o—

MOGILNO. Koncert religijny urządza w niedzielę, 29. bm. chór kościelny w Mogilnie w sali Domu Katolickiego o godz. 7,30 wiecz. Wykonanych zostanie 20 utworów.

Białośliwie.

Walne zebranie Tow. Pań Miłosierdzia zagaiła p. aptekarzowa Wardowa, poczem powierzono jednogłośnie przewodnictwo ks. prob. Kopczyńskiemu który podziękował dotychczasowej prezesce p. Klimkowskiej za pełną poświęcenia pracę w towarzystwie. P. Kl. wyprowadziła się do Gniezna. Przystąpiono do sprawozdań członków zarządu, które wykazały bardzo wydatną pracę w niesieniu pomocy biednym. Zebranie udzieliło zarządowi jednogłośnie absolutorjum. W skład nowego zarządu weszły panie: Wardowa prezes., Pawlicka sekr., Sawińska skarbniczka.

Miesięczne zebranie Tow. Powst. i Wojaków odbędzie się w niedzielę, 29. bm. o godz. 18 wlokalu p. Andryczaka na które przybywa z referatem o funduszu zapomogowym p. Kowalski z Wyrzyska. O godz. 16 odbędą się przepisowe ćwiczenia na marzec oraz strzelanie z wiatrówek.

Zebranie rady gminnej odbyło się pod przewodnictwem sołtysa p. Jana Poserta. Uchwalono stawić wniosek o nabycie z parcelacji parku maj. Białośliwice na cele gminne wraz z przynależnemi budynkami.

Zebranie ochotniczej straży pożarnej odbędzie się w niedzielę, 29. bm. o godz. 20 w lokalu p. Sawińskiego.

Oszczędzaj
to pierwsze przykazanie
życia ekonomicznego
Oszczędzaj
to klucz do dobrobytu
Oszczędzaj
to zapewnisz sobie i swej rodzinie przyszłość bez trosk. Jako rozumny człowiek ulokujesz zaoszczędzone pieniądze w znanym sobie i zasługującym na zaufanie banku, który daje gwarancję całkowitego zwrotu wkładu wraz z procentami
Wkłady **od 1 zł.** począwszy przyjmują

Bydgoszcz,	Spółdzielczy Bank Bydgoski
„	Bank Ludowy
„	Spółdzielczy Bank Kredytowy
Inowrocław	Bank Ludowy
Miasteczko	„
Nakło	Spółdzielczy Bank Kredytowy
Żnin	Spółdzielczy Bank Kredytowy

Kruszwica.

Zebranie manifestacyjne robotników cukrowni odbyło się w sali p. Daleszyńskiego w sprawie zmniejszenia ilości godzin pracy z 8 na 5. Zebranie zagaił p. Wojciechowski, powołując do wygłoszenia referatu b. posła Brzezińskiego. Po referacie robotnicy uchwalili jednogłośnie rezolucję, domagającą się przywrócenia stanu pierwotnego przez cukrownię.

Posiedzenie rady miejskiej zagaił przewodniczący p. budown. Kopański w obecności 11 radnych, podając porządek obrad do wiadomości. Rada miejska jednogłośnie przyjęła do wiadomości treść umowy zawartej między magistratem a właścicielką Kruszwicy-Grodztwa o dzierżawie zabrzeży jeziora Gopła. Szczegółowe sprawozdanie ze zjazdu Związku Miast Polskich referował p. burmistrz Borowiak. Uchwalono skanalizowanie rowu granicznego między miastem a wsią stosownie do projektu magistratu i komisji budowlanej, który równocześnie zatwierdzono. Rada miejska po wysłuchaniu p. burmistrza uchwaliła nadać nazwy ulic: i to nowoprojektowanej od ulicy Fabrycznej w stronę Gopła ulicą Wodną, prywatnej ulicy do kina cukrowni ulicą Ziemowita, zaś teren na którym jest położny młyn i elewatory zbożowe Drogą Młyńską. Sprawozdanie z rewizji kasy miejskiej przyjęto do wiadomości. Wielkie naprężenie wśród radnych wywołało wybór dwóch ławników magistratu. Przewodniczący powołał do komisji skrutacyjnej pp.: Stankiewicza i Lemańskiego. W głosowaniu tajnem ponownie został wybrany p. Jankowski Czesław na I. ławnika magistratu na przeciąg dalszych 6 lat, III. ławnikiem magistratu został wybrany większością głosów zast. przewodniczącego p. Michał Stankiewicz, otrzymując 8 głosów.

Strzelno.

Poświęcenie kaplicy w szpitalu odbyło się w środę, 25. bm. Poświęcenia dokonał ks. proboszcz Czechowski. Obecni byli przedstawiciele powiatu z p. starostą Baranowskim na czele. Podczas mszy św. śpiewał chór składający się z chorych ze szpitala. W tej kaplicy odbywać się będzie adoracja Najśw. Sakramentu przez sekcję Eucharystyczną przy Sodalicji Marjańskiej.

Posiedzenie rady miejskiej zagaił przewodniczący p. dr. Truszczyński. Rada miejska wybrała członkiem magistratu i zastępcą burmistrza p. Stęczniewskiego Michała, drugim członkiem magistratu p. Budzyńskiego. Wniosek magistratu o przełożenie targu małego na czwartek rada miejska odrzuciła. Również odrzuciła rada miejska wniosek o zaciągnięcie pożyczki na ogrodzenie ogrodu Jordanowskiego.

Śmierć pod kołami samochodu ciężarowego w Markowicach. Samochód ciężarowy p. Stefana Biskupa najechał na 4-letniego chłopca Władysława Wolfa. Chłopiec bawił się na szosie i z chwilą nadjeżdżania samochodu chciał przelecieć na drugą stronę szosy. Chłopiec zmarł krótko po wypadku. Policja przeprowadziła dochodzenia, które ustaliło winę nieszczęśliwej ofiary.

Szubin.

Posiedzenie rady Powiatowej Kasy Chorych. W dniu 30 marca odbędzie się o godz. 12 w sali Domu Polskiego zebranie rady Powiatowej Kasy Chorych.

Podziękowanie. Na biednych do rąk konferencji Pań św. Wincentego a Paulo w Szubinie złożyli: majętność Zalesie i Turzyn 2 centnary grochu, p. Rudawska z Szubina 5 zł, p. hr. Edw. Żółtowski z Słupów 25 zł. Ofiarodawcom składa w imieniu Konferencji serdeczne Bóg zapłać ks. prob. Zieliński oraz p. Kłodzińska prezydentka Konferencji.

Trzemeszno.

Z posiedzenia rady miejskiej. Na ostatniem posiedzeniu rady miejskiej załatwiono 21 spraw. Z ważniejszych wymienić należy: wybór dwóch członków komisji rewizyjnej do kasy miejskiej (pp.: A. Tułodziecki i Zdz. Dabiński); wybór opiekunów społecznych (pp.: A. Borowski i W. Kajetaniak); wybór komisji opieki społecznej (pp.: J. Kaptur, J. Bisikiewicz i Wittek). Budżety na rok 1931-32: elektrowni 102.308,87 zł, wodociągów 22.075,51 zł, rzeźni 18.467,20 zł, ogólny budżet administracyjny 176.656,72 zł.

Nowy duszpasterz parafji kamienieckiej. Z dniem 31 marca br. opuszcza parafję kamieniecką żegnany z powszechnym żalem ks. prob. Fibach, który z polecenia wyższej władzy duchownej obejmuje probstwo w Szadłowicach w powiecie inowrocławskim. Działalność duszpasterska ks. prob. Fibacha wśród parafjan kamienieckich jest niezwykle chlubną kartą jego życia. Czcigodny kapłan pozostawi za sobą trwały pomnik swej owocnej pracy jako założyciel Kółka Rolniczego, Kółka Włościanek, Stowarzyszenia Młodych Polek i Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Z dniem 1 kwietnia br. obejmuje parafję kamieniecką jako administrator ks. Wasilewski z Szadłowic. Kamieniec jest obecnie rezydencją letnią J. E. ks. kard. Prymasa A. Hlonda, który też objął po ks. prob. Fibachu w posiadanie wielkie dobra rycerskie, należące do parafji, jak 1000 morgów ziemi ornej i 1200 morgów jeziora. Z powodu niezwykle pięknego i zdrowotnego położenia tej wioski (kilka kilometrów od Trzemeszna), projektuje się uczynienie z niej miejsca wypoczynkowego dla księży i kleryków.

Wągrowiec.

Zgon ks. prob. Jaraczewskiego. Zmarł w powiatowym szpitalu w Wągrowcu ks. prob. Jaraczewski, kapelan szpitala. Śp. ks. prob. urodził się w 1858 r. w Głuchowie pow. poznański. Po odbyciu studjów jako młody kapłan cieszył się szacunkiem parafjan i zaskarbił sobie uznanie władz duchownych. Przez lat 13 pracował jako proboszcz w Ryczywole, potem przeniesiony został na probostwo do Obornik gdzie pracował do roku 1925. Od tego czasu był kapelanem szpitala powiatowego w Wągrowcu. Śmierć ś. p. ks. Jaraczewskiego okrywa żałobą wszystkich, którzy go znali jako gorliwego duszpasterza. R. i P.

Egzamin mistrzowski złożył przed komisją egzaminacyjną Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy w zawodzie stolarskim p. Karol Kuczkowski.

Walne zebranie Stowarzyszenia b. czwartaków odbędzie się w niedzielę, dnia 29. bm. o godz. 15 w starej strzelnicy p. Zjawińskiego.

Zaburzenia na targu w Miłosławiu.

W Miłosławiu (pow. Września) odbywał się tygodniowy targ. Jak zwykle podczas targu gromadzi się wiele szumowin, które wyzyskują rozmaite okoliczności i grabią, co im pod rękę wpadnie.

Policja miejscowa zwiększyła czujność i przychwyciła złodziei rowerów. Są nimi Wiktor Lewicki i Józef Niemiec z Murzynowa (pow. Środa). Gdy posterunkowi odprowadzali złodziei na posterunek, robotnik kolejowy Kosmowski zaczął podburzać ludzi do wywołania zamieszek. Szumowiny rzuciły się na stragany i poczęły rabować. Miejscowa policja nie mogła dać sobie rady. Musiano przywołać pomoc z Wrześni. Po kilku godzinach zdołano przywrócić spokój.

—o—

Pielęgniarka spaliła dziecko w piecu.

Z **Mogilna** donoszą:

Niezwykłej zbrodni, mrożącej krew w żyłach, dopuściła się w Gębicach (pow. Mogilno) pielęgniarka stacji sanitarnej. Porodziwszy w ukryciu dziecko, odważyła się na tak nieludzki i zwyrodniały czyn, spaliła je mianowicie w piecu.

Nie uszło to jednak uwagi miejscowej policji, która zainteresowała się zbrodniarką i odstawiła ją do dyspozycji sądowych władz śledczych w Gnieźnie, gdzie spotka ją zapewne zasłużona kara.

Całe Gębice są okropnym wypadkiem do głębi poruszone. Nieludzka pielęgniarka liczy 40 lat życia.

Oświadczył się i skradł wybrance 1.200 złotych.

Z **Obornik** piszą:

Do Lutosławskiej Dąbrówki (pow. obornicki) zawitali pewnego dnia dwaj panowie z Poznania: Bronisław Sawala (Zawady) i Wiktor Kośmicki (Chwaliszewo 69). Obaj znajomi złożyli wizytę p. Marji Skąpskiej, przyczem Kośmicki dał miłej gospodyni do zrozumienia, że gotów jest złożyć swe serce u jej stóp.

Uradowana p. S. oświadczyny przyjęła. Panowie zostali na noc. Następnego ranka przebudzenie gosposi było bardzo nieprzyjemne. Okazało się, że goście ulotnili się przed czasem, nie pożegnawszy nikogo. Zginęło przy tej sposobności z domu 1200 zł.

Dodać jeszcze trzeba, że kandydat na małżonka p. Kośmicki jest już ojcem pięciorga dzieci.

Śledztwo policyjne wykazało, że w sprawie tej maczali jeszcze palce poszukiwani przez sądy Ignacy Nawrocki i Bolesław Karbowski. Obu wraz z Kośmickim aresztowano.

Za wszelką cenę dotrzeć do sedna prawdy.

Poznań, 27. 3. (tel. wł.) Dzisiejsza poznańska prasa poranna przyniosła sensacyjną wiadomość o nieprawdopodobnem znęcaniu się policji nad aresztantami przytrzymanymi w związku z burzliwemi manifestacjami w dniach 18 i 19 marca zwróconych przeciwko sanacyjnym galówkom. „Kurjer Poznański“, który zaopatrzył wiadomości te w tytuł „Brześć w Poznaniu“ został skonfiskowany.

Sensacyjna rozprawa o krzywoprzysięstwo w Inowrocławiu.

Nasz korespondent inowrocławski pisze:

Przed wydziałem karnym zamiejscowym bydgoskiego sądu okręgowego w Inowrocławiu odbyła się sensacyjna rozprawa o krzywoprzysięstwo przeciwko rolnikowi Kazimierzowi Kowalewskiemu z Mleczkowa pow. Inowrocław, jego synowi Mieczysławowi oraz Janowi Korszakowi. Rozprawa, dwukrotnie przerwana, ciągnęła się przez dwa tygodnie, gdyż skomplikowany stan rzeczy wymagał rozpatrzenia przez sąd ogromnego materjału dowodowego. Dość wspomnieć, że w dochodzeniach wstępnych przesłuchano niemal wszystkich mieszkańców Mleczkowa, zeznania których rzuciły ciekawe światło na atmosferę wzajemnych intryg w tej wiosce.

Senjor odwołał się do sądu od mandatu karnego za niestawienie furmanki do pożaru. Pozwany twierdził, że furmankę faktycznie dostarczył, stawiając jako świadków syna Mieczysława i parobka Korszaka. Szereg innych świadków zeznało, że widzieli furmankę w drodze do pożaru, natomiast przy pożarze jej nikt nie zauważył. Oskarżony twierdził, że takie posądzenie jest dziełem nienawistnej mu kliki z sołtysem Niewiadomskim i sekretarzem wójtostwa Kaszubskim na czele. Prokurator Szwajkert przyaresztował Kowalewskiego juniora i Korczaka, wytaczając im oskarżenie o krzywoprzysięstwo, a Kowalewskiego sen. o namowę do tej zbrodni. Rozprawa była dwukrotnie przerwana, a na świadków powołano przeszło 40 osób. Zeznania obu stron budziły poważne wątpliwości, wobec tego sąd miał w ocenie tych sprzecznych dowodów trudny orzech do zgryzienia.

Przy końcu ostatniej rozprawy, której przewodniczył sędzia s. o. p. Arndt w asystacji sędziego p. Głowackiego i p. Reifa, prokurator Szwajkert stawił wniosek, że świadkom oskarżonego nie można dać wiary, a przyjąć należy fakt niezauważenia furmanki Kowalewskiego przez osoby obce przy pożarze, wobec tego oskarżeni dopuścili się zbrodni krzywoprzysięstwa, za co powinna być wymierzona kara: dla oskarżonego Kowalewskiego sen. 4 lata ciężkiego więzienia, a dla dwóch drugich po 2 lata.

Zkolei obrońca p. mecenas Przybyszewski przedstawił cały przebieg rozprawy, analizując fakta, wykazał masę sprzeczności i wątpliwości, dochodząc w konkluzji do wniosku, że w tak niejasnej sprawie byłoby zbyt ryzykownym zasądzić oskarżonych na długoletnie więzienie, bo wyrok mógłby zapaść na ludzi niewinnych. Dlatego wniósł prośbę o uwolnienie wszystkich oskarżonych.

Sąd po długich naradach ogłosił wyrok, uwalniający Kowalewskiego i towarzyszy od winy i kary, zarządzając równocześnie natychmiastowe zwolnienie wszystkich trzech z aresztu.

Zbrodnicza para kochanków przed sądem apelacyjnym w Poznaniu.

Przed trybunałem karnym sądu apelacyjnego w Poznaniu jako instancji odwoławczej stanęli 30-letni Stefan Olejniczak i jego kochanka Weronika Tarkowska, oboje z Inowrocławia.

Oskarżeni zostali swego czasu skazani na karę śmierci za zabójstwo śp. Józefa Tarkowskiego, męża W. Tarkowskiej.

Olejniczak podczas ponownej rozprawy ze skruchą przyznał się do zbrodni, Tarkowska wszelkiej winy się wypierała, usiłując zrzucić odpowiedzialność na dawnego swego kochanka.

Ze względu na karę śmierci, która grozi oskarżonym, postanowił sąd całą sprawę zbadać ponownie. Dlatego też w najbliższym czasie uda się referent rozprawy sędzia Janusz do Inowrocławia celem dokonania wizji lokalnej.

Nowy termin odbędzie się w najbliższym czasie.

Z Grudziądza.

Kalendarzyk teatralny.

Dnia 28. bm. o godz. 20 — **„Młode małżeństwo"**, premjera.

Dnia 29. bm. o godz. 16 — **„Sybir"** dla szkół.

Dnia 29. bm. o godz. 20 — **„Młode małżeństwo".**

Kino „Orzeł" wyświetla film polski p. t. „Szlakiem hańby". Nadprogram „Rex Bell jako czarodziej".

Kino „Gryf" wyświetla film p. t. „Pierwszy pocałunek".

Kino „Nowości" wyświetla trzy serje w jednym programie p. t. „U wrót piekła", „Upiór pustyni" i „W szponach indyjskiego wodza".

Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo z okazji zbliżających się świąt Wielkanocy, urządzają w niedzielę 29. bm. „dzień palmy" w celu zebrania funduszów na święcone dla najbiedniejszych miasta. W tym celu ukażą się na ulicach kwestarki, sprzedające wiązanki palm.

Tegoroczne wycieczki morskie „Żeglugi Polskiej"

W roku bieżącym Żegluga Polska zarezerwowała swój s. s. „Gdynia" na większą część sezonu dla ulgowych wycieczek zbiorowych, urządzanych przez szkoły i różne organizacje i instytucje społeczne.

W związku z tem popularny statek „Gdynia" będzie mógł odbyć w tym roku tylko trzy wycieczki zwykłe, a mianowicie: od 27 lipca do 1 sierpnia do Kopenhagi, od 3 do 9 sierpnia do Sztokholmu i jedną dłuższą wycieczkę od 10 do 18 sierpnia na wyspę Bornholm, do Kopenhagi i Sztokholmu.

Ceny uległy znacznej zniżce od 15 do 20 procent, tak, że można zrobić wycieczkę od zł 200 łącznie z wyżywieniem, a więc za cenę biletu kolejowego w jedną stronę. Żegluga Polska przyjmuje już zgłoszenia na wycieczki.

Wiadomości parafjalne.

FARA.

W niedzielę Palmową będzie na sumach o godz. 8 i 10,30 święcenie palm i procesja.

W Wielki Czwartek nabożeństwo o godz. 9 Spowiedzi słuchać się będzie w środę po poł. od godz. 5 i w czwartek rano od godz. 6 do 9.

W Wielki Piątek nabożeństwo o godz. 9. Po poł. o godz. 7 gorzkie żale w kościele garnizonowym, godz. 8 we Farze.

W Wielką Sobotę rozpoczyna się ceremonje święcenia ognia, cierni i wody o godz. 7 rano a następnie uroczysta msza św.

Czterdziestodniowy Post kończy się w Wielką Sobotę o godz. 12 w południe. Święcenie pokarmów będzie w sobotę od godz. 12 w poł., 5 i 7 po poł.

Porządek nabożeństw w święta Wielkanocne. Rezurekcja będzie w niedzielę o godz. 6 rano, po rezurekcji odprawi się suma z kazaniem. Podczas nabożeństwa rezurekcyjnego wolno każdemu bez wyjątku zajmować miejsce w ławkach. Nad porządkiem podczas rezurekcji czuwać będzie straż pożarna. O godz. 8 nabożeństwa nie będzie, za to odprawi się o godz. 9 cicha msza św. O godz. 9,30 nabożeństwo dla młodzieży szkolnej, o godz. 10,30 suma z kazaniem, o godz. 12 ostatnie nabożeństwo.

W kościele św. Ducha odprawi się o godz. 10,45 nabożeństwo niemieckie, o godz. 12 nabożeństwo polskie.

W kościele garnizonowym nabożeństwo z kazaniem o godz. 11.

Zmiana nabożeństwo od 1 kwietnia. Pierwsza msza św. w niedziele i święta jak w dni powszednie o godz. 6 rano, ostatnia msza św. w dni powszednie o godz. 9 rano. **Nabożeństwo o godz. 12,50** od pierwszego święta Wielkanocy **odprawiać się nie będzie.**

W II. święto porządek nabożeństw jak zwykle.

Nieszpory odprawią się w święta i dalsze niedziele o godz. 3 po poł.

Chorych i wiekiem osłabionych którzy do kościoła przyjść nie mogą, należy do spowiedzi wielkanocnej zgłosić w kancelarji parafjalnej.

Kat. Stow. Polek (Czytelnia dla kobiet) urządza we wtorek, o godz. 19,30 w auli gimnazjum matem. przyrodn. przy ul. Sienkiewicza „wieczorek pasyjny" na który się wszystkich jak najserdeczniej zaprasza. Wstęp wolny.

Chór kościelny przy Farze śpiewa w niedzielę podczas nabożeństwa o godz. 8 rano.

KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA.

„Sodalicja Dziewcząt". W sobotę 28. bm. od godz. 5 po poł. spowiedź; w niedzielę o godzinie 8 rano wspólna komunja św. W niedzielę, 29. bm. o godz. 5 po poł. urządza „Sodalicja Dziewcząt" w sali p. Derdowskiego swój wieczorek pasyjny.

W niedzielę Palmową odczyta się na sumie w miejsce kazania pasję.

„Święta Godzina" i wotywa w pierwszy piątek miesiąca wypadają, albowiem jest to Wielki Piątek.

Porządek nabożeństw w Wielkim Tygodniu jest następujący:

W środę, od godz. 5 po poł. spowiedź. W Wielki Piątek i Sobotę spowiedzi się nie słucha.

W Wielki Czwartek słucha się spowiedzi tylko do godziny 9 rano. O godz. 9 msza św.

W Wielki Piątek ceremonje o godz. 9. Wieczorem o godz. 7 gorzkie żale i kazanie pasyjne.

W Wielką Sobotę o godz. 7 święcenie ognia, cierni i wody. Czterdziestodniowy post kończy się w sobotę w południe. O godz. 2, 4 i 6 święcenie pokarmów w kościele.

Rezurekcja o godz. 6, potem zaraz msza św. z kazaniem. Druga msza św. cicha o godz. 8. Suma z kazaniem o godz. 11. Nieszpory jak zwykle o godz. 3. W drugie święto zwykły porządek nabożeństw.

KOŚCIÓŁ N. SERCA P. JEZUSA Małe Tarpno.

Stow. Dzieciątka Jezus. Zebranie dzieci odbędzie się w niedzielę, 29. bm. o godz. 1 po poł. w salce.

Apostolstwo Modlitwy oddział dzieci. Zebranie miesięczne z wykładem odbędzie się w niedzielę 29. bm. o godz. 5 po poł. w salce.

Stow. Pań Mił. św. Wincentego a Paulo. Zebranie zarządu i pań opiekunek odbędzie się we wtorek 31. bm. o godz. 4 po poł. w salce.

Spowiedź św. W środę 1 kwietnia o godz. 4 po poł. i w Wielki Czwartek rano od godz. 6—9-ej.

Wielki Czwartek. Uroczysta msza św. o godz. 9. Po mszy św. procesa z Przenajśw. Sakramentem do ciemnicy, do ołtarza św. Teresy. Uprasza się serdecznie o kwiaty dla grobów najpóźniej do Wielkiego Czwartku w obiad.

Wielki Piątek. Ceremonje żałobne rozpoczną się o godz. 9, wieczorem o godz. 7 gorzkie żale i kazanie. Komunję św. wynagradzającą, która na ten dzień przypada można ofiarować w I. święto.

Wielka Sobota. Święcenie ognia i wody o godz. 6 rano, potem msza św. Święcenie pokarmów odbędzie się w sobotę po mszy św. o godz. 8 rano, potem o 12 i o 6 wieczorem w kościele.

Święconka dla ubogich odbędzie się w sobotę po poł. o godz. 2 w salce.

Rezurekcja odbędzie się w I. święto Wielkanocy o godz. 6 rano, zaraz potem pierwsza msza św., o godz. 10 suma z wystawieniem i kazaniem. Po poł. o godz. 3 nabożeństwo z wystawieniem do N. Serca P. Jezusa.

W II. święto nabożeństwo jak zwykle.

Apost. Modlitwy oddział mężczyzn. W Wielką Sobotę spowiedź o godz. 5 po poł. Wspólna komunja św. w I. święto rano. W II. święto po nieszporach zebranie miesięczne w salce.

Apost. Modlitwy oddział młodzieży żeńskiej. I. święto po nieszporach.

Przechadzka przedświąteczna po mieście; u kogo i co należy zakupić?

Gdzie składać oszczędności i w którem towarzystwie można się najlepiej ubezpieczyć, a gdzie po trudach i znojach wypocząć i pokrzepić się?

W dzisiejszym numerze „Dziennika Bydgoskiego" podajemy ogłoszenia pp. kupców z Grudziądza, na które zwracamy uwagę Szan. Czytelnikom z prośbą o łaskawe uwzględnienie tychże.

Pismo dla młodzieży, godne poparcia! „Od Naszego Morza" tak się nazywa i staje się najpopularniejszem pismem wśród naszej kochanej młodzieży, niosąc jej „Wiatr od morza", umiłowanie tego morza, ale i naszego morza. Pismo to, godne poparcia, powinno się znajdować w każdej rodzinie. Redaktorem jest p. A. Nowicki, Rynek 15, I. piętro.

Oszczędność. Najlepiej i najpewniej składać oszczędności swe tam, gdzie jest dobre zabezpieczenie, a takie daje Komunalna Kasa Oszczędności powiatu grudziądzkiego, ulica J. Wybickiego.

Sprawy ubezpieczeniowe. W dzisiejszych ciężkich czasach pamiętać należy o wszelkiem ubezpieczeniu, bo o nieszczęście nie trudno. Polecamy Poznańsko-Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeniowe, którego na Pomorzu głównym przedstawicielem jest p. dyr. Wł. Samoliński, ul. 3-go Maja 11.

Kawiarnia - cukiernia - restauracja. Pierwszorzędnym lokalem i hotelem w Grudziądzu jest hotel „Królewski Dwór" właściciel Stanisław Klarowski, Grudziądz, Rynek 4/5. Restauracja znana jest na miejscu jako jedna z najlepszych i cieszy się najlepszą opinją.

„Wielkopolanka" to drugi znany lokal, właściciel p. Władysław Przybyłowicz, Plac 23-go Stycznia — poleca szczególnie do domów torty i ciasta wielkanocne.

Bar pod „Trzema Królami". W krótkim czasie umiał sobie p. Fr. Hajdey zjednać gości z wszystkich sfer. Bar pod „Trzema Królami", ul. Mickiewicza, poleca zakąski ciepłe, tanie napoje dobrze pielęgnowane. Obsługa skora i rzetelna.

Towary kolonjalne i wina. Tanie źródło zakupu wszelkich towarów kolonjalnych, win itp., oszczędność, którą obowiązkowo wypełnić trzeba, a tem zapewnimy sobie korzyści, o których wyżej mówimy, jest firma Marchlewski i Zawacki, zał. w r. 1879, istniejąca przeszło lat 50, godna poparcia, stąd ją polecamy.

Wyroby mięsne. Wędliny, kiełbasy, spec. szynki wielkanocne, wielki wybór, tanio, znane z dobroci, specjalnie na stół świąteczny zakupuje się korzystnie u mistrzów rzeźnickich p. Alojzego Poznańskiego, ul. Wybickiego 44 i p. Jana Buchholza, ul. Pańska 21.

Artykuły sportowe. Wiosna za pasem, trzeba się przygotować do sportu. Najlepszem źródłem tego rodzaju artykułów jest firma Bracia Czerniak, ul. Mickiewicza 6. Firma powstała w 1921 r., wykupiona z rąk żydowskich, współwłaścicielami są pp.: Henryk i Stanisław Czerniak, znani działacze sportowi. Posiadają na składzie skóry, galanterję, przybory szewskie i siodlarsko-tapicerskie po cenach przystępnych.

Ubrania i materjały. Tanio i dobrze zakupuje się garderobę na miarę lub gotową we firmie J. Paluszkiewicz, ul. J. Wybickiego 21.

Kapelusze, krawaty, bielizna. Najtańszem źródłem zakupu kapeluszy, czapek, krawatów i bielizny jest powszechnie znana firma „The Gentlemann" właśc. kupiec p. Czesław Nowacki, ul. J. Wybickiego 5.

Dekoracje i malarstwo. Polecenia godny jest znany malarz p. Lesiński, ul. Kościuszki nr. 2, który tanio i dobrze wykonuje wszelkie prace wchodzące w zakres malarstwa, jak nie mniej dekoracji, odnowień mieszkań, domów itp.

Artykuły drogeryjne - farby. Największą na całem Pomorzu drogerją i hurtownią farb itp. jest firma Edmund Hańczewski przy ul. Toruńskiej 10. Tamże kupuje się wyżej wymienione artykuły najlepiej.

Instalacje. P. inż. Michał Kołodziej, ul. Groblowa (Plac Kąpielowy) poleca uwadze Szan. Czytelników nie tylko w Grudziądzu, ale na całem Pomorzu swe biuro techniczne, badanie i sprawdzenie elektrycznych i mechanicznych urządzeń, wykonuje, naprawia i konserwuje instalacje elektryczne dla siły i światła.

Meble. Tanio i dobrze zakupuje się wszelkie meble, urządzenia domowe, biurowe, z solidnej roboty, najlepszej jakości, u znanego fachowca p. Józefa Kwaśniewskiego, długoletniego kierownika firmy „Strug", ul. Marszałka Focha nr. 2. P. Kwaśniewski jest przedstawicielem znanej na Pomorzu i w Poznańskiem znanej, wielkiej fabryki Schütta w Czersku.

Piwo Browaru Kuntersztyn. Popularnym piwem na Pomorzu i w Poznańskiem są piwa Browaru Kuntersztyn. Smakosz, który raz zasmakuje tego piwa, pozostaje stałym jego konsumentem. Piwo kuntersztyńskie samo się zaprowadziło i samo sobie robi reklamę. Najlepszy dowód, że dyrekcja tego browaru zabezpieczyć musiała butelki przed podstawieniem mniej wartościowej jakości za piwo kuntersztyńskie.

Znana popularna w Grudziądzu firma **Antoni Matuszewski,** ul. Mickiewicza 28, poleca do święconego wielki wybór win, wódek, likierów. Specjalnością p. Matuszewskiego jest dziennie świeżo palona kawa, herbata w najlepszych gatunkach, dalej: oliwa nicejska, delikatesy, cukierki w opakowaniu świątecznem. Znając od szeregu lat p. A. Matuszewskiego jako dzielnego fachowca, bardzo go polecamy.

Hurtownia kolonjalna. Kupiec p. Fr. Ruciński w Grudziądzu wykupił z rąk niemieckich placówkę kupiecką i prowadzi ją pod swoją firmą jako hurtownię kolonjalną. Szan. naszym Czytelnikom polecamy uwadze to godne poparcia przedsiębiorstwo.

KARTUZY. Kto winien? Ogłoszenie w „Dzienniku" nr. 62 z dnia 17 marca 1931 w sprawie lekarza-żyda z b. Galicji dotknęło nas byłych członków zarządu jak i wszystkich członków Kasy Chorych i pracodawców bardzo przykro. Wobec tego uprasza się Sz. Redakcję o podanie w swem tak poczytnym piśmie, że ów pan został lekarzem naczelnym Kasy Chorych dopiero wtedy, gdy Okręgowy Urząd Ubezpieczeń usunął władze kasy i kierownictwo kasy, a wprowadził komisarza. Lekarza-żyda sprowadził tenże komisarz rządowy. Ze strony społeczeństwa robiono i robi się w tej sprawie bardzo wiele, jak każdemu wiadomo. Urządzano wiece, protesty, wysyłano delegacje, przedkładano krzywdę ubezpieczonych przez wprowadzenie nieodpowiedniego kierownictwa kasy, bo kasa stała się niewypłacalną i t. d. Było i jest wielkie oburzenie. Żądano podania powodów usunięcia władz kasy i kierownictwa kasy. Wszystko to nie odniosło żadnego skutku, **ani nawet odpowiedzi nie dano.** Stwierdzić należy stanowczo, że aż do wprowadzenia komisarza i owego pana ani jeden członek kasy nie został pokrzywdzony, a także nie było żalów. Tak długo, jak kasa chorych istnieje, takich wypadków, żeby położnice porodziły dzieci na dworcu i t. d. nie znano. Nie było też ani jednego zażalenia. Tyle w interesie prawdy i słuszności. (—) Podpisy.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 3 kwietnia apteka „Centralna" ul. Chełmińska.

Z TEATRU TORUŃSKIEGO.

Dnia 28 bm. o godz. 20 „Golgota".

Utworzenie organizacji więźniów politycznych. Dnia 26. bm. odbyło się zebranie organizacyjne b. więźniów politycznych i ideowych, zamieszkałych na terenie województwa pomorskiego. Obrady zagaił p. Pater, przewodniczył płk. dr. Rudke. Po obszernej dyskusji zebrani jednogłośnie uchwalili utworzyć koło okręgowe Stowarzyszenia b. więźniów politycznych. Do zarządu tymczasowego wybrano pp.: Pater prezes, Trocha, por. Jarzębiński, radca Ratajski i Buszke. W niedługim czasie zarząd zwoła nadzwyczajne zebranie konstytucyjne.

Biura Funduszu Bezrobocia w Toruniu przeniesione zostały w dniu 28. bm. do własnego gmachu przy ul. Jagiellońskiej, róg ul. Grudziądzkiej.

Walne zebranie Klubu Wioślarskiego w Toruniu odbyło się w sali „Dworu Artusa". Obradom przewodniczył p. Melanowski. Po ukonstytuowaniu się prezydjum prezes p. Twardzicki złożył szczegółowe sprawozdanie z całorocznej pracy Klubu, przyczem nadmienił, iż Klub przechodzi ciężki kryzys, który jednakże przy wytężonej pracy uda się zażegnać. Następnie składali sprawozdanie poszczególni członkowie zarządu, z którego wynika, iż Klub czystego zysku miał około 5500 zł, członków posiada 119. Po uchwaleniu zarządowi absolutorjum wybrano do zarządu pp.: dyr. Twardzicki prezes, kpt. Mazur i Z. Hozakowski wiceprezesi, Barwicki naczelnik, Stefaniak skarbnik, Buschke gospodarz, Rychlewski gospodarz techniczny, Balicki sekretarz, Jankiewicz zastępca, Jackowski ławnik. Do komisji sportowej weszli pp.: Kuszel, Melanowski, Jankowski, Weigt, Węsiora, do komisji rewizyjnej: G. Szymański, Kretkowski i Kuszel.

Zebranie Komitetu Kolonij Letnich dla dzieci polskich z Niemiec odbędzie się dnia 28. bm. o godz. 18 w sali posiedzeń starostwa krajowego.

Pożgany nożem. Dnia 25. bm. odstawiono do szpitala miejskiego w Toruniu Możejko Edwarda, zam. przy ul. Nowomiejski Rynek 25, któremu zadano w czasie bójki niebezpieczną ranę nożem w okolicę pachwiny.

Wiadomości z Tczewa.

Wizytacja. Bawił w Tczewie p. K. Biedowicz, naczelnik szkolnictwa średniego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego. Po odbyciu konferencyj i złożeniu wizyty p. staroście wyjechał z Tczewa.

Sztafeta okręgu VII. Sokoła. W niedzielę 26 kwietnia odbędzie się sztafeta okręgu VII na trasie Starogard — Tczew o nagrodę wędrowną „Gońca Pomorskiego". Do dnia 20 kwietnia br. mogą się zgłaszać drużyny gniazd Sokoła VII. okręgu. Zgłoszenia należy składać do rąk naczelnika okręgowego p. Letzelberga, ul. Dworcowa 23.

W niedzielę, dnia 29. bm. jako w ostatnią niedzielę przed świętami Wielkanocnemi, wszystkie składy będą otwarte od godz. 13 do 18.

Ceny targowe. Na targu żądano i płacono nast. ceny za funt: wieprzowiny 1,10 zł, wołowiny 1,00—1,20 zł, cielęciny 1,10 zł, skopowiny 1,00 zł, masła 2,60—2,40 zł, smalcu 2,00 zł, łoju 0,80 zł, jaja (mendel) 2,00—2,10 zł, kury szt. 4,00 zł, gęsi 12,00—13,00 zł, kaczki 7,50—8,00 zł, szczupaki 2,00 zł, liny 3,00 zł, płotki 0,80 zł, węgorze 3,20 zł, flondry 0,70—0,80 zł, jabłka (funt) 1,20—1,40 zł, kartofle 3 gr.

Krwawa zemsta za szwagra.

Z **Działdowa** donosi nasz korespondent:

Niejaki Kempczyński Czesław, zamieszkały w Kuczborku, pobił do utraty przytomności robotnika z majątku Księżydwór pow. działdowskiego Maksymiljana Świątkowskiego. Wdrożone przez policję dochodzenia ustaliły następujące szczegóły:

Świątkowski miał z szwagrem Kempczyńskiego, również robotnikiem w Księżymdworze, czynny zatarg, za co zapałał ostatni niepohamowaną żądzą zemsty. Z zamiarem tym zwierzył się Kempczyńskiemu i namówił go do wykonania jej. Kempczyński, wracając od szwagra, spotkał na drodze Świątkowskiego i pod pozorem, że chciałby się zabrać z Świątkowskim który był zajęty zwożeniem inwentarza, wsiadł na wóz i korzystając z nadarzającej się okazji, uderzył S. tępem narzędziem żelaznem w głowę, wskutek którego to ciosu S. wypryzł mózg. Chcąc ratować się od dalszych uderzeń założył ręce na głowę, lecz Kempczyński uderzał zapamiętale, dopóki nie widział, że Świątkowski traci przytomność. Skutki uderzeń były fatalne: 10 otwartych ran w głowie oraz smasakrowane ręce. Przywołany niezwłocznie lekarz stwierdził poważny stan napadniętego, a nadzieja utrzymania go przy życiu jest bardzo słaba.

Zwyrodnialca aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego w Brodnicy.

Kino CORSO || Dziś premjera! Najlepszego najdowcipniejszego i najweselszego filmu (6524 p. t. PAT i PATACHON wśród ludożerców

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 28 marca 1931 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Jana Kapistrana, Malchusa
Jutro: Eustachego op.
Wschód słońca: godz. 5,47.
Zachód słońca: godz. 18,25.

—o—

DYŻURY APTEK:

1) **Apteka pod Niedźwiedziem,** ulica Niedźwiedzia 6, tel. 50;
2) **Apteka pod Koroną,** ul. Dworcowa 74, telefon 301.

Rozkład dyżurów lekarzy kolejowych w niedziele i święta:

Dr. **Gadomski,** lek. kolej., dnia 29. III. 31, ul. Gdańska 35, telef. 421.

—o—

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4 w niedzielę i święta od 11—2. Obecnie w Muzeum wystawa graficzna artystów polskich.

—o—

TEATR MIEJSKI.

Dziś, sobota, 28 bm. o godz. 20-ej nieodwołalnie ostatni raz w sezonie przepiękna operetka Millöckera p. t. **„Palestrant"** (Der Bettelstudent).

Niedziela Palmowa w Teatrze.

W niedzielę palmową 2 piękne widowiska.

Popołudniówka jedyny raz po cenach zniżonych **„Syn Boży",** wprowadzający w podniosły nastrój religijno-misteryjny. Po świętach **„Syn Boży"** nie będzie grany.

Niedziela wieczór arcydzieło muzyczne **„Madama Butterfly"** w premjerowej obsadzie z primadonną Janiną Okońską w roli tytułowej. Dyryguje kapelmistrz Leon Turkiewicz.

—o—

Na marginesie.

Pomówmy raz o filmie. Bo jedna z czytelniczek atakuje nas, czemu my tym aktualnym tematem tak mało się zajmujemy.

Obchodzić nas może przedewszystkiem polski film. A historja jego jest niewesołą. Wysiłki nasze na tem polu równają się zeru.

Polskich filmów, któreby wyświetlane były z powodzeniem i zagranicą, nie mamy. Od kilku już lat wskazują fachowcy na rażące błędy polskich wytwórni, które zmuszają film polski do kurczenia się w granicach kraju, i uniemożliwiają mu wydostanie się na szersze wody. Z bardzo małymi wyjątkami polskie filmy wyświetlane są wyłącznie w kraju. A jeśli już któryś z naszych filmów zostanie zakupiony zagranicę, to poto tylko, aby go wyświetlać w osiedlach czysto polskich.

Filmy nasze nie odznaczają się zdecydowanem obliczem. Brak w nich pierwiastka, któryby mógł zaciekawić szerszy ogół kinomanów. Oparte są one przedewszystkiem na motywach patrjotycznych lub sentymentalno-sensacyjnych i dzięki temu nie mogą one konkurować choćby z takimi filmami czeskimi. Podobno brak nam jest autorów, którzyby umieli pisać interesujące scenarjusze filmowe. W poszukiwaniu za tematem sięga się zwykle do powieści wybitnych pisarzy polskich, które nie zawsze nadają się do filmu. Nie stworzono jeszcze u nas filmu, któryby mógł rywalizować z filmami zagranicznymi.

Prócz tego brak polskim wytwórniom kapitału. Rozdrobnione na szereg drobnych warsztatów, konkurują wzajemnie (choć niema o co konkurować!) zamiast zespolić się i tworzyć filmy stojące na wysokim poziomie. Pozatem brak nam organizatorów tej produkcji, obznajomionych dokładnie z techniką filmową oraz z całokształtem pracy filmowej.

—o—

— **O zwrot odszkodowań za straty materjalne poniesione w Niemczech.** Zrzeszenie rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej zwołuje swoich członków i sympatyków na zebranie ogólne oddziału bydgoskiego w niedzielę, 12 kwietnia, o godz. 3,30 po poł w lokalu „Resursy Kupieckiej". Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, m. in. sprawa odszkodowań za straty poniesione podczas plebiscytu. Rodacy-niecłonkowie mile widziani.

— **20-to lecie wiernej pracy w służbie domowej.** Panna Walerja Gillmann obchodzi w dniu 1 kwietnia br. jubileusz dwudziestolecia nieprzerwanej pracy jako gospodyni w domu p. Marji Kaszade, właścicielki firmy F. Wakarecy. Należy stwierdzić to tembardziej, że w obecnych czasach tak długoletnia praca w jednem gospodarstwie domowem jest czemś bardzo wyjątkowem.

— **Zmiany personalne w armji.** Na stanowisko dowódcy dywizjonu z 10 d. a. k. do 15 p. artylerji polnej przeniesiono majora Siobowicza. Kipitana Sawickiego z 15 p.a.p. przeniesiono do 10 p. a. p., kapitana Szeremetę z 15 p. a. p. do 22 p. a. p. na stanowisko dowódcy bataljonu, majora Adolfa Szmidta z dywizji piechoty do 6 bataljonu saperów na stanowisko zastępcy dowódcy baonu, kapitana Raczkowskiego z 61 p. p. do 53 p. p., kapitana Sokolnickiego z 15 p. a. p. do 2 p. a. p.

Do Korpusu Ochrony Pogranicza przeniesiono kapitana Leona Dolatę z 61 p. p. Z K. O. P. do 61 p. p. kapitana Józefa Śliwę oraz poruczników Ambroziaka, Walusza, Wałajtysa i Zabielskiego, do 62 p. p. — porucznika Cedlera.

Na kurs wychowania fizycznego do Centralnego Instytutu W. F. na Bielanach pod Warszawą zostali wysłani: por. Zaremba z 61 p. p. i por. Przeniewski z 16 p. ułanów.

— **Uroczyste nabożeństwo pasyjne w kościele garnizonowym.** W niedzielę dnia 29 bm. o godz. 17,30 (5,30 po poł.) odbędzie się w kościele garnizonowym uroczyste nabożeństwo pasyjne, podczas którego chór Tow. Śpiewu „Echo" z Bydgoszczy przy współudziale solistów: p. inż. Cholewo-Czekierskiej (sopran), p. Dziedzickiego (tenor), p. Brableca (baryton) — wykona oratorjum Duboisa p. t. „Siedem Słów Chrystusa Pana" z towarzyszeniem organów.

— **Koncert wokalny Towarzystwa Śpiewu „Dzwon".** Jutro w niedzielę, dnia 29 marca br. w sali Resursy Kupieckiej, o godz. 20-ej koncert wokalny, z udziałem wybitnych artyst.-śpiew. pani Cholewo-Czekierskiej (sopran), p. Dziedzickiego (tenor), p. Miedziszewskiej (akompanjament).

Kwesta uliczna na rzecz bezrobotnych.

ODEZWA!

Celem przyjścia z pomocą bezrobotnym miasta Bydgoszczy, którzy po ciężkiej zimie, teraz właśnie najwięcej potrzebują opieki i wsparcia, odbędzie się w dniu 29, 30 i 31 marca b. r. kwesta uliczna na rzecz tych rodzin pozbawionych pracy, którzy z nikąd nie pobierają zasiłków.

Obywateli naszego miasta proszę o niesienie chociażby najskromniejszych datków, by ulżyć strasznej nędzy, jaka wśród rodzin bezrobotnych panuje.

Obywatele! **miejcie litość nad małemi dziećmi rodzin bezrobotnych!**

W zastępstwie Prezydenta Miasta:
(—) **Podoski,** radca miejski.

—o—

— **Ofiara.** Złotych 28,— od N. N. na biednych na Szwederowie.

— **Unieważnia się zagubioną książeczkę wojskową.** Bezrobotny pracownik gastronomiczny **Edward Wielewicki** z Bydgoszczy zgłosił w urzędzie zgubę dokumentów osobistych, wojskowych. Książeczkę wojskową unieważnia się niniejszem.

Przy otyłości pobudza naturalna woda gorzka **„Franciszka — Józefa"** przemianę materji w organiźmie i wpływa na wysmukłość kształtów. Żądać w aptekach i drog.

— **Wielkanoc to święto radości!** W niektórych okolicach istnieje jeszcze zwyczaj wręczania najbliższym drobnych upominków również podczas świąt wielkanocnych. Tradycyjna kawa świąteczna nie może się żadną miarą odbyć bez placka lub tortu, przyrządzonego według przepisów Dr. Oetkera. Każda gospodyni przyzna, że pieczywo świąteczne, sporządzone podług tych przepisów, jest nadzwyczaj pożywne, a pozatem bardzo smaczne, przez co wywołać musi radość i zadowolenie wszystkich biesiadników. (6418

Zebranie zarządów Katolickich Towarzystw Robotników Polskich okręgu Bydgoszcz odbędzie się nie w poniedziałek, lecz dopiero **we worek,** dnia 31 b. m. o godz. 7-ej wieczorem w Domu Katolickim przy Farze.

Uprasza się o liczny udział, ponieważ omawiany będzie program **uroczystości 40-lecia encykliki „Rerum Novarum".**

Za zarząd okręgowy
(—, **Jan Cywiński,** prezes.

Hazardziści ogrywają naiwnych.

Ulica Garbary miejscem zbierania się hazardzistów.

Ulica Garbary stała się obecnie ulubionem miejscem hazardzistów, którzy rozpościerają się tam bez przeszkód ze swemi „warsztatami", wciągając naiwnych do oszukańczej gry, w t. zw. „koniczynkę", lub też „w trzy karty". — Raz poraz zdarzały się tam wypadki, że oszuści wydzierali swym ofiarom ich ostatni krwawo zapracowany grosz, który oni nieśli rodzinie na chleb. Ile to krzywdy, ile łez ciąży na sumieniach tych oszustów, którzy tak bezkarnie prowadzą swój oszukańczy proceder.

Oszuści znowu znaleźli ofiarę w osobie gospodarza Pawła Berzy z Siedmiogóry, powiatu bydgoskiego, którego dnia 27 bm., wciągnęli gwałtem do gry i ograli na 150 zł.

Gdy już przegrał ostatni grosz, dopiero wtenczas spostrzegł się, że padł ofiarą oszustwa i postanowił udać się ze skargą do kompetentnych władz. Naiwnych siać nie trzeba, sami się rodzą.

Kompetentne władze winne wystąpić jak najsurowiej przeciw tym pijawkom.

Jak bronić się powinni Powstańcy i Wojacy?

Zamach na Związek Powstańców i Wojaków na terenie D. O. K. VIII. (Pomorze i 10 północnych powiatów Wielkopolski) nie przyszedł niespodzianie. Kto patrzał na forsowanie „Strzelca" przez pewne czynniki, musiał się z tą możliwością liczyć. Zastanawiała także **bezczynność** zarządu Związku, która zamach ułatwiła (p. Teska przed kilku miesiącami z zarządu wystąpił). Również **skład** zarządu budził wątpliwości. W dzisiejszych czasach bowiem **tylko ludzie niezależni i z charakterem** mogą bronić niezależności organizacyjnej takich związków jak Powstańcy i Wojacy przy równoczesnej współpracy z władzami, co w tym przypadku jest nieodzowne.

O tem należy pamiętać w przyszłości.

Z przykrością stwierdzamy, że pewne czynniki wojskowe **przy pomocy** Zarządu Związku uczyniły krok, który wywołać musi **najgorsze wrażenie** na całym obszarze D. O. K. VIII. wśród byłych wojskowych i powstańców. Tem samem **osłabić musi gotowość do stawania w szeregach armji rezerwowej,** jaką ta potężna organizacja p. w. stanowiła.

Choć uchwały ostatniego **nieprawnie** zwołanego zjazdu pozornie są sprytne i „bez bólu" Powstańców i Wojaków zamienić chcą w Strzelców, wątpimy, czy zamiary się udadzą. Najprzód bowiem **„Strzelec" cieszy się u nas najgorszą opinją** i ma markę partyjną (sanacyjną), a następnie poprostu nie pasuje do terenu zachodniego. Kto więc Powstańców i Wojaków na korzyść „Strzelca" likwiduje, winien wiedzieć, że jedną organizację rozbija, a drugiej nie wzmacnia. Tem samem zaś **osłabia pogotowie zbrojne na granicy zachodniej.** Z tego, zdaje się, pewni ludzie nie zdawali sobie sprawy i to tylko może ich poczynania wytłumaczyć i uniewinnić.

Społeczeństwo nie może jednak spokojnie patrzeć na podobne wyczyny. Zabrać się więc musi z całą energją do **przekreślenia zaszłych faktów.** Ponieważ zjazd nadzwyczajny 22 bm. zwołany był **nielegalnie,** bo poszczególne ogniwa organizacji nie były należycie uwiadomione o zamierzonej zmianie statutu, a raczej o **likwidacji** Związku, przeto należy niezwłocznie zwołać **nowy zjazd delegatów.** Według starego, obowiązującego statutu przypada niebawem zjazd doroczny. Na tym zjeździe, należycie przygotowanym, należy **unieważnić** uchwały ostatniego nadzwyczajnego zjazdu, **wybrać nowy zarząd Związku,** do którego już nie wejdą ludzie zależni ani karjerowicze i wejść z władzami wojskowemi w porozumienie celem przyszłej współpracy.

Nie wolno marnować wysiłku lat 10 i wielkiego dorobku organizacyjnego i nie wolno iść za przykładem Poznania, gdzie rozbicie ideowe spowodowało zupełne osłabienie ruchu Przysposobienia Wojskowego.

Związek P. i W. był zawsze organizacją lojalną — poza odosobnionemi wybrykami — jego likwidacja jest nietylko czynem niepatrjotycznym (gorzej wyrazić się nie chcemy), ale i **ciężkim błędem.** Jak **kpiny** zaś brzmią te ustępy w nowym statucie, które każą Powstańcom i Wojakom tworzyć Tow. Przyjaciół „Strzelca". Tąk samo możnaby zalecić sanacji, aby u siebie tworzyła ogniska przyjaciół endecji.

Należy właściwym czynnikom pokazać, że na ziemiach zachodnich nie wszyscy są „dureńkami" i umieją po męsku bronić owoców swej pracy. W okręgach i obwodach należy niezwłocznie rozpocząć prace przygotowawcze do zjazdu.

Grey
Najlepsza kawa 4176
Największy wybór wyśmienitych ciastek.

U golibrody.

— Panie redaktorze, ja pana proszę, ani słowa więcy o polityku! Jak ja pomiszle, że ja w tamtego tygodnia został skonfiskowany, to mi na całym czele włosy stają z dębem do góry. Jojne Katzendreck — Hochverräter!

Pan wi, co to jest? To jest Brześć albo i szubienicy. Mi sze to ni może w głowy pomieścić. Ja — taki solidny, taki lojalny obiwatel! Pokaż mi pan drugiego golibrody, coby tak szanował Pana Marszałku, jak ja. Popacz pan na szczany — kto tam wisi? Pan Marszałek! Jak ja nazywam moje midło? Belwederskie midło! Jak ja nazywam moi wody do brody? Sanacyjny wody! Jak ja ochrzcił moi maszynki do golenia głowy? Ja ji ochrzcił Kostek! A jak sze u mnie nazywa ty maszynki do masażu na twarz? Una sze nazywa Biernacki! Każdy kawałek w moim interesu ma swoi patrjotyczny nazwy. I potem sze mówi, że Jojne Katzendreck ist ein Hochverräter! Jak o tem pomiszle, to mi żółci przewraca sze do góry z nogami...

Jak pan miszli, co ja mam zrobić dla moi rehabilitacyi? Może ja dam w Dźenniku jaki deklaracyi, co? Niech pan na mój rachunek da drobnego inseratu: Obelgi — wyrządzony mi przez pana cenzor, cofam i przestrzegam w ni nie wierzyć, bo sprawa jest w sądu.

Mówie panu redaktoru, że ja sze znalazł w tragiczny sytuacji. Ja był jak Faraon między dwa morskie bałwany, które mu zalały na szmierć. Jak ja mam jeszcze dokumentować mojego sanacyjnego patrjotyzmu? Mam temu parch Liebermann zbić gęby, ogolić głowy i potem zaszczelić mu ze straszakiem? Bo kadrówki do Sulejówki nie mogę zrobić na mój bolący nogi!

Marysieńka Początek o godzinie 6,50 i 9. Zniżki pomimo olbrzymich kosztów ważne. | Dziś (sobota) premjera rekordowego podwójnego programu: **Pola Negri** w najlepszej swej kreacji z czasów wojny światowej pt. „HOTEL IMPERJAL" oraz „bandycka buzia" świetny aktor charakterystyczny **George Bancroft** w zawrotnej komedji pod tytułem **Kaprys miljonerki**

Starajmy się o zatrudnienie naszych bezrobotnych.

Odezwa Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego.

W Bydgoszczy mamy obecnie blisko **6.000** bezrobotnych, z których większa część nie pracuje już od kilkunastu miesięcy i nie pobiera ustawowych zasiłków. Olbrzymia ta masa ludzi cierpi oczywiście skrajną nędzę, przyczem od śmierci głodowej ratuje ją jedynie ofiarność społeczna, która jednak z czasem, wobec coraz większego zubożenia ludności miasta naszego, powoli się wyczerpuje. Niebawem staniemy przed faktem zamknięcia kuchni ludowej, i wtedy cała olbrzymia masa bezrobotnych z rodzinami swemi stanie wobec sytuacji wprost rozpaczliwej.

W tych warunkach wszyscy pracodawcy, tak prywatni jak i urzędowi, mają tem większy obowiązek, zatrudnienia przy uruchomieniu jakichkolwiek prac przedewszystkiem bezrobotnych z miasta.

Tymczasem dowiadujemy się, że pracodawcy z różnych powodów do tego moralnego nakazu, popartego zresztą przepisami prawa, się nie stosują, zatrudniają ludzi z poza miasta naszego, skazując naszych bezrobotnych na dalszą przymusową bezczynność.

Między bezrobotnymi rozeszła się ostatnio wiadomość o uruchomieniu pewnego warsztatu pracy na Ossowej Górze. Do pracy ma się jednak sprowadzić 50 robotników **z Warszawy,** chociaż między naszymi robotnikami nie brak takich, którzy w danem przedsiębiorstwie kiedyś pracowali.

Zwracając uwagę na to, że wiadomość ta wywołała wśród bezrobotnych **ogromne** wrzenie i rozgoryczenie, **apelujemy** do władz odpowiednich, aby w imię spokoju do pomijania naszych bezrobotnych nie dopuściły i nie pozwalały na powiększenie klęski bezrobocia w mieście naszem przez sprowadzanie pracowników z innych dzielnic Polski.

Zarząd Okręgowy
Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego.

Bezdomna rodzina.

Wczoraj, w godzinach popołudniowych, na Starym Rynku, tłumy zebranej publiczności, przyglądały się z zainteresowaniem i współczuciem bezdomnej rodzinie Topów, złożonej z męża, żony i dwojga małych dzieci, z których jedno było jeszcze przy piersi matczynej. Rodzina zamieszkiwała do końca ubiegłego roku w domu, przy ulicy Mogiła, lecz skutkiem pożaru, jakiemu uległ dom, straciwszy część swego biednego mienia, pozostała bez dachu nad głową. Wówczas znajomi, litując się nad losem rodziny, przyjęli ją czasowo pod swój dach, gdzie rodzina przebywała aż do chwili obecnej.

Ponieważ jednak znajomi potrzebowali dla siebie więcej miejsca, przeto nie licząc się z ciężkiem położeniem biedaków, kazali im się wynosić.

Zabrawszy więc swą ubogą chudobę, składająca się ze skrzyń z rzeczami i jednego łóżka, roztasowali się z tem od samego rana na Starym Rynku.

W końcu policja biedaków zabrała, podobno do Domu Starców, który ich przyjął na jedną noc.

Ale co dalej będzie, bo przecież matkę z dzieckiem przy piersi trzeba koniecznie gdzieś umieścić.

Kiedyż nareszcie będzie ten przytułek?!!!

Cukiernia T. Kucharskiego
ul. Długa 52
poleca znane ze swej dobroci
ciasta - torty - cukry i t. d.
Przyjmuje zamówienia poza dom. (6583

Do radjoodbiorców w Bydgoszczy.

Komu zewnętrzne przeszkody, jak motory i różnego rodzaju instalacje elektryczne uniemożliwiają czysty odbiór audycyj, zechce zgłosić o tem pisemnie z podaniem swego adresu p inż. W. Podgórskiemu, Bydgoszcz, ul. Toruńska 177, a to celem podjęcia zbiorowej akcji, aby po myśli okólnika Urzędu Wojwódzkiego Poznańskigo z 17. II. 1931 r., L. dz. 596/31 R. P. — usunąć zło, bez uszczerbku zresztą dla rozwoju drogiego wszystkim przemysłu.

—o—

— **Nowe meldunki.** Magistrat komunikuje, że odroczenie nowego systemu meldunkowego nie nastąpi. Właściciele domów winni zatem wykupić nowe druki meldunkowe do dnia 1 kwietnia br. Do nowej książki meldunkowej należy już od 1 kwietnia począwszy przepisać wszystkich obecnie zamieszkałych lokatorów, służbę domową i sublokatorów, kolejno według lokali (mieszkań), jak również od tej daty używać nowych blankietów do wszelkich zmian meldunkowych. Przepisowe nowe druki meldunkowe dostarcza główne biuro meldunkowe w miejscu przy ul. Długiej nr. 58, pokój nr. 8-9 w godzinach urzędowych od 8—13. W najbliższym czasie zostanie przeprowadzona ścisła kontrola u wszystkich właścicieli domów, w pensjonatach, zakładach itp. przez powołane organa.

Z ruchu Ch. Z. Z.

Do wszystkich filji!

Ze względu na konieczność ustalenia jednolitej taktyki w walce o utrzymanie poziomu płac, poderwanego stanowiskiem Centralnego Związku Pracodawców i orzeczeniem Komisji Rozjemczej, wzywa się wszystkie filje Ch. Z. Z., działające na terenie przemysłu prywatnego, aby w ciągu najbliższego tygodnia zwołały ogólne zebrania swoich członków i termin tych zebrań zakomunikowały zarządowi okręgowemu, który na każde zebranie wydeleguje odpowiedniego instruktora.

Zarząd okręgowy.

Kochany Dzienniku!

Po kawiarniach i cukierniach warszawskich opowiadają sobie:

Pan Marszałek kąpał się w morzu na Maderze, przyczem natknął na głębię i zaczął tonąć. Był zaś w pobliżu Aron Schmalzfuss z Nalewek, który zebrał na odwagę, wskoczył do wody i Pana Marszałka wyratował.

Rzecz prosta, że Pan Marszałek podziękował mu i pyta:

— Schmalzfuss, ty powiedz śmiało, co ja mogę za to dla ciebie zrobić?

Schmalzfuss rozglądnął się dokoła i rzekł przyciszonym głosem:

— Niech Pan Marsiałek o tem, co sie stało, nikomu nie mówi...

Nieszczęśliwy wypadek posterunkowego P. P.

Podczas pełnienia służby najechany został przez lokomotywę pociągu, odnosząc ciężkie obrażenia.

Dnia 26 bm., na torze kolejowym między Kapuściskami a Rynkowem, patrolował posterunkowy komisarjatu III Jan Budny, który padł ofiarą nieszczęśliwego wypadku. Mianowicie, gdy Budny pełnił służbę, przeglądając pociąg towarowy, nagle nadjechał od strony Rynkowa jakiś próżny pociąg, **którego lokomotywa uderzyła Budnego tak silnie, że padając, odniósł bardzo ciężkie obrażenia.** Zawezwana karetka pogotowia ratunkowego odwiozła nieszczęśliwą ofiarę swego ciężkiego obowiązku do szpitala miejskiego. Stan jego jest bardzo poważny.

—::—

— **Ostre strzelanie.** Dnia 30. III. i 1. IV. przeprowadzać będzie 61 p. p. Wlkp. ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15 Dyw. Piech. Wlkp. w Jachcicach. Wszelkie drogi w tym kierunku strzeżone będą przez posterunki własne.

— **Otwarcie nowej drogerji na Szwederowie.** Popularna w szerokich sferach firma „Drogerja pod Gwiazdą" otwiera z dniem dzisiejszym filję swoją na Szwederowie przy ul. ks. Skorupki nr. 109. Jest to jedyna drogerja na Szwederowie, która zaopatrzona będzie we wszelkie przybory kosmetyczne, farby, lakiery i t. d. Dla mieszkańców Szwederowa jest to wielkie udogodnienie, że nie będą zmuszeni jak dotąd po każdą drobnostkę biedz do miasta. Nowej placówce „Szczęść Boże".

— **Miłym prezentem wielkanocnym** dla panów będzie nowe ubranie nabyte w Be-De-Te, po niezwykle korzystnych cenach — jak wynika z dzisiejszego ogłoszenia — Bydgoski Dom Towarowy ubrania kamgarnowe, wełniane i inne w okresie przedświątecznym. Ubrania utrzymane są w nowoczesnym stylu i przy zastosowaniu najmodniejszych kolorów. Polecamy Be-De-Te i w tej dziedzinie.

— **Włamanie do składu kolonjalnego.** Do składu kolonjalnego p. Stefana Bukowskiego, zamieszkałego przy ulicy Błonia22, włamali się złodzieje i skradli większą ilość różnych win, herbaty, czekolady i tytoniu, ogólnej wartości 500 zł. Włamania dokonano zapomocą podrobionego klucza lub wytrycha.

Nowy okres walki zarobkowej

w przemyśle pomorsko-nadnoteckim.

W związku z orzeczeniem Wydziału Rozjemczego, które wprowadza obniżkę zarobków o 4% w przemyśle, w którym w roku ubiegłym obniżono zarobki o 10% i o procent 10 w przemyśle, w którym w roku ubiegłym obniżki płac nie było, odbyły się w ub. środę i czwartek w Bydgoszczy 3 wielkie zgromadzenia robotnicze, zwołane przez Zjednoczenie Zawodowe Polskie, Zjednoczenie Wolnych Związków oraz Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe. Największa ilość robotników zgromadziła się w czwartek, 26 bm. w „Strzelnicy" przy ulicy Toruńskiej, gdzie sprawę zatargu zarobkowego przedstawił w obszernym referacie prezes okręgowy Ch. Z. Z. p. Bigoński. Ze względu na to, że istota sporu zarobkowego jest na podstawie szczegółowych sprawozdań naszych dostatecznie znaną, ograniczamy się dziś do dodatkowego stwierdzenia, że referent zażądał od zgromadzonych wyraźnego ustosunkowania się do stanowiska związków zawodowych które — jak wiadomo — orzeczenie wydziału rozjemczego nie przyjęły.

W dyskusji mimo wszystko niezwykle spokojnej i rzeczowej, zabrało głos kilkunastu członków Ch. Z. Z. Wszyscy oni poparli stanowisko władz organizacyjnych, zalecając uznanie sporu za niezałatwiony i zwrócenie się do władz państwowych o pośrednictwo. Wzruszające były wyrazy solidarności, wygłoszone przez bezrobotnych. Oświadczyli oni, że walki pracujących jeszcze braci utrudniać nie będą, przeciwnie jak najbardziej pragną współdziałać, aby tylko nie dopuścić do załamania się frontu walki, zagrożonego przez sprowadzanie do Bydgoszczy pracowników pozamiejscowych, przyjmujących pracę za stawki zarobkowe, dowolnie i jednostronnie przez pracodawców narzucane.

Po wyczerpaniu dyskusji uchwalono następującą rezolucję:

1. „Ogólne zebranie Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, odbyte 26. III. br., solidaryzujące się w całości z innemi związkami robotniczemi, zatwierdza stanowisko swoich władz organizacyjnych i **nie przyjmuje orzeczenia Wydziału Rozjemczego.**

Z uwagi na to, że orzeczona przez Wydział Rozjemczy redukcja płac zmniejszy zdolność konsumcyjną szerokich warstw pracujących i utrudni proces uzdrowienia stosunków gospodarczych, a więc i przezwyciężenia przesilenia gospodarczego i co za tem idzie, ożywienia wytwórczości i powiększenia stanu zatrudnienia, **zebranie ogólne zaleca zarządowi zwrócenie się o pośrednictwo dalsze w zatargu do czynnika rządowego.**

Oświadczamy przy tem, że ze względu na ogólne położenie kraju w ogólności, a Pomorza i Nadnotecia w szczególności, pragniemy za wszelką cenę uniknąć zakłócenia spokoju społecznego. **Wierzymy więc, że rząd, przyjmując tę dobrą wolę naszą pod uwagę i uwzględniając słuszność naszych żądań, od pośrednictwa się nie uchyli.** W innych warunkach Chrz. Zjednoczenie Zawodowe nie będzie mogło przyjąć odpowiedzialności za utrzymanie spokoju społecznego na naszym zagrożonym terenie.

2. Stwierdziwszy, że liczne przedsiębiorstwa zatrudniają robotników ze wsi za płace, stojące poniżej poziomu taryfowego i uniemożliwiają przez to ponowne zatrudnienie robotnika miejskiego, zwraca się ogólne zebranie Ch. Z. Z. do Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy z wnioskiem **o natychmiastowe zbadanie stałego miejsca zamieszkania zatrudnionych i pociągnięcia do odpowiedzialności karnej tych przedsiębiorców, którzy dla uniknięcia płac taryfowych zatrudniają ludzi pozamiejscowych z pominięciem pośrednictwa odpowiedniego urzędu.**

Wszystkich robotników pracujących i bezrobotnych wzywamy, aby wypadki nadużyć zakomunikowali sekretarjatowi Ch. Z. Z., który wypadkom nadużyć przeciwstawi się z wszystkich sił i z całą bezwzględnością".

* * *

Zebrania innych związków miały przebieg podobny. **Wszędzie robotnicy zatwierdzili odmowne stanowisko władz związkowych wobec orzeczenia Wydziału Rozjemczego** i wyrazili gotowość dalszej walki o utrzymanie poziomu płac.

* * *

Jak się dowiadujemy, Centralny Związek Pracodawców postanowił przyjąć orzeczenie Wydziału Rozjemczego i zabiegać o legalizację ustalonych orzeczeniem stawek zarobkowych.

Zatarg zarobkowy w przemyśle pomorsko-nadnoteckim wszedł więc w nowy okres. Stanowcza postawa związków, mobilizujących obecnie pospiesznie swe siły nietylko w Bydgoszczy, ale i na prowincji, każe się liczyć z tem, że zatarg dozna po świętach znacznego zaostrzenia, o ile rząd nie podejmie się pośrednictwa, o które zabiega Chrz. Zjednoczenie Zawodowe.

Kto wygrał na Loterji?

W szesnastym dniu ciągnienia 5 klasy 22 polskiej loterji państwowej główniejsze wygrane padły na numery następujące:

20 000 zł nr. 20474.
Po **15 000 zł** nr. 148508 181196 194766.
10 000 zł nr. 77868.
Po **5 000 zł** nr. 8055 197537.
Po 3 000 zł nr. 26075 51564 118434 132221 138107 166287.

Jeszcze kilka
szczęśliwych losów
V klasy do nabycia w kolekturze
M. Rejewskiej, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 17
Telefon 27. (6224

Po **2 000 zł** nr. 33325 47365 56475 91432 136832 155506 172990 187026 197735 208813.
Po **1 000 zł** nr. 5010 18636 24705 31699 33309 36115 41779 50479 70069 76853 83245 91153 93380 95546 104308 117420 123768 126598 136437 138614 145587 154368 155914 160538 173481 173929 174016 180703 184120 186656 190056 191579 199089 202914 203412.
Po **500 zł** nr. 3760 4013 8100 14022 14750 15793 16595 17806 17943 18432 19830 20803 21946 22376 24085 27476 32972 35837 36020 36671 38984 40632 40654 45265 47904 48275 49476 50448 51029 53159 53377 54457 54836 55889 56276 58445 58515 59147 61876 62129 64348 65860 72951 75650 76661 77271 78594 80156 81312 81451 82440 82727 83276 84036 84526 86233 86278 86329 87690 88080 89741 92461 95348 95640 96688 99153 100285 101492 101757 102391 102802 109568 109851 111636 111752 113725 113743 114093 115486 115770 119035 123601 126521 130622 131174 131254 136001 137212 140414 141896 142272 142616 142772 146252 146558 146877 147570 147610 148249 148464 153290 153562 157165 163021 164266 168614 169952 170919 173836 173853 174466 174544 175293 184898 186514 186904 189061 189221 189259 190602 190979 194130 195303 198727 198833 199164 199166 199406 200219 200375 200466 201026 202536 202612 204497 204856 204932 205435 205738 206133 209229.

Mniejsze wygrane oraz stawki, nie zamieszczone w powyższym wykazie, można bezpłatnie przejrzeć w Kolekturze Loterji Państwowej „Uśmiech Fortuny", Bydgoszcz, Pomorska 1. Tamże natychmiastowa wypłata wszelkich wygranych względnie zamiana stawek na losy nowe.

— **Rekolekcje dla nauczycieli** odbędą się w czasie od 29 marca do Wielkiej Środy w zakładzie św. Florjana codzienie od godz. 17,30.

— **Tow. śpiewu „Echo"** przypomina, że jutro w niedzielę palmową o godz. 17,30 odprawione będzie w kościele garnizonowym nabożeństwo pasyjne, podczas którego odśpiewane zostanie oratorjum Th. Dubois **„Siedm słów Chrystusa".**

— **Ważne dla odwiedzających Warszawę.** W Warszawie przy ulicy Widok 26 nawprost dworca głównego od Marszałkowskiej otworzył restaurację **znany w Bydgoszczy i na Pomorzu p. Grabowski.** Lokal ten ziomka z Bydgoszczy polecamy ze względu na **doskonałą kuchnię i bardzo niskie ceny.** Już dziś wielu z Bydgoszczy i Pomorza spotyka się **tylko** u Grabowskiego przy dworcu. Zwracamy uwagę na dzisiejsze ogłoszenie. (6567

— **Kradzież biżuterji.** Do mieszkania p. Jadwigi Marcinkowskiej przy ul. 20 Stycznia 33 włamali się dnia 22 bm. nieznani sprawcy podczas nieobecności właścicielki i skradli z biurka jeden złoty zegarek trzykopertowy z monogramem „R. M.", złotą szpilkę do krawatu z prawdziwą perłą i in., ogólnej wartości 500 zł.

—:-:—

Karkołomne popisy motocyklistów na ulicach naszego miasta.

Katastrofy motocyklowe snać nie robią większego wrażenia na motocyklistach, gdyż w dniu następnym po nieszczęściu motocyklowem, którego ofiarą padli dwaj znani jeźdźcy bydgoscy, zauważyć można było karkołomną jazdę miłośników „stalowych rumaków" na ulicach naszego miasta, a zwłaszcza na Gdańskiej i Dworcowej, przeważnie w porze obiadowej. Panowie ci, zdaje się nie wiedzą, ze zbytni pospiech może kosztować ich życie. Nie jesteśmy bynajmniej przeciwnikami wyścigów — przeciwnie chętnie oglądać je będziemy, ale na przeznaczonej na cel ten trasie, czy torze, nie zaś na ulicach, gdzie tak życie przechodnia, jak kierowcy narażone jest na wielkie niebezpieczeństwo. A więc czas najwyższy, panowie motocykliści, abyście sobie zdali sprawę ze swoich karkołomnych popisów. Lepiej wolniej a pewniej, niż prędzej — z wypadkiem.

Baczność właściciele domów!
Pieczęcie domowe

ściśle według nowej ustawy dostarczają w dniu zamówienia
za 2.40 zł
Jakowienko, Dworcowa 2
Jankowski, Długa 1
Kabat, Herm. Frankego 2
Skóra i Ska, St. Rynek 27, I p.
Prauze, Pomorska 8
„Świt", Śniadeckich 50
Zawadzki, Pomorska 70. (6463

PROGRAM RADJOFONICZNY.

NIEDZIELA, 29 MARCA.

WARSZAWA. 10,15—11,45: Transmisja nabożeństwa z Bazyliki wileńskiej. 12,15: Poranek symfoniczny z Filharmonji Warsz. 13,30—15,20: „Pasja według św. Mateusza". J. S. Bacha. Transm. z Amsterdamu. 15,40—15,45: Płyty gramofonowe. 16,05—16,35: Program dla dzieci starszych. 16,35—16,40: Muzyka z płyt gramofonowych. 17,10—18 00: Koncert reprez. orkiestry Policji Państw. 18,00—18,25: Rozmaitości. 18,25—18,35: Płyty gramofonowe. 18,45—19,00: Pogadanka muzyczna o Parsifalu. 19,00—20,45: Transm. z Teatru Wielkiego I. części „Parsifala". 21,20—23,50: Pogadanka muzyczna i II. część „Parsifala".

POZNAŃ. 10,15—11,45: Transmisja nabożeństwa z Bazyliki wileńskiej. 12,05—13,10: Odczyty rolnicze. 15,00—16,00: Niedziela Palmowa. Nabożeństwo Pasyjne z Katedry poznańskiej. 17,00—18.00: Koncert popołudniowy. 18,00—18,30: Audycja dla dzieci. 18,30—18,45: Nadprogram z ilustr. muz. 23,50—24,00: Sygnał czasu z obserw. astron. U. P.

PONIEDZIAŁEK, 30 MARCA.

WARSZAWA. 12,10—13,10: Muzyka z płyt gramofonowych. 14,20—14,40: Komunikat gospodarczy. 14,40—15,20: Odczyty dla maturzystów. 15,50—16,10: Lekcja języka francuskiego. 16,15—16,45: Program dla dzieci starszych. 16,45—17,15: Muzyka z płyt gramofonowych. 17,45: Koncert popołudniowy w wyk. ork. R. P. 18,45—19,10: Rozmaitości. 19,25—19,30: Uwagi i wskazówki dla detektorowiczów. 19,30—19,35: Płyty gramofonowe. 19,55—20,00: Muzyka z płyt gramofonowych. 20,30—22,00: Koncert wieczorny. 22,15—22,35: Płyty gramofonowe.

POZNAŃ. 13,05—14,00: Koncert gramofonowy. 14,00—14,15: Notowania giełdy pieniężnej i zboż. towarowej. 17,45—18,45: Koncert popołudniowy. 18,45—20,10: Dodatek do gazety porannej R. P. 22,00—22,15: Sygnał czasu z obserw. astron. U. P. 22,15—22,30: „Z nad krawędzi" (wygł. Brat Cezary).

Odwiedziny Gimn. Humanistycznego przez złodziei.

Nawiązując do zamieszczonej w wczorajszym numerze naszego pisma notatki o włamaniu się do Gimnazjum Humanistycznego dwóch złodziei podajemy jeszcze szczegóły w tej sprawie.

Złodzieje, wdarłszy się w nocy przez parkany na podwórze Gimnazjum Humanistycznego, usiłowali dostać się przez okno do mieszkania pedla p. Kubińskiego i w tym celu oświetlili od strony podwórza latarkami elektrycznemi kuchnię. W pokoju, sąsiadującym z kuchnią, spały dwie córki p. K., które spostrzegły przez szczeliny w drzwiach światło i opryszków za oknem. Jedna z nich ukryła się ze strachu pod stołem, druga zaś odważniejsza, wyczekawszy chwilę, aż światło zgasło, wysunęła się na czworakach z pokoju i dotarłszy przez kuchnię do sypialni ojca, zbudziła go, powiadamiając o najściu opryszków.

Ponieważ z mieszkania p. K. jest wyjście tylko przez podwórze, przeto wydostał się on przez okno na ulicę, udając się po policję. W międzyczasie złodzieje rozbili okno do komórki i wyciągnęli z niej ręką parę bucików, wartości 45 zł, które stały w pobliżu okna..

P. K., przyprowadziwszy z sobą policjanta, wprowadził go tą samą drogą przez okno do mieszkania. Złodzieje stali jeszcze poza oknem, namyślając się widocznie co robić, lecz zauważywszy widocznie jakiś ruch, czemprędzej zbiegli.

Złodzieje nie pierwszy raz odwiedzają Gimnazjum Humanistyczne. Próbowali oni już kilka razy dokonać tam kradzieży. Córki p. K., które pracując w pewnej instytucji, zmuszone są wracać nieraz późnym wieczorem do domu, spotkały się jednego takiego wieczoru oko w oko z jakiemiś osobnikami, ukrywającemi się pod ścianą, którzy na ich widok zbiegli.

Przejście więc wieczorem przez podwórze gimnazjum jest niebezpieczne, bo złodzieje łatwo się tam przez parkany dostać mogą. Dawniej było podobno wejście do mieszkania pedla z ulicy, lecz zostało ono jeszcze za czasów niemieckich zamurowane. Czy nie można by go teraz przywrócić?...

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

SZWEDEROWO.

Zebranie Ch. D. Koło Szwederowo odbędzie się **dnia 28 marca br.** o godz. 7-ej wieczorem w lokalu p. Kołodzieja, ul. Ugory — róg Konopna, na które się zaprasza.

WIELKIE BARTODZIEJE.

Zebranie Koła Wielkie Bartodzieje odbędzie się **w sobotę** dnia 27 bm. o godz. 7-ej w lokalu p. Feliszkowskiego przy ul. Fordońskiej.

Z powodu ważnych spraw, liczny udział pożądany.

MAŁE BARTODZIEJE.

Zebranie Koła Ch. D. Małe Bartodzieje odbędzie się **w niedzielę** 29 marca o godz 2,30 w lokalu p. Scheerbartha, przy ul. Toruńskiej.

Na powyższe zebranie przybędzie jeden z p. radnych klubu Ch. D.

CZYŻKÓWKO.

Zebranie Ch. D. na Czyżkówku odbędzie się **w niedzielę** dnia 29 marca br. na sali p. Glapy, przy ul. Grunwaldzkiej, na które wszystkich obywateli sympatyzujących z programem Ch. D. zapraszamy.

Zebranie odbędzie się zaraz po nabożeństwie, t. j. o 11,30.

Na zebranie przybędzie jeden z redaktorów „Dziennika Bydgoskiego".

—o—

PROGRAM W KINACH.

APOLLO wyświetla dziś potężny 10-aktowy dramat erotyczny o wysokim napięciu, według głośnej powieści „Pamiętnik damy z półświatka" p. t. **„Uwodziciel".**

CORSO. Dziś premjera najlepszego, najdowcipniejszego i najweselszego filmu p. t. **„Pat i Patachon wśród ludożerców".** Dziś niebywała okazja do zapomnienia o wekslach, długach, o głodzie i chłodzie.

KRISTAL. Emil Jannings zelektryzował znowu Bydgoszcz. Wczorajsza premjera była wielkim dniem dla kinomanów. Przepełniona sala z zapartym oddechem śledziła fenomenalną grę Janningsa oraz niezmiernie ciekawą akcję upadku moralnego profesora, kroczącego na bezdroża... kabaretowe. Porywała również partnerka jego Marlena Dietrich. **„Niebieski motyl"** to film, jakiego dawno nie widziano w Bydgoszczy.

NOWOŚCI. „Gdzie wschód jest wschodem" jest bezwzględnie ciekawym i pożytecznym obrazem dla wszystkich bez wyjątku. Dziewicze lasy Afryki, życie dzikich zwierząt, budzą podziw i zdumienie. Słynny mistrz maski, człowiek o stu twarzach Lon Chaney w swem ostatniem arcydziele, wykonanem z iście amerykańskim rozmachem. Program uzupełnia wspaniała komedja p. t. „Nieopłacone radjo".

MARYSIEŃKA. Dziś ukaże się na ekranie wielka artystka filmowa nasza rodaczka Pola Negri w potężnym obrazie z czasów wojny światowej p. t. **„Hotel Imperjal".** W drugiej części programu świetna komedja z Georgem Bancroftem, doskonałym artystą charakterystycznym p. t. **„Kaprys miljonerki".** Jest to program wprawdzie przedświąteczny, ale dobry.

OKO wyświetla ostatnie dni najpiękniejszy film, ilustrujący działalność wysp amerykańskich w czasie wielkiej wojny. W roli głównej John Gilbert i Slim. **Na scenie** rewja p. t. **„Najpierw zbadaj, potem gadaj".** Początek 6,45.

WOJSKOWE wyświetla od dnia 27 do 29 bm. wspaniały film p. t. **„W sidłach życia".** W roli gł. Lya de Putti. Nadprogram: wesoła komedja p. t. „Niefortunny marynarz".

—o—

— **Kradzież roweru.** Panu Bronisławowi Urbanowi, zamieszkałemu w Tonimie, powiat wyrzyski, skradł nieznay złodziej rower męski, pozostawiony w korytarzu domu przy ulicy Gdańskiej 6, wartości 100 zł.

— **Ujęto** 5 niewiast za przekroczenia sanitarno-obyczajowe, 4 osobników za kradzież węgla, 2 za kradzieże z włamaniem, 1 za opilstwo i awantury, 1 za wałęsanie się i 1 poszukiwaną przez władze.

UWAGA! WIELKANOC
Kawa Loose'go
jest znana z swej dobroci.
Bydgoski Skład Kawy
Podwale 20. (6549

— **Strzelanie o nagrody.** Dzisiaj zakończenie strzelania z wiatrówek o nagrody w lokalu p. Sikorskiego, ul. św. Trójcy 12d.

— **Pogoda.** Polskie stacje meteorologiczne zapowiadają na dni najbliższe pogodę o niewielkiem zachmurzeniu, z przymrozkami nocą, dniem zaś o większem ociepleniu. Termometr dziś w sobotę o godz. 10 przed południem w Bydgoszczy wykazywał już 7 stopni ciepła z tendencją zwyżkową.

— **„Zagłoba" i „Oaza"** stały się dla Bydgoszczy punktami zbornymi dla swoich i obcych. W „Zagłobie" koncert pod batutą kapelmistrza Dzięczkowskiego oraz audycje radjowe wszystkich stacyj europejskich, w „Oazie" znów kabaret ze współudziałem najwybitniejszych artystów. Wyborna kuchnia i przystępne ceny — oto główne przykazania, którego pilnie przestrzega miły gospodarz p. Michał Grabowski.

Fraszki.

Podróżnik.

Był niemal wszędzie w każdym kącie ziemi,
Nie jedną chwilę spędził w palmach cieni,
Sięgał krokami prawie już bieguna,
Gdzie zórz przyświeca rozpalona łuna.

Znał góry, stepy, wszelką zamorszczyznę,
Pijał węgrzyna, jadał też włoszczyznę,
Pamiętał zawsze o świata rubieży,
Tylko zapomniał gdzie nasz Pińczów leży.

Radca.

Świecił powagą, przodował rozumem,
Pracą dla dobra służył, a nie szumem,
Każdą godzinę uszczkniętą rodzinie
Składał w ofierze kochanej mieścinie.

Może mu kiedyś pomniki postawią,
Kroniki miejskie jego imię wsławią,
Zrobią burmistrzem w czas późniejszej ery,
Jeśli dymisją nie skończy karjery.

Wusław.

HUMOR i SATYRA.

Jeszcze ją nie obraził.

— Za co go pobiłeś?
— Żeby nie obrażał niewiasty.
— Ależ on mnie tylko wytargał nieco za włosy.

W szkole.

— Jak sobie przedstawiasz Maniu raj?
— Jest to wielki ogród, gdzie rosną zakazane owoce.

Znalazł pewność.

— Niech mi pan nie odmawia pożyczki. Pieniądze będzie pan miał u mnie pewne, jak w banku.
— Pewne, jak w banku? Toś pan dopiero znalazł pewność.

Minister Zaleski w bufecie sejmowym.

— Czem panu ministrowi możemy służyć? Jest barszcz ukraiński, kulebiaka rosyjska, befsztyk angielski, makaron włoski, pieczeń rzymska, kołduny litewskie, sznycel wiedeński.
— A dajcież mi raz spokój z tą polityką zagraniczną. Zjem zrazy z kaszą i basta.

Pomysłowi.

— Czyj to był pomysł, te pięć miljonów kartek imieninowych do p. Piłsudskiego na Maderę? Pewnie jego wielbicieli.
— E, gadanie. To jest poprostu pyszny kawał Urzędu Pocztowego, ażeby w sposób artystyczny wypompować z nas kilka miljonów za znaczki pocztowe.

Co za pewność!

— Co to ma być?
— To kartka do Kasy Chorych, gdzie wstawią panu po meczu nowe zęby.

Wierzyciele rehabilitują p. Dworkowskiego.

Z **Torunia** otrzymaliśmy następujące pismo:

W lipcu 1930 roku opinja publiczna została poruszona rzekomym skandalem i aferą, jakie zaistniały na gruncie Torunia **w związku z zaaresztowaniem p. Dworkowskiego,** znanego przemysłowca filmowego.

W imię prawdy, my niżej podpisani wierzyciele p. Dworkowskiego, najbardziej w tej sprawie zainteresowani, musimy z przykrością stwierdzić, iż **padliśmy ofiarą niecnych intryg i fałszywych insynuacyj** skierowanych przeciwko temu człowiekowi przez nieżyczliwe mu jednostki. Dziś patrząc na całą tą sprawę z odległości czasu możemy śmiało stwierdzić, że p. Dworkowski żadnego ze swych wierzycieli **nie chciał skrzywdzić,** co do czego nabraliśmy niezłomnego przekonania, gdyż mimo bardzo ciężkiej sytuacji finansowej i gospodarczej jaka panuje w całym świecie, **wszystkich nas z własnej inicjatywy zaspokoił,** tak dalece, jak tego nigdy nie mogliśmy się spodziewać.

Pragnąc zrehabilitować człowieka zasłużonego dla rodzimego przemysłu filmowego, któremu wyrządzono mimowolną krzywdę, **wycofujemy wszelkie oskarżenia** skierowane przeciw niemu i wyrażamy mu na tem miejscu całkowite uznanie i zaufanie jako niestrudzonemu pionjerowi na polu filmowem.

Podpisani: Fr. Kochinke. — Georg Schloemp. — Konrad Sikora. — Stanisław Schmidt. — Józef Kozielecki. — B. Kosidowski.

Bezrobotni u p. wicewojewody.

Bawiący w Bydgoszczy p. wicewojewoda poznański dr. Typrowicz, przyjął w dniu 25. bm., w Magistracie delegację bezrobotnych pracowników umysłowych i fizycznych, przedstawioną przez wiceprezydenta miasta dr. Chmielarskiego.

Imieniem bezrobotnych fizycznych p. Krysiak wręczył p. wicewojewodzie pismo, w jakiem bezrobotni domagają się pracy i zasiłków, poczem prosił o wyasygnowanie pieniędzy na zasiłki świąteczne w wysokości 30 zł na ojców rodzin i 15 zł na samotnych.

W odpowiedzi p. wicewojewoda oświadczył, że sprawą zasiłków świątecznych zajmuje się już p. wiceprezydent dr. Chmielarski i takowe będą wypłacone już w poniedziałek, lecz **nie w tej wysokości**, bowiem zbyt szczupły fundusz jakim województwo dysponuje, nie pozwala na to.

Zkolei imieniem bezrobotnych pracowników umysłowych przemawiał p. Roppek, oświadczając, że zaledwie przed miesiącem wiceminister pracy i opieki społecznej, przyrzekł poprzeć sprawę **uruchomienia tartaków bydgoskich**, co nawet odniosło pewien rezultat, lecz nie w Bydgoszczy, gdzie przemysłowcy tartaczni spotkali się z nieprzychylnem stanowiskiem Dyrekcji Lasów Państwowych i prosi p. wicewojewodę o zainteresowanie się tą sprawą, bowiem przez uruchomienie tartaków będzie mógł przemysł tartaczany zatrudnić wielu robotników i pracowników. Następnie p. Roppek wskazał na **niesprawiedliwy podział kredytów z Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu**, który operując kapitałami zebranemi ze składek pracowników, tak obficie obdziela inne miasta, pomijając Bydgoszcz, coteż uczynił ostatnio przyznając Poznaniowi 5.000.000 zł i prosił p. wicewojewodę o niezwłoczną interwencję u rządu w tej sprawie. (Podobną interwencję zgłosił r. Karow).

P. wicewojewoda przyrzekł interwencję w Dyrekcji Lasów Państwowych, a co do przydziału Poznaniowi 5 miljonów z Z. U. P. U., to p. wojewoda poddaje w wątpliwość wiarygodność tej wiadomości, oświadczając, że poraz pierwszy słyszał o tem dopiero w Bydgoszczy, jeżeli jednak tak się stało, to będzie niezwłocznie po powrocie do Poznania interwenjował w tej sprawie bo **województwo poznańskie uważa Bydgoszcz za swego benjaminka** i niechciałoby, ażeby temu benjaminkowi działa się krzywda.

Nazwiska wszystkich mężatek i emerytów pracujących w urzędach polecił p. wicewojewoda przedłożyć sobie na piśmie, czem się żywo zajmie.

Naogół oświadczył p. wicewojewoda, że zainteresuje się wszystkiemi możliwościami mogącemi złagodzić bezrobocie, mimo to **wielkich nadziei nie robi**, bo uważa, że w tak ciężkim kryzysie gospodarczym wiele uczynić nie można.

Żegnając delegację, napomniał p. wicewojewoda bezrobotnych fizycznych, żeby robotnicy **nie dali się otumanić jednostkom wywrotowym**, częstokroć wysłannikom państw obcych, którzy tylko bałamucą ludzi biednych, biorąc ich na lep swych haseł lewicowych a starali się w spokoju i cierpliwości oczekiwać poprawy, o której ustawicznie myślą miarodajne czynniki.

O „szczurach hotelowych".

Pisaliśmy w poprzednich naszych artykułach o różnego rodzaju złodziejach i ich pomocnikach, teraz poświęcimy kilka słów złodziejom hotelowym, tak zwanym „szczurom hotelowym". Złodzieje ci operują tylko specjalnie w hotelach i rekrutują się przeważnie z tych wykolejonych osobników, którzy posiadają ogładę towarzyską i umieją się zachować po dżentelmeńsku. Zamieszkują oni najczęściej w pierwszorzędnych hotelach, a ich maniery, sposób ubierania się i stopa życiowa, muszą być zastosowane do środowiska, w jakim się obracają.

Zajechawszy do hotelu, „szczur hotelowy" ma zwykle piękne walizy, z nalepkami pierwszorzędnych hoteli zagranicznych i zawsze stara się o to, aby zająć pokój położony w końcu korytarza. Otrzymawszy pokój, wywierca małą niewidoczną dziurkę w drzwiach, przez którą obserwuje wszystko, co się dzieje na korytarzu.

Zauważywszy, że ktoś wyszedł ze swego pokoju, szybko podbiega do drzwi tegoż i śmiało w nie puka, czekając, czy się kto nie odezwie. Przekonawszy się w ten sposób, że w pokoju niema nikogo, wchodzi doń i kradnie wszystko, poczem ulatnia się z hotelu, pozostawiając nierzadko w pokoju wszystkie swoje walizy.

Złodzieje hotelowi występują także czasem w rolach fryzjerów, posłańców lub służby hotelowej i korzystają z tego, że ktoś na chwilę pokój opuścił, wchodzą i kradną.

Złodziejom, operującym w wielkich, znanych hotelach, najwięcej kradzież uchodzi bezkarnie, albowiem właściciele tych hoteli niechętnie donoszą władzom o wypadku kradzieży w obawie zepsucia sobie renomy. Na tem też tle wyrósł specjalny gatunek przestępców, którzy szantażują administrację hotelów, udając, że ich okradziono, a grożą rozgłosem, wymuszając odszkodowanie za rzekomo skradzione rzeczy.

Dobrze jednak zorganizowana służba hotelowa rozpozna „szczura", a przez umiejętną obserwację może go zdemaskować i unieszkodliwić.

Z wiosną.

Najbardziej chyba sklepany,
Przedpotopowy, nudny temat.....
Już w raju opatentowany
O wiośnie Adam miał poemat.

Starości zdawna noszę znamię:
Śnieg blondissimo na łbie rośnie;
Lecz, skoro się zachciewa damie,
Poemat musi być o wiośnie.

Ach! Znajdziesz w Kochanowskim, w Reju,
W Asnyku wiosny chwalby sute;
Czemuż mi więc „wkoło, Macieju!"
Znów każesz pisać na inną nutę?

Niech będzie! Z serca ci napiszę,
Co czuję, gdy zefirek wieje —
Co pragnę, myślę, widzę, słyszę,
Co marzę, jakie mam nadzieje:

Północny wicher ustał wreszcie
I z jakąś ulgą człek oddycha,
Że nie powtórzą się już Brzeście,
A Kostek zwiał też gdzieś do licha.

Z południa jeszcze wiatr nie śmiga,
Bocianów niema na Józefa,
Z Madery zato poczta dźwiga
Jaskółkę — wdzięczny uśmiech Szefa....

On ma być wkrótce w Palestynie;
Lecz poco? Też pytanie dziwne —
Wszak wszechpokoju fala płynie,
Więc Szef gałązki rwie oliwne.

Przepraszam, damo, chciałaś śliczne
O wiośnie, kwiatach, modach słówka,
A Pegaz wierzga politycznie
Z Madery wprost do Sulejówka.

Ach! W mieście wiosny się nie czuje;
Nie śpiewa ptaszek, niema kwiatka;
Tu tamtem gada, ten wtóruje
O losach, głosach, planach Dziadka.

Tak społeczeństwo nim przejęte,
Że wyraz: „wiosna" — „Dziadek" czytaj!
Raczej na niego ex oriente
Czekają, by zowołać: „Witaj!".

Dostałem właśnie zamówienie
Płatne już zgóry z partji B. B.
Na rymowane przemówienie.
Zacząłem tak: — „Ach! Witaj, Rebe!...".

L. di Casaniente.

Wylew Warty.

Poziom Warty nieoczekiwanie się podniósł i nastąpił wylew, który nie wyrządził jednak poważniejszych szkód. Powódź nie dotknęła żadną ze wsi nadbrzeżnych, zalane zostały jedynie szosy w okolicy Sieradza.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

Ciekawemu. Przed wojną „Dziennik Bydgoski" istniał 6 lat. **Skonfiskowany nie był ani razu.** Procesów miał oczywiście mnóstwo.

Odwagi nam nie zabraknie. Przetrwaliśmy Prusaka, przetrwamy przy pomocy Bożej i sanację.

„Życzliwemu przeciwnikowi". Rewelacje w sprawie W. prosimy nam nadesłać. Dopiero po ich przejrzeniu będziemy mogli odpowiedzieć, czy z nich skorzystamy.

Co do drugiego dostojnika, to stanowisko nasze uzależnić musimy od murowanych dowodów.

Do Tylic i Sartowic. Każdorazowo po konfiskacie drukujemy drugie wydanie, jedynie z opuszczeniem wykreślonych przez cenzora obrazków czy artykułów, ale **zawsze z odcinkiem powieściowym.** Żadnego odcinka się nie „przeskakuje". Obowiązkiem poczty jest Czytelnikom drugie wydanie, znaczone literą **A**, dostarczyć, choćby z małem opóźnieniem. Prosimy monitować pocztę.

A. W. Chełmno. Sprawa zaopatrzenia inwalidów przedwojennych nie jest w Polsce ustawowo uregulowana, a wypłacane tym inwalidom zasiłki oparte są na zobowiązaniu traktatowem, mocą którego Polska obejmuje wszelkie zobowiązania, jakie ma Rzesza niemiecka w stosunku do mieszkańców, zamieszkujących odstąpione Polsce terytorja. Sposobu obliczenia należności dla inwalidów przedwojennych nie znamy. Zechce się Pan zwrócić z tem do Min. Pracy i Opieki Społ. względnie Min. Skarbu w Warszawie.

Dział sportowy.

W niedzielę, dnia 29 bm. o godz. 16 na boisku „Sparty" za warsztatami kolejowemi odbędzie się ciekawy mecz w piłkę nożną pomiędzy I. druż. „Ruch" Grudziądz, a I. druż, Kol. Kl. Sport: „Sparta" Bydgoszcz o mistrzostwo Dyrekcji Kolejowej Gdańsk.

Mecz ten zapowiada się bardzo interesująco ze względu na to, że powyższe drużyny spotkają się poraz pierwszy, a „Sparta", mając już mistrza m. Bydgoszczy, usilnie będzie dążyć do tego, aby zdobyć i mistrzostwo Dyr. Kolej. Gdańsk.

Przedmecz o godz. 14.

200.000 sportowców zrzeszonych w klubach.

Polski Związek Związków Sportowych, który w dniu 29. bm. odbędzie swe doroczne walne zebranie, przygotował obszerne i ciekawe sprawozdanie ze swej działalności za rok 1930.

Ze sprawozdania tego wyjmujemy następujący, niezmiernie charakterystyczny i interesujący ustęp:

Zakaz należenia młodzieży szkolnej do klubów sportowych i ogólna depresja finansowa nie sprzyjały rozwojowi sportu. Jednak dzięki niezmordowanym wysiłkom polskich związków sportowych i działaczy — zwiększyły się znacznie w roku 1930 szeregi klubów sportowych i zawodników.

Dane cyfrowe, charakteryzujące stan liczebny sportu w roku ubiegłym przedstawia się następująco:

Polski Zw. Tow. Gimn. „Sokół" 984 gniazd 101.325 członków, Pol. Zw. Piłki Nożnej 663 klubów 33.582 zawodników. Lekkoatletyczny 233 klubów, 6.991 zawodn. Tow. Wioślarskich 50, 7.894 zawodn. Narciarskich 60, 526 zawodn. Tow. Kolarskich 126, 8 144 zawodn. Lawn-Tenisowy 57, 2.040 zawodn. Łyżwiarskich 9, 611 zawodn. Szermierczy 14, 194 zawodn. Żeglarski 12, 1.050 zawodn. Hokeja na lodzie 44, 892 zawodn. Gier Sportowych 140, 5.134 zawodn. Motocyklowy 28, 431 zawodn. Hokeja na trawie 13, 388 zawodn. Pływacki 91, 1.617 zawodn.

Ogólnie biorąc w szeregach sportu polskiego mamy stowarzyszonych około 20.000 ludzi.

Z ruchu towarzystw.

— **Baczność! Stow. Młodych Polek.** Okręg posiada bilety do teatru na „Syna Bożego" na Wielką Środę wieczór godz. 6. Najlepsze miejsce po 1 zł. Dalsze rzędy parteru po 80 i 70 groszy. Stowarzyszenia lub poszczególne druhny mogą się zgłosić do poniedziałku u patrona okręgowego, ul. Sienkiewicza 56.

Zebranie Konferencji Męskiej św. Wincentego a Paulo parafji farnej odbędzie się w palmową niedzielę zaraz po sumie w salce parafjalnej.

Pom. O. Z. L. A. Treningi lekkoatletyczne pod kier. p. Cejzika odbywają się w dnie powszednie od godz. 4 po poł. do zmroku, a w niedziele od godz. 11—1 w południe.

K. S. „Astorja". Dziś o godz. 20 w lokalu p. Magdziarza, ul. Szczecińska 7 zebranie sekcji piłki nożnej (I, Ib i II druż). W niedzielę o godzinie 10 na stadjonie miejskim bieg zimowy. Zebranie zarządu oraz W. G. i D. w poniedziałek o godz. 20 w powyższym lokalu.

Sokół I. W poniedziałek 30 bm. zebranie plenarne o godz. 20 w Lengningu.

Związek Kawalerzystów Rezerwy i Broni Jezdnej. Lekcja dziś wsobotę 28 bm. o g. 18 w świetlicy koszar 16 p. ułanów.

Związek Pracowników Kupieckich. Zebranie plenane odbędzie się w środę 8 kwietnia o godzinie 20 w Resursie Kupieckiej. O liczny udział uprasza się.

Sokół Konny XII. W niedzielę 29 bm. ćwiczenia o godz. 8 rano w koszarach 16 p. uł. W razie odpowiedniej pogody wyjazd w teren.

Tow. śpiewu „Dzwon". W niedzielę 29 bm. o godz. 10 przed poł. generalna próba w sali Resursy Kupieckiej. Koncert punktualnie o godzinie 20-ej.

Baczność! Marynarze. W czwartek 2. IV. o godz. 19 w lokalu p. Mellera, Pl. Piastowski odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie członków i marynarzy niezorganizowanych, celem dokonania wyboru nowego zarządu. Obecność każdego członka jest konieczna. Sympatycy mile widziani.

S. M. P. Białe Orlęta. Schadzka informacyjna kółka gimnastycznego dziś o godz. 19 w czytelni w sprawie biegu oraz piramid.

Tow. Kupców Detalistów branży spożywczej Walne zebranie dnia 9 kwietnia w sali Resursy Kupieckiej w Bydgoszcz yul. Jagiellońska. Gdyby nie stawiła się dostateczna wdł. statutu ilość członków, odbędzie się w tym samym dniu i w tym samym lokalu o godz. 20.30 nowe walne zebranie, którego uchwały będą bez względu na ilość członków ważne.

Kat. Tow. Rob. Polskich w Czyżkówku. Pogrzeb żony członka śp. Morkowskiej odbędzie się 28 bm. o godz. 3 po poł. z domu żałoby ul. Koronowska 47 na cmentarz w Czyżkówku.

S. M. P. „Szarotka" - oddział młodszy. Zebranie plenarne w niedzielę 29 bm. o g. 14,30 w salce parafjalnej.

O. P. N. „Sokół" I. Wszystkich druhów druż. I. którzy mają wyjechać do Torunia w dniu 29. bm. wzywamy do stawienia się na pl. Wolności o godz. 10,30 punktualnie.

S. M. P. „Brzask". We wtorek, 31. bm. o godz. 19,30 zebranie zarządu w Domu Kat.

Tow. Rzemieślników Polsko-Kat. Wspólna Komunja wielkanocna w niedzielę 29 bm. o godzinie 8 rano w kościele św. Trójcy. Zebranie zarządu dnia 30. bm. o godz. 18 w salce przy kościele św. Trójcy.

Tow. Czeladzi Kat. przystępuje w sobotę 28. bm. do spowiedzi wielkanocnej, a w niedzielę o godz. 8 do stołu pańskiego w kościele farnym wspólnie pod sztandarem. Konieczność wszystkich członków pożądana.

Baczność, kolarze przy K. P. W. W niedzielę wycieczka do Torunia. Zbiórka przy Ognisku. Odjazd punkt. o godz. 9.

Tow. Powstańców i Woj. „Macierz". W niedzielę 29 bm. zakończenie strzelania z wiatrówek o wartościowe nagrody. Prosimy o liczny udział w zawodach.

O. P. N. „Gwiazda". Zebranie plenarne miesięczne dziś w sobotę o godz. 20 w salce. Zarazem schadzka informacyjna I., II. i III. druż. w sprawie niedzielnych zawodów.

Ceduła urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 27 marca 1931 roku.

5% Pożyczka konwersyjna 48,75 % P
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 00,00—90,00+
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 00,00—37½ %
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 00,00—16,00
4% Premj. Pożyczka Inwestycyjna 00,00—092,00
Dr. Roman May I em. 24,00— 24,25

Tendencja Utrzymana.

Bank Polski płacił w dniu 28 marca za:

dolary amerykańskie	8,88—8,89
funty szterlingów	43,17½
franki szwajcarskie	170,94
franki francuskie	34,75
marki niemieckie	211,79
guldeny gdańskie	172,66
szylingi austrjackie	124,88
liry włoskie	46,54½
korony czeskie	26,33

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 27. 3. 1931 roku.
płacono za 100 kg. w zł.

Żyto	21,40— 00.00
Pszenica	24,00— 24,50
Jęczmień przemiałowy	21,00— 22 00
Jęczmień browarowy	24 00— 25,00
Owies pastewny	20.25— 21,25
Owies jedn. nadaj. się do siewu	23.00— 24,00
Mąka żytnia 65% wł. worki	30,50— 31,50
Mąka pszenna 65% wł. worki	37,25— 40,25
Otręby żytnie	16,00— 17.00
Otręby pszenne	16,25— 17,25
Otręby pszenne (grube)	17,25— 18,25
Rzepak	38,00— 40.00
Gorczyca	42,00— 47,00
Wyka latowa	35,00— 38,00
Peluszka	40,00— 44,00
Groch Victoria	24,00— 28,00
Łubin niebieski	20,00— 22,00
Łubin żółty	31.00— 35,00
Seradela	80,00— 87,00
Koniczyna czerwona	270,00—340,00
Koniczyna biała	32 ,00—440,00
Koniczyna szwedzka	220.00—250,00
Koniczyna żółta odłuszczona	130,00—150,00
Koniczyna żółta w łuskach	58,00— 65,00
Tymoteusz	090 00—105,00
Rajgras angielski	090,00—110,00
Tatarka	24,00— 27,00

Giełda warszawska

dnia 27 marca 1931.

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poż. inwest.	000 00 092,50
4-proc. inw. seryjne sztuki	100,00 098,50
5-proc. poż. konw.	000,00 049,25

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	000,00—108,00
Bank Polski	000,00—134,50
Lilpop	022,00—021,75
Starachowice	000,00—012,15

Tendencja: słabsza

Sztandary i chorągwie dla towarzystw! Liczne uznania i podziękowania **M. Dalkowska** Toruń, ulica Szeroka 25 *Robótki ręczne, wełny, rysunki i hafty.* Firma nagrodzona złotym medalem.

Tania Sprzedaż Świąteczna
w firmie O. NEUMAN, Stary Rynek 7.

Aby umożliwić Mojej Szanownej Klienteli tani zakup świąteczny sprzedawać będę po wyjątkowo niskich cenach wszelkie towary w pierwszorzędnych gatunkach, jako to:

Pończochy damskie florowe
„ „ mako
„ „ Bemberg
„ „ jedwab do prania
Rękawiczki najnowsze fasony
Dział ten zaopatrzony jest bardzo bogato i każda z pań znajdzie odpowiednią do swego gustu, pończoszkę.
Skarpetki męskie mocne niciane
„ „ deseniowe z jedw.
„ „ deseniowe eleganc.
Kołnierzyki męskie, krawaty spinki, rękawiczki, szaliki i t. p.

Pończoszki dziecięce i skarpetki tańsze i merceryzowane.
Koszule damskie haftowane
„ „ z mereżką
„ „ kolorowe
„ „ opalowe
„ „ nocne z wstawkami
„ „ nocne opalowe
„ „ batystowe i nansukowe
Wszystko w dużym wyborze, doborowych gatunkach i bardzo niskich cenach.

Kaftaniki nocne, majtki, reformy
Szlipfery jedwabne
Kombinacje jedwabne
„ opalowe, nansukowe i t. p.
Wszystkie te artykuły sprzedaję po cenach niewiarogodnie niskich.

Oprócz wspomnianych, posiadam na składzie wszelkie artykuły w zakres galanterji damskiej, męskiej i dziecięcej wchodzące.

Również polecam mój bogato zaopatrzony **dział firan** odpasowanych i z metra. **Inletów, towarów pościelowych i bieliźnianych, kap i obrusów,** oraz innych towarów bawełnianych. — Działy towarów **wełnianych** oraz **jedwabi,** jak również wszelkich nowości sezonowych na suknie, kostjumy, komplety i płaszcze, zawsze bogato zaopatrzone. (6465

Z poważaniem **O. NEUMAN, Bydgoszcz, Stary Rynek 7.**

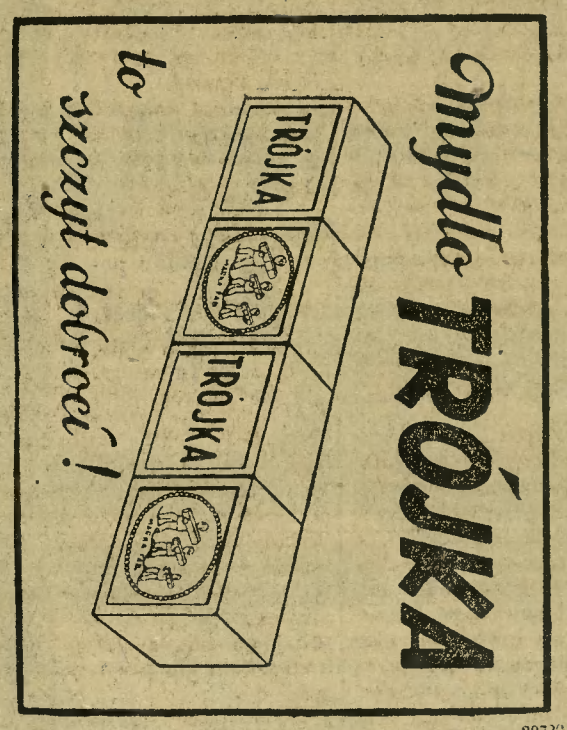

20720

Spieszcie się!
wyprzedaż wkrótce się kończy.

Więc korzystajcie z okazji i cen jakich nie było i nie będzie.
Mam jeszcze wielki wybór
modnych opraw do okularów i binokli oraz wszelkich wyrobów optycznych barometrów, termometrów, lornetek teatralnych i polowych, mikroskopów
aparatów fotograficznych
i wszelkich przyborów do tychże
wagi i ciężarki, planimetry, miary logarytmiczne, ruletki 10—30 mtr. stopery etc. - Radjoodbiorniki, głośniki i wszelkie przybory do budowy tychże. - Scyzoryki, brzytwy
i wszelkie solingenskie wyroby stalowe. 6591

St. Zakaszewski - Centrala Optyczna
Bydgoszcz, ulica Gdańska 7.

Tanio na sprzedaż
Żelazna rama do szyldu 5,40 m. długa
1 kompl. markiza na okno wystawne 4,50 m. wysokie.
Motor 2½ konny 110 volt dynamówka.
Fr. Matuszyński
Gdańska 68, tel. 2246.

Licytacja spadkowa
przy ul. Gdańskiej 131-2 na składnicy sped. Herzkego.
W środę, dnia 1 kwietnia br. o godz. 10-tej przed południem sprzedawać będę jeszcze prawie dobre meble:
bufet dębowy, stół owalny rozciąg., dużą szafę rozb. z lustrem 3 część., biurko celyndr., szafonierki, szafy, stoły, krzesła rozm., lustra, leżanki, kanapy plusz., komody, fotele, różne stoliki, etażerki, leksykon Brockhaus 17 tom. z odpow. regałem, krzesło do pianina, waga stołowa, wielka skrzynia do pościeli, obuwie damskie i męskie i wiele innych rzeczy.
M. Piechowiak
6613) zaprzysiężony licytator i taksator,
ul. Długa 8 i Grodzka 23, telefon nr. 1651

SPRZEDAŻE

Okazja! Skład zegarmistrz. z urządzeniem. towarem, w dużej kościelnej wsi, bogata okolica. bez konkurencji zaraz na sprzedaż. Gospodarstwo 8 morg. w kościelnej wsi, pszenno-buraczana ziemia z powodu starości zaraz na sprzedaż. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Okazja“. (6609

Tanio (6587 dom handlowy z wolnem podwójnem mieszkaniem, spichlerzem, składem, stajniami i ogrodem natychmiast korzystnie na sprzedaż w Toruniu, przy ul. Lubickiej 32. St. Strzelecki, Suchatówka, p. Inowrocław.

Sprzedam (3493 ubranie smoking., dobrze utrzymane, figura mała. Zakład krawiecki J. Drzycimski, Pl. Wolności 2.

Wóz roboczy i pług tanio sprzedam. Grunwaldzka 98.(6583

Ubranie granatowe, czarne, granatowe chłopięce, płaszcz letni z pod zastawu za bezcen sprzedam. Dworcowa 64, Krawiectwo. (6526

Place budowlane kwmtr. 1, sprzedam. Gdańska 101, gospodarz. (6589

Plac budowlany sprzedam. Lubelska 21a. (6596

Sypialkę elegancką, kanapę, kuchnię okazyjnie sprzedam. Fredry 1. (3489

Okazyjnie sprzedam jadalnię stylową, różne meble, pianino, harmonjum, kanapy. Pomorska 55, skład. (3498

Kamienica (6587 13 mieszkan., ogród, skład, mieszkanie wolne sprzedam półdarmo lub zamienię na gospodarstwo. Gdańska 101, gospodarz.

Przedsiębiorstwo przynoszące najmniej tysiąc złotych miesięcznie zamienię na dom lub gospodarstwo. Listownie do filji Dz. pod „Rex“. (3510

Drobne ogłoszenia

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 cyfr = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Większe ogłoszenia wśród drobnych 50 % drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA

Księgarnia „Promień“, właśc. L. Nowakowski, Bydgoszcz, Gdańska 65, posiada stale na składzie: „Przewodnik Katolicki“ ilustrowany tygodnik, Tęcza przepięknie ilustrowany tygodnik. Sprzedaż i prenumerata w agenturze i z przesyłaniem do domu. Kompletowanie wszelkich brakujących nnmerów. Hurt i detal. (6595

Papier światłoczuły amoniakalny „Amonia“ ciemnofioletowe linje na białem tle, wywołuje się sposobem suchym-gazem amoniakalnym, poleca: Jakowienko, skład przyborów kreślarskich, biurowych i elektryczna kopjarnia planów. Bydgoszcz, Dworcowa 2, tel.16-97.(6592

Brzytwy nożyczki ostrzy Szlifiernia, Matejki 7. (3526

Leżanki wielki wybór, dobre wykonanie po 45 zł. Hetmańska 14, I ptr. (3513

SPRZEDAŻE

300 majątków ziemskich oraz młynów poleca na bardzo korzystnych warunkach na sprzedaż Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. (6627

200 domów w Toruniu od 10 do 150.000 zł bardzo korzystnie na sprzedaż. Zgł. do Dz. Bydg. Toruń pod „222“. (6598

Piekarnia dobrze zaprowadzona z mieszkaniem, 2 pokoje i kuchnia jest na sprzedaż w Gnieźnie, Zielony Rynek 8, Bronisław Srama, mistrz piekarski. (6607

Wyprzedaż z powodu likwidacji mojego interesu mebli. Wyprzedaję wszelkie meble jak: jadalki, sypialki i t. p. po znacznie zniżonych cenach. Kosmowski, Pl. Piastowski nr. 6 a. (6611

Kozę wysokokotną sprzedam. Chołoniewskiego 7. (6556

Sypialnię (6574 kuchnię lepsze wykonanie tanio sprzedam. Nakielska 8

Tanio sprzedam pianino, porcelanę japońską, różne meble, wózek, obuwie. Sienkiewicza 44. 3512

Półszory (6620 wyjazdowe, wózek dziecięcy, rower korzystnie sprzedam. Toruńska 45.

200 domów na najkorzystniejszych warunkach spłaty większa część bardzo okazyjnych poleca na sprzedaż. Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, telefon 698. (6626

Wózek dziecięcy na sprzedaż. Pomorska 41, Gajewski. (3487

„Patent“ odstąpię, na artykuł w codziennem użytku! Reflektanci, którzy mieli by zamiar fabrykować, mogą się piśmiennie lub osobiście zgłosić pod „Jan Lawrenz, Sulmierzyce, koło Ocholanowa. (6575

KUPNA

Pianino (6600 lub fortepian kupię za gotówkę. Oferty: Turostowski, Toruń, Stary Rynek 14.

Fotograficzne aparaty, soczewki, przybory nawet zepsnte kupuje „Wiol“, Dworcowa 18a. 3509

POSADY WOLNE

Ceglarza (6604 fachowca poszukuje Cegielnia za złożeniem kaucji. Oferty do Dz. Bydg. Grudziądz pod „Ceglarz“.

Potrzebny zaraz bufetowy z małą kaucją. Zgł. do agentury Dzien. Bydg. Nakło pod „Zaraz“. (6595

Kucharka pierwszorzędna na 1 lub 2 dni potrzebna. Michalska, Plac Piastowski 7, I piętro lewo. (3490

Fotografowania wyuczam i daję stałe zajęcie „Wiol“, Dworcowa nr. 18a. (3508

Fryzjerkę od 1. IV. poszukuję. Of. z podaniem warunków lub praktyki i fotografji kierować Starogard, Browarowa 1, „Fryzjer“. (6630

Krawcowa potrzebna. Dworcowa 6a, I ptr. Filipczak. (3485

Uczenicę która zna początki pisania na maszynie i stenografję poszukujemy zaraz. Znajomość języka niemiec. pożądana. Własnoręcznie pisane zgłosz. kierować pisemnie pod „Uczenica biurowa“ do „Par“ Bydgoszcz, Dworcowa 72. (6625

Murarzy do tynkowania nowej kamienicy przyjmę. Cena kw. metr tynku. Filja Dz. „20.000“. 6592

Czeladnik krawiecki potrzebny. Św. Jańska 19, I. (6585

POSADY POSZUKUJĄ

Młody ogrodnik specj. rych. warzywo i kwiaty szuka zajęcia. Of. pod „Kwiaty“ do Dzien. 6594

Uczeń fryzjerski może się zgłosić. Kamiński, Toruń, Warszawska 10/12. (6599

Ucznia (3494 krawieckiego, porządnego poszukuję zaraz. J. Drzycimski, Plac Wolności 2.

DZIERŻAWY

Ogród (6597 owocowo-warzywny, mieszkanie, przynależności, wydzierżawię zaraz. Pluciński, Toruń, Lubicka 28.

Skład rzeźnicki z mieszkaniem, warsztatem, odpowiedni na każdy interes wynajmę. Grudziądz, Koszarowa 30, gospodarz. (6603

Ubikacje 6525 duże nadające się na warsztaty, składnice, garaże zaraz do wydzierżawienia. Ziółkowski, Sw. Trójcy 30.

Sklep (6612 z urządzeniem zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza. Gdańska 133.

Skład mieszkanie wydzierżawię. Gdańska 41, Kołecki.(6588a

Ubikację (6584 przemysłową wydzierżawi właściciel, Kujawska 37.

Wydzierżawię ogrodnictwo z mieszkaniem i stajnią 10 lat. Bydgoszcz, Cmentarna 5. (6528

Składnica (6594 z szopą, biurem i stajnią dla koni w pobliżu miejskiej śluzy do wynajęcia. Wiad. udzieli eksp. ogł. Holtzendorff, Pomorska 5.

Resztówka pow. Tczew 130 mórg własne i 90 mórg dzierżawa ziemia pszenno buraczana. Zabudowania, inwentarz żywy i martwy nadkompletny i bardzo dobry sprzedam lub wydzierżawię ewent. zamienię na dobry dom. Of. do Dzien. Bydg. pod „Resztówka“. (6606

Do 6608 wydzierżawienia mam 7 gospodarstw 10, 20, 30, 40, 60, 80, 90, pszenna, żytnia 150 f. z morgi zaraz do objęcia. 2 gospodarstwa na sprzedaż 57, 50 mórg, wpłaty 6.000 zł. Warunki kupna korsystne. Znaczek na odpowiedź. A. Barylski, Wąsosz pow. Szubin.

Jest do wydzierżawienia na 8 lat 14 morgów ziemi ogrodowej, drzew owocowych 1200 sztuk. Wiad.: Antoni Rogiński Prądki, pow. Ciele. (3532

Składy (6588 Długa 40, wydzierżawię

MIESZKANIA

Poszukuję 2 — 3 pokoi, słoneczne mieszkanie więcej w centrum, płacę czynsz 1 — 2 lata zgóry. Of. pod „Bezdzietne małżeństwo“, filja Dziennika. (3482

4—6 pokojowe mieszkanie szuka wyższy urzędnik, odda 3 pokojowe. Zgł. filja Dziennika „Wygodne“. (3495

Szukam mieszkania 3—5 pokoi zaraz. Of. filja Dz. pod „Erje“. (3483

POKOJE

Pokój umeblowany z utrzymaniem lub bez. Śniadeckich nr. 52, II p. pr. (6582

Pokój (6622 dla lepszego pana z osobnem wejściem. Sienkiewicza 30, I piętro lewo.

Poszukuję pana na wspólny pokój. Ks. Skorupki 93. (6573

1000 zł pożyczki na zastaw złota poszukuję. Of. pod „Złoto“ do Dz. Bydg. (6614

2 pokoje skrom. umebl. przy rynku do wynajęcia. Of. do Dz. pod „Skromnie“. (6593

Pokój od 1. IV. z osobnem wejściem i telefonem do wynajęcia. Plac Wolności 2, I pr. 3492

Pokój umeblowany, osobne wejście dla pani lub pana. Krakowska 16, I. (3491

Dobrze (6541 umebl. pokój z światłem elektr. od 1. IV. do wynajęcia. Gdańska 51, I p. lewo

Pokój dla 1—2 osób osobne wejście radjo. Hermana Frankego 9, Mielnikowa. (6580

Pokój umebl. słoneczny dla poważnego inteligent. pana lub oficera. Wiad. w filji Dz. Bydg. (3496

Pokój wynajmę. Warszawska 22, II. (3486

Pokój małżeński lub dwa, kuchnia umeblowane. Zduny 7, II. (3484

Pokój umeblow. do wynajęcia. 3 Maja 17, I. (3488

Umeblowany pokój do wynajęcia. Grudziądzka II. 6530

RÓŻNE

Pożyczki osiągnąć mogą urzędnicy państwowi, komunalni, wojskowi, oficerowie itd. za adnotację na pensji. Zgłosz. osobiste lub pisemne: Bank Oszczędnościowo - Kredytowy, Poznań, Podgórna 7. (6601

Przestrzegam przed zajęciem lub zamianę mieszkania w mym budynku, gdyż nato p. Ziembickiemu nie zezwalam. H. Głowacki Bydgoszcz, Lubelska 12. 6610

Sub.-zastępstwo poważnej fabryki branży spożywczej powierzę za pożyczkę 1.000 zł. Oferty Dz. Bydg. pod „1000“. (6596

Zgubiłem portfel na przestrzeni Nakło Kcynia oddać Ciszewski Nakło Hallera 122. (6486

Stolarnię która wykonuje tanio okna i drzwi poszukuję. Oferty filja Dz. „20.000“. (6591

†

W piątek dnia 27 marca 1931 o godz. 16,30, zabrał nam Pan Bóg po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzonego kilkakrotnie Sakramentami Św. mojego najukochańszego męża, naszego nigdy niezapomnianeg ojca, teścia i dziadka

ś. p.

Teofila Więzowskiego

emeryt. urzęd. kolejow.

przeżywszy lat 70, o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona

Żona z dziećmi i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek dnia 31. III. o godz. 4,30 popoł. z domu żałoby ul. Łokietka 13, na stary cmentarz.

Msza Św. z wigiljami odbędzie się we wtorek dnia 31. III. o godz. 8,15 w kościele Św. Trójcy. (6535

†

W środę, dnia 25 bm. o godz. 6-tej po poł. zmarł wskutek nieszczęśliwego wypadku, opatrzony Sakramentami św. najdroższy syn i brat ś. p.

Helmut Bunn

przeżywszy lat 24, o czem donoszą w ciężkim smutku pogrożona

6569) **Rodzina.**

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 29 bm. o godz. 2-giej po poł. z kostnicy św. Florjana na nowy cmentarz.

†

Posilony Sakramentami św. odszedł do Krainy lepszej przyszłości, po długich i bardzo ciężkich cierpieniach w dniu 28 b. m., mój ukochany mąż, nasz dobry ojciec, teść i dziadek

ś. p.

Teodor Kentzer

w 75-tym roku życia, o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina.

Łąsko Wielkie, dnia 28 marca 1931 r.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 31 b. m. o godzinie 10[30] przed południem. (6631

UCHWAŁA. W sprawie Konzum Obuwia właśc. Maksymiljan Cybulski w Świeciu n/W. Rynek 7 — o odroczenie wypłat odbędzie się dnia 18 kwietnia 1931 r. o godz. 10 w tut. Sądzie pokój nr. 7 po myśli art. 4 Rozp. Prez. Rzpl. z dnia 6 marca 1928 (Dz. Ust Rzpl. Nr. 27 poz. 244/28) a na skutek podania dłużnika z dn. 18 marca 1931 r. — termin do rozpoznania sprawy, o czem zawiadamia się wierzycieli, którzy mogą przybyć na rozprawę celem udzielenia Sądowi wyjaśnienia. — **Świecie**, dnia 26. 3. 1931 r.

6579) **Sąd Grodzki.**

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 30 bm. sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę o godz. 11-tej przy **Starym Rynku 26**

szafę żelazną i maszynę do pisania „Continenthal".

6624) **Wałkiewicz**, kom. sąd. w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

We wtorek tj. 31 marca 1931 r. o godz. 11-ej przed poł. sprzedam w drodze publicznej licytacji najwięcej dającemu za gotówkę **w Łabiszynie** w firmie Łaniecki, Rynek 6605

większą ilość rozmaitego mydła, kawy Kneipa, kawy mieszanki, czerwonej kaszki, Radjonu, proszku do prania, farbki, esencji, pudingu „Luba", octu, beczki z octu itd.

Zbiórka 10 minut przed przetargiem.

Władysław Dąbrowski, kom. sądowy w Łabiszynie.

Sprzedaż przymusowa.

W poniedziałek, dnia 30. III. 31. o godz. 12-tej będę sprzedawał przy ul. **ul. Sniadeckich 19 w firmie Rawa** najwięcej dającemu za gotówkę

bufet, lustro z podstawką, maszynę do szycia, leżankę z narzutką, maszynę do pisania „Protos", 100 fartuchów damskich, 100 spodni rob., 100 spodni różnych, 30 jaczków roboczych, 30 biuz roboczych, i 3 sztuki materjału.

6590) **Malak**, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg dobrowolny.

Dnia 2 i 3 kwietnia 1931 o godz. 9 przedpoł. sprzedawać będę w lasach majętności **Szubin-Wieś** w większych i drobnych ilościach za gotówkę

drzewo budulcowe

Zbiórka reflektantów przy leśniczówce nad szosą Szubin-Nakło. (6596

Zarządca Masy Upadłościowej Majętności Szubin Wieś.

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek dnia 30. III. 31 r. o godz. 10-tej przed południem sprzedawać będę przy ul. **Chocimskiej 1** najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą **leżankę, garnitur koszykowy, radjo z głośnikiem.**

Następnie przy **ul. Chocimskiej 4**

skrzypce.

6619) **Kowalski**, kom. sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 30. III. 31 r. o godz. 9[30] przed południem sprzedawać będę **przy ul. Pomorskiej 32 a** najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:

1 bufet

następnie przy **ul. Szczecińskiej 1, 1 bufet.**

6618) **Kowalski**, kom. sąd. w Bydgoszczy.

Impregnacja

T. z o. p.

Centrala Bydgoszcz

Marsz. Focha 46

Plac Teatralny Telefon 1214, 1215

oferuje 6564

po przystępnych cenach i dogodnych warunkach zapłaty z naszej składnicy

Bydgoszcz

Chodkiewicza 8-18 Tel 1300

Papę dachową
Papę izolacyjną
Papę niesmołowaną
Smołę węglową
Lak dachowy nieściekający
Smołę liściastą
Smołę żywiczną
Lepnik
Karbolineum
Gudron
Asfalt
Epuré
Płyty asfaltowe
Kit dachowy
Cement Portld.
Cement marm.
Wapno palone
Wapno hydrauliczne
Gips murarski
Gips sztukatorski
Płyty gipsowe
Kredę spławion.
Biber
Masę izolacyjną
Mut torfowy
Flizy ścien. glaz.
Flizy posadzk.
Flizy terazzo
Klinkier szwedz.
Marmur mielony
Koryta kamionkowe glaz.
Rury kamionk. glaz. do kanal.
Rury betonowe
Flizy cement.
Cegłę szamot.
Zaprawę szam.
Płyty szamot.
Łupek dekarski
Szplisy
Trzcinę sufitową
Podsufitówki druciane cegły
Kafle
Piece kaflowe przenośne
Gwoździe bud.
Gwoździe pap.
Trzciniaki
Cegłę budowl.
Sufitówkę-dachówkę
Rury drenowe
Węgiel, Koks
Węgiel drzewn. itd.

Zawiadomienie.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szanowne Obywatelstwo miasta i okolicy,

iż w dniu 28 marca br. otworzyłem na Szwederowie, przy ul. Ks. Skorupki 109

„Drogerję pod Aniołem"

Skład mój zaopatrzony będzie we ***wszelkie farby, lakiery, artykuły lecznicze, chemiczne, opatrunkowe, kosmetyczne, perfumeryjne i galanteryjne.***

Długoletnie doświadczenie i fachowa usługa zapewniają, że Klientelę moją pod każdym względem mogę zadowolnić.

Polecając się Szan Publiczności, proszę o łaskawe życzliwe poparcie i kreślę

z poważaniem ***„Drogerja pod Aniołem"***

6562) *właśc. Ignacy Kotlęga.*

Wielka wyprzedaż obuwia

z powodu zlikwidowania składu

Polecam obuwie męskie, damskie i dziecięce po cenach niebywałych. Proszę skorzystać z okazji! (6616

Gdańska 15 Skład Obuwia Gdańska 15

A. PRZYBYLSKI NAST.

Obuwie! Obuwie!

Tani zakup

na Święta Wielkanocne

Ceny zniżone

Lakierki damskie	zł 15.00
„ „ z zamszem	„ 15.50
Damskie beżowe	„ 15.00
„ „ I gatunek	„ 18.00
„ „ cloenka	„ 18.00
Męskie półbuciki czarne	„ 17.00
„ „ bronzowe	„ 17.50
„ „ lakierki	„ 21.00
Dziecięce począwszy od	„ 2.50

Męskie oryg. Goodyear Welt krajowe znacznie taniej od zagranicznych. (6515

Dla naocznego ocenienia obuwia Goodyear Welt zwiedzanie mego magazynu nie obowiązuje kupna.

Fr. Smolarek

pod firmą „POSTĘP"

przy Wełnianym Rynku

Na sezon wiosenny.

Pierwszorzędną konfekcię damską w wielkim wyborze, po cenach dostosowanych do doby obecnej, otrzymuje się tylko w firmie

Magazyn Mód „Cyrus"

Bydgoszcz, ul. Gdańska 155 - Telefon nr. 1433.

Wykonuje wszelkie zamówienia miarowe. (4771

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 23-go bm. o godzinie 16-tej sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę:

35 płaszczy damskich kolorowych (zimowe).

Przetarg odbędzie się w biurze mojem przy ulicy **Farnej 5.** (6623

Wałkiewicz, kom. sąd. w Bydgoszczy.

Sprzedaż przymusowa.

W poniedziałek, dnia 30. 3. 31. o godz. 11-tej przed południem będę sprzedawał **przy ul. Kościelnej nr. 11**, I. p., najwięcej dającemu za gotówkę:

1 bufet, kanapę, lustro, maszynę do szycia i umywalkę.

6598) **Malak**, kom. sąd. w Bydgoszczy.

Szanownej Klienteli do łaskawej wiadomości, że moje

biuro reklamacyjne i badań frachtów kolejowych

przy ul. 20 Stycznia nr. 27, zał. 1924 r.

pozostaje nadal samodzielne

i z biurem kolejowo-reklamacyjnem przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy **niema nic wspólnego.** 6628

Leonard Wagner,
dawn. st. naczelnik eks. Tow. P. K. P.

ARTYSTĄ, REŻYSEREM

filmowym może zostać w krótkim czasie każdy(a). Bezpłatną broszurę wyjaśniającą wysyła **Warszawa, 3 Krz. poczt. 951.** (6602

Gdy będziesz w Warszawie

posiąp

na śniadanie, obiad i kolację

do restauracji

S. Grabowskiego

Widok 26

obok Dworca głównego.

Gospodarz lokalu p. Grabowski, znany w Bydgoszczy i na Pomorzu, prowadzi doskonałą **kuchnię warszawską i poznańską. Ceny konkurencyjne,** jak w Strzelnicy. (6568

Prima górnośląski węgiel

brykiety i koks hutniczy

po cenach konkurencyjnych. Dostawa w każdej ilości.

Specjalność: Szczapy olszowe do wyrobu pantofli.

J. Mańuszyński

Gdańska 68, telefon 2246. (6537

Ogłaszajcie się w Dzienniku Bydgoskim

Toruń Grudziądz

Przy zakupach wielkanocnych polecają się łaskawej pamięci:

Gracjan Dąbrowski
Toruń, ulica Szeroka 25
Skład delikatesów - win - wódek
Pokoje do śniadań.

„OD NASZEGO MORZA"
jedyne w Polsce ilustrowane
czasopismo o Morzu Polskiem i Pomorzu
dla młodzieży polskiej. — Kwartalnie tylko 2,10 zł.
Zamówić można we wszystkich urzędach pocztow.
Redakcja i Administracja: Grudziądz, Rynek 15, I piętro. P. K. O. Poznań nr. 212.707

Feliks Lesiński
mistrz malarski
Najstarszy polski
zakład malarsko-dekoracyjny
w Grudziądzu — ul. Kościuszki 2
gwarantuje dobrą i rzetelną pracę.

Tylko „Kurol" Szczęsnego
powoduje mierniejszą nośność w hodowli drobiu. Do nabycia w drogerjach, gdzie niema, wysyła
Wytwórnia Chemiczna „Smakołucz"
Stefan Szczęsny, Toruń
Małe Garbary 17 Strumykowa 16.

Tylko w Poznańsko-Warszawskiem Towarzystwie Ubezpieczeń Sp. Akc.
ODDZIAŁ POMORSKI
w Grudziądzu, 3-go Maja 11
zawiera się
UBEZPIECZENIA
wszelkiego rodzaju najkorzystniej.

Hotel „Królewski Dwór"
Grudziądz Stary Rynek 3/4 Tel. 76-328
Grand Hotel - Restauracja - Winiarnia - Kawiarnia Tel. 76-323
Rzetelna usługa Ceny zniżone
Dzienny koncert artystyczny.

Franciszek Ruciński
dawn. P. Dument
GRUDZIĄDZ
Toruńska 34 Tel. 857
Hurtownia towarów kolonjalnych, wódek i win
Tel. 857

Cukiernia-Kawiarnia „Bristol"
Toruń, Szeroka 23, tel. 104
poleca na święta
torty, mazurki, babki, drzewce, cukry i t. p.

MEBLE
J. Kwaśniewski
GRUDZIĄDZ
Marszałka Focha 2
Telefon 870.

Rok zał. 1879
Marchlewski i Zawacki
Grudziądz
od 50 lat jako specjalność:
wina i kawa

Na Wielkanoc
niema święconego bez tradycyjnej szynki i polskiej kiełbasy. Tanio i dobrze zaopatrzą się Szan. Państwo w wszelką wędlinę, u
Jana Buchholza
mistrza rzeźnickiego
Tel. 325 GRUDZIĄDZ Pańska 21.

Ceny zniżone!
Obrączki ślubne!
Biżuteria! Zegarki!
Jan Nalaskowski
Toruń, Rynek Staromiejski 5.

Tucz tylko świnie prawdziwym „Smakołuczem" Szczęsnego
nic nie stracisz tylko się zbogacisz.
Do nabycia w drogerjach, gdzie niema, wysyła
Wytwórnia Chemiczna „Smakołucz"
STEFAN SZCZĘSNY, TORUŃ
Małe Garbary 17. Strumykowa 16.

Grudziądz.
Wielkopolanka
(właściciel Przybyłowicz)
Restauracja-Kawiarnia-Cukiernia
poleca
tanie obiady, kolacje, napoje.
Na święta przyjmuje zamówienia na torty, ciasta, placki i baby wszelkiego rodzaju
tanie, dobre i smaczne.

Wszelkie
ARTYKUŁY SPORTOWE
polecają po najniższych cenach
Bracia Czerniak
GRUDZIĄDZ
Mickiewicza 6 Tel. 295.

Na święcone poleca:
wyborowe wina stołowe, wódki, likiery itp.
Specjalność:
dziennie świeżo palona kawa, herbata w najlepszych gatunkach.
OLIWA NICEJSKA
A. Matuszewski, Grudziądz
Tel. 904 Mickiewicza 28. Tel. 904

Najmodniejsze
kapelusze
koszule
wierzchnie i nocne
krawaty
skarpetki
rękawiczki etc.
w najlepszych gatunkach po cenach najniższych poleca
„The Gentlemen"
Czesław Nowacki
Grudziądz
ulica Wybickiego 5
telefon 110.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI
pow. grudziądzkiego w Grudziądzu
przyjmuje wkłady oszczędnościowe
od najdrobniejszych sum.

Cukiernia „Savoy"
Toruń
Najwytworniejszy lokal na miejscu
poleca
znaną z dobroci kawę i wyborowe ciastka.

INŻ. MICHAŁ KOŁODZIEJ
Zakłady
Elektro-Mechaniczne i Instalacyjne
Tel. 240 Grudziądz Tel. 240
ul. Groblowa, (Plac Kąpielowy)

Na Święcone
poleca szynki, najlepszą polską kiełbasę i inne wędliny najlepszej jakości, powszechnie znane z dobroci, u
Wojciecha Poznańskiego
mistrza rzeźnickiego
GRUDZIĄDZ
Tel. 73. J. Wybickiego 42. Tel. 73.

Cukierki, czekolady, figurki czekoladowe, bomboniery z pierwszorzędnych fabryk, owoce krajowe i zagraniczne poleca
E. Szymański
Toruń, Szeroka 42, tel. 27

Farby - Lakiery - Pokosty - Kredy - Perfumy
Wody kolońskie - Mydła
poleca
Drogerja pod Orłem
Hurtownie *Detalicznie*
L. E. Hańczewski
Telefon 673 Grudziądz *Toruńska 10*

SOLIDNE UBIORY
Z DOBRYCH BIELSKICH MATERJAŁÓW
poleca
JAN PALUSZKIEWICZ
GRUDZIĄDZ, UL. J. WYBICKIEGO 21
CENY NAJNIŻSZE!

Bar pod
„Trzema Królami"
Grudziądz, Mickiewicza 27
poleca:
wyśmienite obiady, kolacje ciepłe, zakąski na poczekaniu, oraz bogaty bufet z zimnemi zakąskami

Piwa Kunterstyńskie *Jasne, Ciemne, Bok, Karamel w beczkach i butelkach.* **Piwa butelkowe** z „krawatem" niedoścignione.

Przy zakupach wielkanocnych polecają się łaskawej pamięci:

Zygmunt Musiał
Długa 52

Torebki damskie, Walizki, Portfele, Teki, Manicure, Nesesery, Kufry, Parasole-Laski

Niskie ceny!

Skład Wędlin
Wł. Piaseczny, ul. Grodzka 15
poleca
doborowe i smaczne wędliny, również **krakowskie i głogowskie święconki i wszelkie wyroby świąteczne.**

E. KARPOWICZ
Bydgoszcz, ul. Długa 66, Tel. 809
poleca
ubiory męskie, damskie, manufakturę materjały wełniane i bawełniane oraz obuwie.
Dogodne warunki spłaty. Dogodne warunki spłaty.

Najtaniej można kupić
obuwie
tylko w moim składzie
Dworcowa 62, róg Matejki

Kawa, herbata, kakao
w znanej najlepszej jakości
Carl Behrend & Co.
Hurtowa Palarnia Kawy
Bydgoszcz, ul. Gdańska 10-12

Kosma
Tylko
jajka wielkanocne
Kosma
należą na każdy stół.

Nowości wiosenne nadeszły!
F. A. MATZ
SKŁAD BŁAWATÓW
Śniadeckich 25 (przy Pl. Piastowskim)

Pierwszorzędne szynki i kiełbasę wielkanocną
poleca
A. Chwiałkowski
BYDGOSZCZ
Tel. 1565 Dworcowa 81 Tel. 1565

Na dyngus!
Wody Kolońskie Perfumy
w wielkim wyborze poleca:
Drogerja pod Gwiazdą
Ignacy Kotlęga
ulica Dworcowa nr. 13
i
Drogerja pod Aniołem
Szwederowo,
Ks. Skorupki 109.

Zajączki, jajka i t. d.
poleca
w największym wyborze
Jan Schachtmeyer
ulica Kościelna nr. 10
Hurt. Detal.
Telefon 681.

CENTRALNA DROGERJA
wł. Fr. Szyperski
ul. Poznańska 4
poleca
w wielkim wyborze
perfumy, kosmetyki
oraz
artykuły techniczne.

Pierwszorzędne wyroby mięsne
specjalnie
szynki i kiełbasy
na święta poleca
Leon Romański
Zbożowy Rynek 9.

Na święta
polecam
zajączki, baranki, jajka i t. p.
K. WOLSKI
Jezuicka 18, skł. słodyczy

NA ŚWIĘTA
polecam
Wina
Koniaki
Likiery
J. J. GOERDEL
właśc. Edm. Matecki
ulica Długa nr. 35
Telefon 14.

Najmilszym na Wielkanoc upominkiem będzie
Książeczka Oszczędnościowa
Banku Ludowego w Bydgoszczy

Nasze ceny świąteczny!
Pończoszki damskie
Jedwab do prania trwały gatunek we wszystkich modnych kolorach
6.25 5.50 4.95
Złoty Bemberg I a gatunek 7.90
Dom Pończoch
Bydgoszcz, ul. Mostowa 6.

Chcesz mieć na Wielkanoc dobre i tanie jaja,
Możesz je nabyć w znanej cukierni u **Grey'a.**

Największy wybór materacy
tylko w firmie
Kazimierz Janowicz
Specjalny skład materacy
Bydgoszcz, Dworcowa 75
Własny wyrób.
Towar rzetelny. Ceny przystępne.

Zakład Fryzjerski
dla Pań i Panów
Roman Formanowski
ul. Mostowa nr. 6
poleca
wielki wybór
perfumerji i kosmetyki.

ELEGANCKA PANI
ubiera się tylko w firmie
SALON KAPELUSZY
wł. J. Majewska
Tel. 216 Gdańska 19 Tel. 216
Zwiedzenie magazynu bez przymusu kupna

Cukiernia Europejska
Tel. 1518 Gdańska 139. Tel. 1518
poleca na Święta
torty, mazurki, babki i t. p.
na czystem maśle.

J. Matuszakowa
Gdańska 20
Poleca specjalnie
na Święta po zniżonych cenach:
Jajka czekoladowe, marcepanowe, ananasowe oraz piękne jajkowe bomboniery.
Uprasza się o zwiedzenie wystawy.

Zygmunt Bartkowski
Drogerja i Perfumerja
Bydgoszcz, Gdańska 39
poleca
PERFUMY
WODY KOLONSKIE

Roman Lewandowski
Artykuły męskie
Bydgoszcz, ul. Gdańska 8

Najlepsze ciastka i wyborną kawę
przy pierwszorzędnej orkiestrze tylko
w Kawiarni „Bristol“
Tel. 756 Mostowa 5 Tel. 756

Zygmunt Bartkowski
Drogerja i Perfumerja
Bydgoszcz, Gdańska 39
KOSMETYKI
oraz wszelkie artykuły drogeryjne

LINCOLN
Autoryzowane przedstawicielstwo — tel. 2139

Ford

FORDSON
Bydgoszcz, ulica Gdańska 158 — telefon 1559

Z dniem dzisiejszym otwieram pod firmą 6571

DROGERJA i FOTO-CENTRALA

w Bydgoszczy przy ulicy Marszałka Focha 44

Drogerję połączoną z specjalnym składem artykułów fotograficznych.

Długoletnie doświadczenie w tej branży uprawnia mnie do przyjęcia jako zasadę mego przedsiębiorstwa: „Najlepsze towary przy najniższych cenach". Prosząc o łask. poparcie mego przedsiębiorstwa, pozostaję

z poważaniem **M. Gebauer.**

Przetarg przymusowy. Nieruchomość położona w Trzeboniu pow. Wyrzysk i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Trzeboń dobra rycerskie tom I. karta 1 obszaru 638 ha 97 a 16 m² z czystym dochodem gruntowym 1836 tal. 96 fen. z wartością użytkową budynków 2262 mk. na imię Jerzego Wojciecha Augusta Kunowskiego w Trzeboniu zostanie w drodze egzekucji **dnia 12 czerwca 1931 r. o godz. 10-tej przedpoł.** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 4. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 4. IV. 1928 r. (6487

Łobżenica, dnia 23 marca 1931 r. **Sąd Grodzki.**

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 30. marca br. o godzinie 9-tej sprzedam **w Cegielni Stopka pod Koronowem** w drodze przetargu przymusowego za natychmiastową zapłatą:

250 000 sztuk

czerwonej cegły palonej.

6489) **Kantowicz,** kom. sądowy w Koronowie.

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 30 bm. sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę **w składnicy firmy Hartwig** przy **ul. Dworcowej 72** o godz. 12:

43 kart. wełny kolor., 4 szale czarne, 35 czapek kąpielowych, rękawiczki damskie, 565 kart. różnego jedwabiu, chustki barchanowe na głowę, 12 tuz. kołn męskich, guziki do sukien kolorowe i ubraniowe, 20 tuz. kołn. gumowych, 5 tuz. mankietów gumow., taśmy, różne krawaty, 780 paczek wstążek aksamitn., rypsowych i taftowych, klamry do sukien i płaszczy. nici, nauszniki, haftki, i zatrzaski, harmonijki ustne, ponczochy wełn., sznury do rolosów, grzebienie, półkoszulki, guziki celoid, i blaszane, igliczki do pończoch, półkoszulki ciepłe, sułtas, pończochy dziec., kaftaniki niemowlęce, szpilki do włosów, stanki dziec., naparstki. (6621

Wałkiewicz, kom. sąd w Bydgoszczy.

Polacy i Polki!!!

Przy ogólnej zniżce cen - Pieniądze zarobi każdy,

kto teraz kupi u nas dla własne potrzeby, lub na dalszą sprzedaż, kiedy cena bawełny opadła do połowy. — Biorąc pod uwagę zniżkę cen bawełny i ogólny kryzys gospodarczy, firma „Polska Pomoc" wysyła każdemu prawie darmo towary pierwszej jakości (kolory gwarantowane w praniu), których w Waszych miejscowościach nie dostaniecie nawet za cenę podwójną. — (6423

Cały damski komplet tylko za 18,50 zł

a mianowicie: 4 mtr najnowszego materjału tzw. „krepa" na ładną, praktyczną, codzienną, damską suknię, 3,50 mtr. jedwabiu surowego w najpiękniejsze desenie na elegancką, świąteczną suknię, 1 koszula damska, strojna z dobrego, białego płótna, 1 para majtek damskich, atrojnych, 1 chustka turecka na głowę, 1 para pończoch jedwabnych w gatunku dobrym, 3 chusteczki z haftem kolorowym i 2 kawałki mydła pachnącego, toaletowego. — **To wszystko razem tylko za 18 złotych 50 groszy.**

II. męski komplet tylko za 29 zł

a mianowicie: 3 mtr. bostonu wełnianego na całe, eleganckie, męskie ubranie w kolorach: (granat czarny i bronzowy), 3 mtr. zefir-sport. na elegancką, świąteczną koszulę. 1 koszula nocna, biała z gorsem podwójnym z na lepszego, białego płótna. 1 para kalesonów z białej, dobrej dymki (rozmiary największ.) 1 p. skarpetek jedwabnych, 3 chusteczki do nosa, 1 krawat eleg., jedwabny, 1 p. męskich, gumowych podwiązek, lusterko i 2 kawałki mydła pachnąc., toaletow. **Cały ten kompl. za 29 złotych**

Każdy Polak kupi cpow. tylko za 34 zł

1 szt. płótna białego, zawierająca 17 mtr. w gatunku dobrym, 1 obrus biały, w desenie zakardowe, 1 prześcieradło 2 metrowe w gat. najlep., 4 mtr. płótna ręcznikowego na 3 długie, dobre ręczniki, 1 ręcznik kąpielowy w piękne zakardowe desenie. 4 rolki nici i 4 tuziny guzików do bielizny — **To wszystko razem wysyłamy tylko za 34 zł.** Ci, którzy nadeślą 3 zł nie płacą kosztów opakowania i opłaty pocztowej. Wymienione komplety wysyłamy za zaliczką pocztową po otrzymaniu listownego zamówienia. — Płaci się przy odbiorze towaru. Bez ryzyka, o ile towar nie spodoba się, przyjmiemy go z powrotem a pieniądze zwrócimy. UWAGA! Chcecie zaoszczędzić ciężko zapracowane pieniądze, omijajcie pośredników i przekupniów, a napiszcie zaraz do naszego składu fabr. **„Polska Pomoc", Łódź, Plac Dąbrowskiego 3.**

Restauracja Sanatorjum

ulica Pomorska nr. 44

Smaczne i obfite

obiady

z 3 dań 1,20 zł

włącznie z obsługą.

Potrawy a la carte

do godziny 4-tej rana.

Specjalność: (3194

Grochówka - Flaki - Nogi wieprzowe z kapustą i grochem.

Lokal otwarty do godziny 4 tej.

Ernest Bäcker.

Pocztówki Wielkanocne

duży wybór, ceny niskie w składzie materjałów piśmiennych (3478

„Papier"

Bydgoszcz, Pomorska 2.

Na dalszą sprzedaż odpowiedni rabat.

Nowe kursy samochodowe

amatorskie i zawodowe.

Do nauki jazdy 4 nowoczesne samochody. Kursy amatorskie odbywają się w godzinach wieczorowych. 23160

Kursy samochodowe

Z. Kochańskiego

w Bydgoszczy

3 Maja 14a, tel. 1185.

Pianina

Jähnego

sprzedaje z gwarancją na dogodnych warunkach

Fabryka Fortepianów

W. Jähne

30643) **Bydgoszcz**

Gdańska 149, tel. 2225.

Filje: **Grudziądz**

Toruńska 17-19.

POZNAŃ, Gwarna 10.

Przed użyciem — Po użyciu.

Krem i mydło „Kosmos"

usuwa pod gwarancją

Piegi żółte plamy, pryszcze, wągry, jak i wszelkie nieczystości cery (4449

Krem 2.50 i 5.— zł., mydło 2.—

Do nabycia

tylko w firmie „Kosmos" Drogerja i Perfumerja J. Gluma, Dworcowa 19.

Największy wybór

po cenach najkorzystniejszych w wyrobach wielkanocnych jak:

zajęcach (6577

jajkach

barankach

bombonierek

cukrowych i czekoladowych

znajdziesz tylko

w Fabryce cukrów i czekolady

„CARMEL"

Bydgoszcz, ulica Dworcowa 65.

Nie płać odstępnego i wysokiego komornego.

(6495

Buduj za to własny dom. Sprzedajemy na dogodnych warunkach parcele budowlane położone na Wilczaku tuż przy ulicy Nakielskiej i budujemy domy według własnych i przedłożonych nam planów. Zgłoszenia prosimy kierować do

Spółdzielni Mieszkaniowo - Budowlanej

„Własny Dom" w Bydgoszczy

ul. Nakielska 64, Tel. nr. 1486

Wiosna się zbliża!

Z powodu panującego kryzysu postanowiliśmy na sezon wiosenny wysłać 10 000 kompletów na wpół darmo.

Tylko za 19,— zł.

wysyłamy: 4 mtr. jedwabiu deseniowego gatunek „Silkida" w jasnych i ciemnych kolorach na piękną damską suknię, 1 pulower damski przetykany jedwabiem, w pięknych żakardowych wzorach, 1 koszulę damską strojną „Toledo" z jedwabiem, z dobrego, białego płótna, 1 parę reform damskich, 1 parę pończoch damskich jedwabnych w dobrym gatunku i 3 chusteczki białe, batystowe do nosa z kolorowym haftem.

To wszystko wysyłamy za bezcen, gdyż tylko za zł. 19.— za zaliczką pocztową, koszta przesyłki zł. 2.50 płaci odbiorca.

Tylko za 34,50 zł.

Wysyłamy 1 sztukę płótna białego (17 mtr.) w bardzo dobrym gatunku, 1 obrus kolorowy w najładniejszych deseniach, 1 prześcieradło w gatunku najlepszym, czysto białe lub szlakiem kolorowym, 4 mtr. płótna ręcznikowego na 3 długie dobre ręczniki, 2 ręczniki kuchenne i 3 chusteczki białe. To wszystko razem wysyłamy tylko za 34.50 zł., koszta przesyłki zł. 3.25 płaci odbiorca.

Wymienione komplety wysyłamy za zaliczką pocztową po otrzymaniu listownego zamówienia. Zaznaczamy, iż kupujący nic nie ryzykuje, gdyż o ile się towar nie podoba, przyjmujemy go z powrotem i pieniądze natychmiast zwracamy.

Zamówienia prosimy adresować: 6491

„Polska Oszczędność Włókiennicza" Łódź D.

skrz. poczt. 237., konto P. K. O. 68.793.

Uwaga: Na żądanie wysyłamy bezpłatnie cenniki na wszelkie towary oraz na konfekcję męską.

P. S. Do każdego kompletu dodajemy kupon premjowy.

Czy chcesz zostać detektywem?

Jest to zawód, który zapewnia życie dostatnie, pełne niezwykłych przygód i wrażeń.

Czy chcesz zostać detektywem?

dla samego siebie, aby nie czuć się nigdy bezradnym wobec szantażów, kradzieży, oszustw i morderstw. Dzięki

Powszechnemu Instytutowi Detektywnemu

Warszawa, Królewska 23, zostaniesz wkrótce bez względu na miejsce zamieszkania wybitnym detektywem. Zażądaj natychmiast bezpłatnego prospektu. (6492

Dalsza zniżka cen

z powodu nagromadzenia towaru.

Zegarek z amerykańskiego złota syst. „ANKIER", nie nie różniącego się od prawdziwego złota 18 karat. z 10 let. gwarancją za zł 5.35 (zam. 30.—) wysyłamy na listowne zamówienie za zalicz. poczt. zeg. modny, elegancki, płaski, praktyczny dla każdego, ochraniają od kurzu i od rozbicia się szkła, bo z wiecznem szkłem, wyr. do minuty. 2 szt 11.70, 4 szt. 23.—. Lepszy gatunek fant. zł 7.95, 8.50, 10.50. Ze świecącym cyferblatem amer. 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Kryty z trzema kopertami p/g. rysunku zł 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, na rękę damski lub męski 9.30, 12,—, 14.—, ze świecącym cyferblatem 14.—, 16.—. Łańcuszki amer. 1.—, 2.—, 3.50, 5.—, 8.—. Budziki 8.95, 12.—, 14.—. Za koszta przesyłki płaci kupujący. Adres wać do znanej firmy: (5341

JÓZEF JAKUBOWICZ

Warszawa, ul. Sienna 27, oddz. 208.

Rutynowaną

maszynistkę

piszącą podług dyktanda, biegłą w języku polskim i niemieckim, która pracowała już w biurze adwokackiem i notarjalnem poszukuję. Zgłoszenia z życiorysem, świadectwami i podaniem pensji prosi

Pawłowski, adwokat i notarjusz

Brodnica n/Drwęcą. (6490

Osiedliłem się jako adwokat

w Bydgoszczy, Nowy Rynek nr. 12

Wacław Świtalski

adwokat.

Połączyliśmy nasze kancelarje i prowadzimy je wspólnie w Bydgoszczy przy Nowym Rynku nr. 12, wejście z ulicy Melchiora Wierzbickiego nr. 2. (6617

Dr. Jan Sypniewski adwokat.

Wacław Świtalski adwokat.

Od lat 60 niedoścignionej jakości i korzystnych cen

Tel 212 i 2212 **Grey** *ul. Gdańska 23*

poleca na święta

Jajka marcepanowe *codziennie świeże*

Jajka dekoracyjne *w rozmaitych cenach*

Jajka deserowe nadziewane *o wszelkich smakach*

Gniazdeczka *w rozmaitych wielkościach*

Babki ***Torty*** ***Sękacze*** ***Mazurki***

Uprasza się o wczesne zamówienia. (6576

Bilans per 31 grudnia 1930 r.

Aktywa: Wyszczególnienie	zł gr	zł gr	Pasywa: Wyszczególnienie	zł gr
1. Gotówka w kasie P.K.O. i Banku Polskim zł 72 754,10			1. Udziały	235.714,75
Waluty obce	22.868,95	95.623,05	2. Fundusze i rezerwy:	
2. Banki — Nostro		1.563,82	Fundusz zasobowy	22.942,98
3. Banki — Loro		1.215,—	Fundusz delkredere	32.000,—
4. Banki zagraniczne		2.419,70	Rezerwa specjalna	18.500,—
5. Państwowy Bank Rolny, Separato		107.000,—	Fundusz amortyzacji nieruchomości	493,93
6. Weksle dyskontowane	1.496.211,25		3. Wkłady:	
Weksle Państw. B. R.	53.754,67		Oszczędnościowe 1.297.261,77	
Pożyczki dłużejterminowe z fund. P. B. R.	69.750,—	1.619.715,92	Rachunki bieżące 427.151,31	
7. Rachunki bieżące		1.197.821,56	Znaczki oszczędu. 730,25	1.725.143,33
8. Zwaloryzowan. hipoteki		46.709,70	4. Banki — Nostro	10.277,—
9. Papiery wartościowe		58.702,29	5. Banki — Loro	15.899,—
10. Nieruchomości		49.393,40	6. Państwowy Bank Rolny:	
11. Ruchomości		15.472,90	Kredyty krótkoterm. 132.694,—	
12. Koszta procesowe i adm. członka		6.909,40	Kredyty dłużejterm. 67.872,—	200.566,—
13. Kaucje		959,76	7. Sumy przechodnie	4.369,50
		3.208.506,55	8. Redyskont weksli	891.035,68
Dłużnicy z tytułu udzielonych gwarancji		233.220,08	9. Hipoteki	1.648,32
Dłużnicy z tytułu inkas		171.791,28	10. Rachunek inkas	4.805,30
		3.608.517,91	11. Dywidend nieodebrana	42,—
			12. Pobrane odsetki za rok 1931	3.533,86
			13. Do dyspozycji Walnego Zebrania	36.534,90
				3.208.506,55
			Wierzyciele z tytułu udzielonych gwarancji	233.220,08
			Wierzyciele z tytułu inkas	171.791,28
				3.608.517,91

Ruch członków w roku 1930

Z roku 1929 przeszło na rok 1930			1167 członków
W „ 1930 wstąpiło			116 „
			1283
W roku 1930 wystąpiło dobrowolnie		54	
wykluczono		37	
zmarło		23	114 „
przechodzi na rok 1931			1169 „

BANK LUDOWY

6466) Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością

w Bydgoszczy

ZARZĄD:

Dr. A Raszeja M. Brustman J. Starzyński

Walne Zgromadzenie Spółdzielczego Banku Bydgoskiego

Spółdzielni z ogran. odpow. w Bydgoszczy

odbędzie się w środę, dnia 8 kwietnia 1931 r. o godz. 5-tej po poł. na małej salce **Resursy Kupieckiej** przy ul. **Jagiellońskiej 25.**

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok 1930.
2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za r. 1930, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, oraz podział zysków.
3) Wybór członków Rady Nadzorczej.
4) Wolne wnioski bez uchwał.

6576) Bydgoszcz, w marcu 1931 r.

Spółdzielczy Bank Bydgoski Spółdz. z ogr. odp.

Rada Nadzorcza: (—) M. Sentkowski, prezes.

Etablissement - Patzera

ulica Św. Trójcy 8-9

Smaczne i obfite

obiady

z 3 dań 1,20 zł

włącznie z obsługą.

Potrawy a la carte

do godziny 4-tej rana.

Specjalność: (3104a

Grochówka - Flaki - Nogi wieprzowe z kapustą i grochem.

Lokal otwarty do godziny 4-tej rano.

PIANINA

poleca (6002

Majewski, Pomorska 65

telefon 2060.

Chcesz otrzymać posadę?

MUSISZ UKOŃCZYĆ

KURSY FACHOWE

KORESPONDENCYJNE im. PROF. SEKUŁOWICZA

Warszawa, ulica Żurawia 42.

KURSY WYUCZAJĄ LISTOWNIE buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, języków obcych: angielski, francuski, niemiecki, pisania na maszynach, pisowni, gramatyki polskiej, oraz ekonomji. Po ukończeniu

EGZAMIN.

Żądajcie prospektów.

4097

Chcesz otrzymać posadę?

Jeżeli Ci brak energji, równowagi, jeżeli cierpisz moralnie, potrzebujesz dobrej rady, napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia, określę Twój charakter, zdolności, przeznaczenie **bezpłatnie** (75 gr. znaczki pocztowe na przesyłkę załączyć). Analiza szczegółowa, horoskop, odpowiedzi słynnego medjum **Evigny-Rara** kosztuje zł 3. Przyjęcia osobiste, płatne, cały dzień.

Warszawa, Psycho-Grafolog, Szyller-Szkolnik, Nowowiejska 32.

Niniejsze ogłoszenie załączyć. (5777

Uniwersytet Politechn. w Paryżu

20-ty rok. **Stud.-Inż.** (2-let.) In Absentia. (Koresp.) Wydz.: Samochod. Lotn. Elektr. Żel-Bet. Ogrz.-Centr. Stud. w jęz. franc. i niem.; możl. skróc. studj. dla kandyd. posiad. wiad. specj. Regl. i progr. Sekret. General dept.: **D. D. U. P. P. 38, Rue Hallé, Paris.** (5775

1620

Górnośląski

węgiel, koks hutniczy

dostarcza w każdej ilości

Andrzej Burzyński

Sienkiewicza 47. **Tel. 206.** (5373

Skórki ze słoniny

niesolone, stale świeże w większych ilościach po cenie najniższej, jako odpadki sprzedaje stale

„Bacon - Export" Gniezno

Rafinerja smalcu (5935

Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 56.

Tanio. Tanio.

Wielka zniżka cen.

Święto się zbliża. Z powodu ogólnego kryzysu zniżyliśmy znacznie ceny naszych towarów, tak iż przewyższają 50%, aby każdy z Czytelników mógł skorzystać i nabyć towary o pierwszej jakości po cenach najniższych konkurencyjnych. (6422

Wysyłamy niżej podane towary dla przekonania o ich dobroci i niskich cenach, a mianowicie: **1 ubranie męskie** got. czysto kamgarn. I gat. z pierwszorzędn. dodatkami najnowszych fasonach **za 57 zł. 1 ubranie męskie** got. kamgarn. wełn. II gat. we wszystkich najpiękniejszych kolorach **za 47 zł. 1 ubranie męskie** got. boston. w dobrym gatunku **za 28 zł. 3 mt. „Marengo"** czysty wełn. kamgarn 140 cmt. szer. na eleg. ubranie męskie świąteczne za **28,80 zł. 3 mtr. Boston-kamgarn.** weł. I gat. na eleg. ubranie męskie świąteczne we wszystkich najnowszych kolorach za **48 zł. 3 mtr. „Chamberlain"** na eleg. suknię damską czysto weł. w odpow. gat. „Ostatnia nowość" w różnych najpiękn. kolor. za **21 zł. 1 koszula męska** świąteczna biała batowa za **6,50 zł. 1 koszula męska** zefir z jedw. w różn. ang. des za **7,70 zł. 1 koszula męska** zefir lub sportowa z krawatem w różn najn wzorach za **5,60 zł 1 koszula męska** robot. w dobrym gat. za **2,10 zł. 1 kołdra** watowa z czystą białą watą zobus r. pokryciem satynowem w dobrym gatunku za **18,50 zł.**

Uprasza oy podać nr. ubrań oraz kołn. Adresować prosimy

Wyroby Krajowe „Suknopol"

Łódź, skrz. poczt. 305.

Do każdej przesyłki załączamy miłą niespodziankę.

Garaże, biuro z składnicami, piwnice do wynajęcia. Zapytać: **Ogionex, ulica Gdańska 131, p. I.** (32426

Wielka niespodzianka

raz w życiu!

Wobec panującego w dzisiejszym czasie kryzysu gospodarczego, każdy czytelnik może otrzymać zupełnie bezpłatnie premje w postaci: **kamgarnu** na ubranie i kostjumy damskie, **bieliznę damską i pościelową, kołdry watowe, zegarki złote: damskie i męskie, aparaty fotograficzne** i inne wartościowe rzeczy, jeżeli nadeśle prawidłowe rozwiązanie obok umieszczonego zadania. (6424

. i . t . ld	Należy kropki zastąpić literami, tak, aby otrzymać pięć imion męskich. Pierwsze litery tych imion (wzdłuż) utworzą nazwę rzeki polskiej.
. g . acy	
. t . fan	
Ł . z . rz	
. ndrz . j	

Niema żadnego ryzyka. Niepowodzenie wykluczone.

Wraz z zadaniem prosimy w liście podać nam dokładny adres oraz załączyć znaczek pocztowy na porto, na co W. P. otrzyma szczegóły i niespodziankę.

Posiadamy dużo listów dziękczynnych.

Dom wysyłkowy „MERKUR"

Łódź 10

Skrzynka poczt. 487.

Ogórki

kiszone

poleca (6412

Pinkowski

handel owoców i warzyw

ul. Szczecińska nr. 4.

JAŚNIEJ SŁONCA

NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁÓG

ODŚWIEŻA ZNISZCZONE POSADZKI, LINOLEUM i FARBUJE MOMENTALNIE BIAŁE PODŁOGI NA MAHOŃ LUB ORZECH CIEMNY.

(4095)

Warszawa, Fabr. MARY, Zajączkowska 9.

Kurs kierowców samochodowych **K. Cierpiałkowskiego w Toruniu.**

Uwaga!

Od 2 kwietnia 1931 r.

rozpoczynają się nowe kursy dla kierowców samochod. dla Pań i Panów. Cena dla zawodowych kierowców **zł 150,** dla uzupełniających **zł 80** płatnych ratami. Przyjęcia codziennie, zapisy w biurze przy ulicy **Wola Zamkowa 4,** róg ul. **Św. Jakóba w Toruniu.** (3324

Ilustrowany

Cennik Nasion

i Narzędzi Ogrodniczych

na rok 1931

wysyła bezpłatnie

St. Szukalski

Bydgoszcz, ulica Dworcowa 95a.

Specjalny Skład Nasion. (224

Wielki wybór pierwszorzędnych

PIANIN

poleca

po cenach niskich

B. SOMMERFELD

FABRYKA PIANIN

Śniadeckich 56 Bydgoszcz Gdańska nr. 19

Filje:

Gdańsk, Hundegasse 112. — Grudziądz, Groblowa 4.

Niniejszem potwierdzam chętnie, że stawione mi do dyspozycji pianino fabrykatu Sommerfeld z Bydgoszczy jest instrumentem pierwszorzędnym. Mechanika jest lekka, precyzyjna i trwała. Ton jest śpiewny, miękki i nader sympatyczny. — Życzę firmie nadal dobrych rezultatów, serdecznie dziękując.

(—) Egon Petri, Profesor Berlińskiego Konserwatorjum

Instrument Pański znalazłem doskonałym, równym pianinom wielkich wytwórni europejskich. Ton posiada ciepły i równy, zarazem mechanizm niezatwardy, łatwo na nim grać utwory o trudnej technice. Załączam me najlepsze życzenia wielkiego rozwoju fabryki.

(—) St. Niedzielski, Pianista, Londyn.

178

Na raty

miesięcznie

EXPRESS **20 zł.**

Kromczyński, Poznań

Aleje Marcinkowskiego 5.

Agenci do sprzedaży Maszyn do szycia potrzebni.

Wszelkie

zamówienia

upraszam Szanowną Klientelę kierować na **ulicę Zamojskiego 21, parter.**

Walerjan Gołębiowski

dekorator. (6259

Przeprowadzki

każdego rodzaju miejscowe i zamiejscowe uskutecznia wozami meblowemi pod gwarancją (4405

Władysław Poczekaj

dom ekspedycyjny

Pomorska 38. Tel. 65

Piegi - plamy - wyrzuty

usuwa krem i mydło

„Benegnina"

Puder Benegnina jako konieczny dod. nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość. Cena kremu **2 zł,** mydła **1.50 zł,** pudru **1 zł.** (4930

Magister Jan Stenzel, apt.

Apteka pod Łabędziem

Grudziądz, Rynek 10, Tel. 142.

Wszędzie do nabycia.

H. Raatz

Tartaki parowe

Bydgoszcz

Czartoryskiego 2 Telefon 28

dostarcza po cenach konkurencyjnych (3195 belki, kantówkę, szalówkę do budowy wedle listy.

specjalność

SUCHE DESKI PODŁOGOWE

heblowane i szpundowane jakoteż materjał stolarski.

Obsługa nocna telefon 734

DUNLOP

(5819)

Opony - Dętki

wszelkich fabrykatów — części zamienne do samochodów Chevrolet. — Łożyska kulkowe S. R. O. do samochodów i maszyn rolniczych w wielkim wyborze stale na składzie. Polecamy nasz najnowszy **amerykański parowo-elektryczny zakład wulkanizacyjny.** Obsługa fachowa, tania, rzetelna

Centrala Gum i Przyborów Samochodowych

Marjan Kryger i Ska

Bydgoszcz, ulica Dworcowa 80 Telefon 734.

„Własna osada"

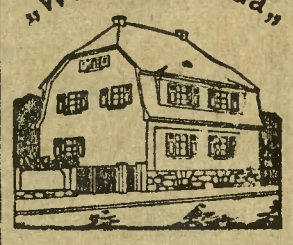

Udzielamy bezprocentowych pożyczek na budowę i na spłatę hipoteki!

Potrzebny własny kapitał 10—15% od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach miesięcznych, amortyzacja 6—8%.

2178)

„HACEGE" Sp. z o. o. (e. G. m. b. H.) **Gdańsk, Hansaplatz 2b.**

Informacyj udziela: W. Riehler, Bydgoszcz, Marsz. Focha 23/25.

Prospekty na życzenie bezpłatnie.

AMADA

TRYUMF

dobrze znana

jakość-mleko-margaryna

w nowem opakowaniu

na Święta Wielkanocne najlepsza!

5770

Architektów, budowniczych, nauczycieli, emerytów, sekretarzy gminnych

i t. p. osób zaufanych poszukuje się w wszystkich miejscowościach kraju dla wielkiej instytucji finansowo-budowlanej.

Zgłoszenia pod **„Budowa własnego domu"** do Biura Ogłoszeń **„Par" Lwów, Akademicka 14.** (6072

5210)

Poszukujemy

zastępców ubezpieczeniowych

w miastach prowincjonalnych. Zgłosz. prosimy kierować pod „255" do Dzien. Bydg. Toruń.

Róże krzakowe

(8069

kwitnące jeszcze w tym roku, śliczne odmiany z nazwiskiem i wykazem uprawy, 12 sztuk róż i 10 wielkokwiatowych cebul „Gladiole" **zł 15—** włącznie opłaty pocztowej i opakowania wysyła:

B. Kahl, Szkoła Róż, Leszno (Wlkp.)

Dobrze zaprowadzony (6419

składkolonjalny

w pełnym biegu, w mniejszem mieście do przejęcia. Roczny obrót zł 70,000. Do przejęcia potrzeba 8.000 gotówką. Odstępnego nie żądam. Zgłosz. upraszam skierować pod znakiem **„El. Wu"** do Dzien. Bydg.

BUTELKI

używane (6341

20.000 sztuk od wina mozelskiego

20.000 sztuk od wina czerwonego

kupi

Antoni Piliński

oddz. Fabr. octu „Fermenta"

Bydgoszcz, Nowy Rynek 9, tel. 407 i 1395.

Oddamy

Sosnę pospol.	1. r. s.	4,- zł
	2. l. s.	8,- zł
Świerk „	2. l. s.	12,- zł
„ „	3. l. s.	30,- zł
Buk czerwony	2. l. s.	35,- zł
Dęby siane	1. r. s.	20,- zł

za 1.000 sztuk.

Drzewa alejowe i rośliny na żywopłoty jak i wszelkie inne **sadzonki leśne.**

Szkółka Leśna Br. Kunca Sepolno (Pom.) (3881

Kupuję stare

ubezpieczenia życiowe

niemieckie. (6402

Poszukuję zastępców.

Malinowski, Berlin 61. Teltowerstr. 16.

Na posi

do sera tylko

Adama Pumpernikel

we wszystkich (4127

składach delikatesów do nabycia

Czy choroby płucne są uleczalne?

Przy astmie, katarze szczytów płuc, chronicznym kaszlu, flegmie, długotrwałym zachrypnięciu, winien czytać każdy broszurkę pod powyższym tytułem. Autor p. DR. GUTTMANN, b. naczelny lekarz Finsenowskiego zakładu kuracyjnego poucza w sposób zupełnie dostępny drogi naturalne do usunięcia tych ciężkich cierpień. Każdy cierpiący otrzymuje takową na żądanie za darmo i bez opłaty porta. Należy napisać pocztówkę (ofrankowaną 30 gr.) z podaniem dokładnego adresu do:

PUHLMANN & Co., BERLIN 865. Müggelstrasse 25—25a. (30143

Polecam stale w wielkim wyborze

na sezon wiosenno-letni

wykwintną odzież męską i dla chłopców po cenach bardzo korzystnych.

Specjalnie polecam

Ubrania *sportowe, spacerowe i wizytowe*

Palta *wiosenne w najmodniejszych kolorach i fasonach*

Raglany *gabardynowe z podpinką*

Największy Specjalny Magazyn

Leon Konieczka

Telefon 2196 *Bydgoszcz* *Gdańska 26*

6944)

Złoty medal na wystawie w Katowicach 1927.
Zastępca na Poznań i Pomorze: **Klaczyński i Ska, Poznań,** Wielke Garbary 21

POLECENIA

Kapelusze
damskie, wielki wybór, własna pracownia, przyjmuję wszelkie przeróbki. Seifert, Długa 65. (6509

Panowie
wiosna, czas odświeżyć przefasonować męskie kapelusze. Kazimierz Seifert, Długa 65. 6508

Oszczędność.
Przyjmnję męską garderobę do czyszczenia i reperacji bardzo t a n i o. Gdańska 49, I pr. (3517

Torebki
damskie, teki, portmonetki, walizki, korale poleca po najniższych cenach Bazar Tom Dworcowa nr. 15a. (6548

Szyjki
lisy najnowsze gronostaje kołnierze najwykwintniej wykonuje Stanisław Rudak, Dworcowa 64. 6527

Polecam
po zniżonych cenach torebki damskie, teki, portmonetki, walizki, korale. Bazar Amerykański, Gdańska nr. 21. 4543

Kapelusze
damskie najnowsze poleca Słowik, Bydgoszcz Dworcowa 83. (3523

Meble
najmodniejsze, każdego rodzaju wielkim wyborze ratami i gotówką, polecam najtaniej, bo własny wyrób. Zieliński, Sniadeckich 43. 6496

Najtaniej
zakupisz wszelkie artykuły sportowe, wózki dziecięce, rowery nowe, używane, buciki spacerowe damskie, męskie, tennisowe, piłki, rakiety i siecie. Długa 50, tel. 948. (5894

Ostrzę (6506
brzytwy, nożyczki, maszynki. Switalski, Poznańska 6.

Meble
z własnych warsztatów, sypialnie, jadalnie, kompl. urządzenie dla nowożeńców, oraz meble pojedyńcze najtaniej i na dogodnych warunkach tylko u Fr. Kasprowicza, Bydgoszcz, Długa 66. 6500

SPRZEDAŻE

Plac
budowlany przy ul. Lenartowicza sprzedam. Chołoniewskiego 7. (6555

Dom
piętrowy procentujący, mała wpłata sprzedam. Doliński, Zbożowy Rynek nr. 1, restauracja. (6502

Skład
z mieszkaniem zaraz na sprzedaż. Adr. wskaże Dzien. (3521

Fotograficzny
zakład, lokal obszerny (piękne atelier, wygodne pracownie) wraz z paro pokojowem mieszkaniem, centrum Bydgoszczy (ul. Gdańska), bezpośrednio wydzierżawi gospodarz. Zakład egzystuje lat 20, liczna solidna klientela. Zgłoszenia do Dziennika „Lukratywne przedsiębiorstwo". 6431

Plac (6544
budowlany sprzedam tanio. Bełzka 91, Kubiak.

Zamienię
moje 37 morgowe prywatne gospodarstwo (bez długu) położone w okolicy Inowrocławia, (ziemia Kujawska) na dom z ogrodem lub wolnym składem położony w Bydgoszczy Zgł. do Dzien. Bydg. pod „Zamiana 100". (6429

Fryzjernia
jest zaraz na sprzedaż, bardzo tanio z powodu choroby. Oferty do Dz. Bydg. pod „Zakład". (6531

Place
budowlane kw. mtr. 70 gr Pijarów 59. 651[illegible]

Sprzedam
place pod budowę. Ks. Skorubki 51. (6566

Samochody (6483
Essex i Ford kryte w dobrym stanie sprzedam okolicznościowo bardzo tanio. Nowodworska 13.

Półszorki
wyjazdowe, okucie srebrne, półszorki robocze na sprzedaż. Barbknecht, Petersona 5. 6497

Łódź
motorową drewnianą, używaną bez motoru sprzeda tanio Stemaryn, Fordonska 64. 6454

Szafy
stoły, krzesła tanio na sprzedaż. Kordeckiego 19, stolarnia. (6547

Bufet
kredens, łóżka polerowane korzystnie sprzedam. Hetmańska 10. (3531

Kanapy (3543
otomany, garnitury, leżanki, tapicernia Marszałka Focha 32, drugie podwórze, niedziela otwarte.

Sypialnie
i kuchnie tanio. Stolarnia, Marsz. Focha 31. (6564

Pianino (6561
jak nowe na zlecenie klienta tanio za gotówkę. A. Drygas, Gdańska 14.

Chevrolet
4 cylindrowy ciężarowy 2 tonowy, gotów do jazdy mało używany sprzedam Bydgoszcz, Szpitalna 3. (6504

Okazyjnie
sprzedam prasę do dzielenia bułek w dobrym stanie i wóz rzeźnicki na resorach. Sinogulecki, Fordon, piekarnia. (6512

Świnie
lojfry sprzedam. Ścieżka 12. (6499

Wózek
dziecięcy w dobrym stanie tanio sprzedam. Poznańska 35, podw. (6545

Sprzedam
2 story, ręczny filc. Adr. wskaże filja Dzien. (3515

Prosięta (6523
na sprzedaż. Strzelecka 89

Motocykl
300 ccm. „Sport", tanio na sprzedaż. Nakielska nr. 11a. (6539

Rower
męski, damski i wózek dziecięcy sprzedam. Pomorska 60, podw. (3504

KUPNA

Domek
kupię w Bydgoszczy z w o l n e m mieszkaniem. Wpłata 6 do 8 tys. Zgł. do agentury Dzien. Bydg. Chełmno, Kiosk. 6485

LEKCJE

Kto
udziela lekcji gry na fortepianie. Zgłosz. of. pod „J. K.". (6415

POSADY WOLNE

Do
600 zł miesięcznie zarobić może każdy(a) pisaniem nie przerywając swych prac. Załącz złoty znaczkami pocztowemi, otrzymasz numera okazowe i warunki pracy. „Głos Serca" Stanisławów, ul. Słowackiego 20. 6436

Ekspedjentkę
dzielną poszukuje od 15. IV. br. Leon Romański, mistrz rzeźnicki, Zbożowy Rynek 2. 6542

Ekspedjentki
potrzebne. Słowik, Dworcowa 83. (3522

Ucznia (6484
poszukuję do warsztatu kowalsko - ślusarskiego. Nowak, Grunwaldzka 122.

Krawiec (6552
potrzebny. Wrocławska 3.

Służąca (6553
potrzebna. Jana Kazimierza 3, skład kapeluszy.

Lepsza
dziewczyna która umie gotować i zamarynować zaraz poszukiwana. Habermann, Dworcowa 31 II ptr. lewo. (6546

Ekspedjentka
potrzebna zaraz z branży rzeźnickiej. Bacon-Export Pl. Piastowski 12. (3501

Służąca
z dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy domowej zaraz albo od 1. 4. Caliński, Stary Rynek 30. (6521

Uczennicę (6520
starszą potrzebuję. Skład obuwia, Poznańska 32.

Służąca
zdrowa do dzieci, gotowanie i sprzątanie. Skład, ul. Chwytowo 17. (6478

Panienka
do bufetu i obsługi gości z praktyką potrzebna. Cukiernia, Gdańska 133. (3385

Krawiec
potrzebny. Wincentego Pola nr. 11. (6516

DZIERŻAWY

Restauracja
jadłodajnia piwiarnia z mieszkaniem zaraz do wydzierżawienia. Warszawska 15. 6502

Warsztat (6480
mieszkanie do wydzierżawienia. Grudziądzka 3.

Z powodu
wyjazdu wydzierżawię zaraz p o k ó j z kuchnią. Grunwaldzka 138. (6559

MIESZKANIA

Pokój (6563
i kuchnię oddam za pożyczką 1000 zł. Leśna 37.

Mieszkanie
5 pokojowe na Gdańskiej za zwrotem remontu do oddania. Adr. wskaże filja Dzien. 3499

2 pokoje
kuchnia wynajmę. Kujawska 94. (6557

POKOJE

Wyższy (6540
urzędnik państwowy z akadem. wykształceniem poszukuje dobrze umebl. i niekrępuj. pokoju w śródmieściu. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Akademik".

Pokoju
próżnego ewtl. z kuchnią poszukuję. „K. 125" filja Dziennika. 3481

Pokój (6538
do wynajęcia. Czynsz roczny zgóry, od gospodarza. Inowrocławska 8.

Pokój
umebl. Ossolińskich 10, III p. lewo. (6513

Pokój (6532
umebl. dla 2 panów do wynajęcia z osobnem wejściem II piętr. pr. Sniadeckich 5.

Pokój (6524
front. dobrze umebl. dla pana. Sw. Trójcy 12[illegible], I pr.

Pokój
dla 2 panów do wynajęcia Poznańska 14, part. pr. (6529

Pokój (6522
Sniadeckich 55, II ptr. lewo

Pokój
umebl. Jezuicka 6, II p. prawo. (3533

Dla
nowożeńców pokój umebl. z osobnem wejściem i kuchenką. Łokietka 14. (6503

Duży
frontowy pokój z utrzymaniem Gdańska 147, I ptr. prawo. 3500

Pokój
dla 2 panów. Kościuszki II, parter. (3518

Tanio
pokój dla dwóch. Sienkiewicza IIa, II lewo. (3524

Pokój (3505
bez mebli osobie inteligentnej, solidnej. Dworcowa 36a, Kwiaciarnia.

Pokój
Szczecińska 2, I. (3497

Pokój
umebl. Matejki 6, II ptr. lewo. (3529

Pokój
z używaniem k u c h n i. Szczecińska 5. 3506

Pokój (3503
ładnie umebl. do wynajęcia, 1 lub 2 osób z utrzymaniem. Warszawska 4.

Pokój
umebl. do wynajęcia. Chocimska 16, III p. l. (3530

Pokój (3434
umebl. wynajmie Jasiewiczowa, Śniadeckich 9a.

Pokój
z osobem wejściem do wynajęcia. Chwytowo 5, piętro. (6429

Pokój (3464
umebl. z kuchnią włącznie łaźnie, czysty, elektr., dobrze umebl. oddam. Telef. 1814, Łokietka 18.

Pokój
wynajmę panu. Łokietka nr. 26, II ptr. lewo. (6505

Pokój
umebl. niekrępujące wejście. Ogrodowa 2, parter prawo. 6501

Pokój
Matejki 8, I lewo. (6507

Pokój
Podwale 17. 6450

Pokoju (6437
umeblowanego z używaniem telefonu, w śródmieściu poszukuje pan od 1 kwietnia, pościel własna. Oferty z podaniem ceny pod „Telefon" Dz. Bydg.

Pokój
niekrępujący. Swiętojańska 14, II p. 3527

Pokój
wynajmę. Gdańska 49, I prawo. 3516

Pokój
umebl. Przyrzecze 2. (6511

2 oddzielne
pokoje do wynajęcia. Toruńska 8, parter. (6560

Pokój (6534
dla 1 lub 2 panów, osobne wejście. Długa 34, II pr.

Pokój (6533
umeblowany, używanie kuchni wynajmię małżeństwu bezdzietnemu. Jackowskiego 15. Gospodarz.

Pokój (6558
wspólny dla pana, z osobnem wejściem. Długa 38.

Pokój
dla pana lub pani. Długosza nr. 16. 6482

Pokój
do wynajęcia. Pomorska 46, mieszkanie 8. (3465

Pokój (6498
z obiadem. Sniadeckich 29

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Sienkiewicza 25, II lewo. (3525

Pokój
ładnie umebl. oddam panu za pożyczkę 300-500 zł. Of. pod „Pani" do Dzien. Bydg. (6554

RÓŻNE

Kawiarnia
Ziemiańska Pomorska 5, jarskie mi sne obiady, kolacje. Abonament miesięczny tylko 40 zł. Liczne podziękowania za kuchnię kuracyjną. (3449

Obiady
wykwintne od 1 zł. Gdańska 49, I prawo. (3519

Samochód
ciężarowy wypożyczam. Grunwaldzka 17. (6550

Ostrzegam (3528
przed kupnem mieszkania i wynajmowaniem pokoi od p. Jeschke przy ul. Wileńskiej 7, ponieważ nie płaci komornego i jest oskarżona o eksmisję. Właścicielka domu.

MATRYMONJALNE

Matrymonjalne.
Kto ma zamiar się ożenić a niema znajomości, niech zażąda od największego biura małżeńsk., wysyłając znaczkami pocztowemi 6 zł. Olbrzymia ilość pań zawierających kilkaset bogatych osób z fotografjami, które chcą wejść w z w i ą z e k małżeński. „Głos Serca" Stanisławów Słowackiego 20. (6435

Rozwódka
o stałym charakterze szlachetnych uczuć lat 30, posiadająca kamienicę pozna pana inteligentnego, podobnych zalet, na dobrem stanowisku. Filja Dz. Bydg. pod „Szczerość". (3439

Bydgoszczankę
ładną do lat 25 zapozna dobrze usytuowany mężczyzna. Cel matrymonjalny. Łaskawe zgłoszenia do Dzien. pod „Ira". 6518

Przystojna
panna książkowa 31 lat, pożądna z dobrej rodziny z gotówką 2.000 zł. szuka z braku znajomości męża cel matrymonjalny. Pierwszeństwo mają urzędnicy państw. Of. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „145". (3435

Życzenie
wielkanocne. Kawaler kupiec posiadający 6.000 zł. ulokowanych w własnem przedsiębiorstwie, poszukuję panią do lat 27. cel. ożenku. Majątek pożądany. Łask. zgł. z fotografją upraszam pod „B. L." filja Dzien. (3520

5-ta LOTERJA NA KONIE Komitetu Targów Końskich w Gnieźnie - Tow. zap.

Ciągnienie nieodwołalnie dnia 29 kwietnia 1931 r.

Losy po 1.- zł za sztukę do nabycia w Kolekturach Loterji Państwowej oraz w Sekretarjacie Komitetu Targów Końskich w Gnieźnie.

(5768)

POLECENIA

Suche deski
stolarskie nabyłem korzystnie większą partję i oddaję tanio. K. Suligowski handel drzewa, Chodkiewicza 34. (4792

Esplanada.
Restauracja i kawiarnia, Gdańska 143, poleca dobre, tanie obiady po 1,— i 1,30 i kolacje. Dobrze pielęgnowane napoje. Bilardy francuskie i piramidowe. (3204

Meble
w każdej cenie, pokoje męskie, sypialnie,kuchnie, krzesełka wiedeńskie. **H. Schmidtke,** Szpitalna 6.— Czysta praca, akuratna dostawa, dogodne warunki spłaty. (21395

Trumny
z przyborami wszelkiego rodzaju od zł 40, dekoracje, kandelabry wypożycza bezpłatnie. W. Kosmowski, PlacPiastowski 6a. (31310

Akumulatory
ładuje i naprawia. Ulica Grunwaldzka 144. (6256

Wózki
dziecięce, poleca fabryka wózków dziecięc. „Sport" 3 Maja nr. 19. Wykonuje reperacje. Hurt! (3321

Fortepiany
reparuje tanio, szybko i sprzedaje komisowo. Zgł. „Fortepiany" filja Dzien. Bydg. (6319

Meble!
Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy fotele, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Opony
5,80, dętki 3,50, części rowerowe. „Syrena", Pomorska 1. 3476

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
70 mórg pszennej ziemi z pełnym inwentarzem bardzo tanio na sprzedaż, wpłata 18 tys. Restauracja z pełnym wyszynkiem dobrze zaprowadzona cena 6 tys. J. Płoszyński, Mogilno, Pl. Wolności 6. 6430

Sprzedam (3422
majątek 386 mórg pszenno-buraczanej ziemi 4 klm. od Trzemeszna. Inwentarz żywy bardzo dobry, rasowy. Budynki masywne, twarde dachy. Dom 6 pokoji w pięknym ogrodzie. Nadaje się dla kapitalisty bo w pobliżu jeziora, las niedaleko. Wpłata 110 000 złotych. Od właściciela wprost do nabycia. Zgł. pod „386" do filji Dziennika Dworcowa.

Majątek (6305
450 mórg na Pomorzu tylko buraczana ziemia z kompletnym żywym i martwym inwentarzem, dobrem zabudowaniem. Cena 180 000, wpłata 60 do 70.000 zł. sprzeda Juljan Czajkowski, Chełmża.

Gospodarstwo
w Łążynie pow. Toruń 23 morgowe, budynki masywne, inwentarz żywy, martwy, kompletny, 16.000, wpłaty 10.000 zł. Antoni Tworek. (6344

Osady
parcelacyjne, wyborowe tanio, dogodnie sprzedaje Pawalec, plenipotent Grudziądz, Groblowa 1. (6308

Sprzedam
gospodarstwo 150 mórg, dom komorniczy, wiatrak, żywy i martwy inwentarz lub zamienię na mniejsze prywatne. Zgłosz. Nowa Wieś nr. 83, pow. Grudziądz. (6405

Place
budowlane 55 gr. mtr. □ sprzedam. Pijarów 62 (od Nakielskiej). (6371

Baczność!
Z powodu śmierci dzierżawcy jest kilka ubikacji oraz warsztat, podwórze i mieszkanie dla rzemieślnika do wynajęcia ewtl. cała posiadłość składająca się z 2 domów i 11 mieszkań, duże podwórze i ogród na sprzedaż. E. Müller, Mogilno, Jana Kama 11. (5922

Plac (6340
śródmieście sprzedam 565 mtr. Wiatrakowa 16.

Kamienicę
wspaniałe dwie, wysokodochodowe, nowoczesne najlepszem miejscu Torunia sprzedam 10.600 dolarów. Toruń Klonowicza 37. Płaskowicki. (6410

Realność (6141
handlowa z 13 morgami, dobre położenie, nadająca się na każde przedsiębiorstwo zaraz tanio na sprzedaż. Of. do Dzien. „20,45".

Skład
spożywczy z mieszkaniem dobrze zaprowadzony bardzo tanio zaraz sprzedam. Oferty do filji Dz. Bydg. „Spożywczy". (3436

Skład
bławatów i towarów galanteryjnych z przyległem 3 pokojowem mieszkaniem na sprzedaż. Wiad. Świętojańska 10, skład. (3390

Zakład
fryzjerski w Grudziądzu z powodu choroby sprzedam. Pewna egzystencja Zgłoszenia: Pawski, Grudziądz, Ogrodowa 2. (6232

Piekarnia
w mieście powiat., pełnym biegu zaraz do objęcia, dobre miejsce dla samotnego, świetna przyszłość ożenku. Do objęcia potrzeba 3—5 tys. gotówki Zgł. „Piekarnia" Dzien. Bydg. (6191

Kolonjalka
w centrum tanio na sprzedaż. Ziemianin, Dworcowa 69. (6447

Piekarnia
z domem dwa składy, piekarski i drogeryjny, miasto powiatowe Pomorza, są wyższe szkoły, od właściciela do nabycia. Cena 27.000 zł. Wpłata 14.000 zł. reszta hipoteka. Zgł. Dz. Bydgoski pod „Składy". (6440

Pianino (6318
słynnej marki, śliczny ton pilnie sprzedam. Zgłosz. „Ton" filja Dz. Bydg.

Sprzedam
limuzynę Fiat 501. Bocianowo 6. (3298

Smoking
nowy sprzedam tanio. Długa 32, I piętro. 6266

Ubranka
płaszczyki, sukieneczki najtaniej. Szulcowa, Gdańska 139. 3474

Aparat
fotograficzny 13×18 sprzedam. Adres wskaże filja Dzien. Bydg. 3426

Beczkę (3425
ogrodową i klatkę żelazną sprzedam. Promenada 4.

Rower (3383
wirówkę sprzedam. Obejrzeć do 4-tej. Cieszkowskiego nr. 4 part. lewo.

Szafę
kuchenną i stół krawiecki korzystnie. Stolarnia, Pod Blankami 50. (6456

Korzystne (6030
kupno! Moją nieruchomość położoną w Kościerzynie (Pomorze) tuż przy kościele, składającą się z dwóch domów mieszkalnych, oraz przynależności i większego podwórza i nadającą się na wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwo handlowe wzgl. przemysłowe, jestem gotów tanio sprzedać! Potrzebna wpłata 24 000 zł. Klemens Wędlikowski, Kościerzyna (Pom.) Rynek 11.

Zamiana starych maszyn do pisania na nowe modele. Stała rozprzedaż maszyn gruntownie odremontowanych z gwarancją i prawem zamiany. (509
SKÓRA i S-ka
Bydgoszcz, Stary Rynek 27, I.

Wełna papierowa
do dekoracji okien tanio „NOP" Jagiellońska 62. (6351

Fortepjan (3401
bardzo tanio na sprzedaż. Sw. Trójcy 14a, parter pr.

Lokomobilę
dobrze utrzymaną tanio sprzedam zaraz. Kwiatkowski, Rączkowo, pow. Toruń. 6155

Fortepjan
salonowy, krzyżowy, zagranicznej marki, dobrze utrzymany na sprzedaż. Gdańska 132, part. pr. (3386

Na
sprzedaż nowoczesny stołowy pokój. Gdańska 146, I piętro. (3339

Świnie
średniaki, półtłuste sprzeda Jańczak, Hołoniewskiego 29. (6474

KUPNA

Dom
kupię w Bydgoszczy od 20.000—40.000 zł, tylko w dobrym stanie. Of. od właściciela pod „S." Dz. Bydg. (6252

Kolonijkę
kilkadziesięciomorgową z porządnym kilkopokojowym domkiem, ogrodem, inwentarzem, blisko stacji lub miasta na Pomorzu okazyjnie kupię. 10.000 gotówką reszta do umowy. Oferty sub. „Kolonijka" Biuro Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115. (6409

Fotograficzny
aparat kupię. Oferty filja Dz. „Aparat". (6481

NAUKA

Kurs (6263
handlowy 5 mies. na prakt. kursach handl. prof. Jana Hennesa w Bydgoszczy, ul. Chrobrego 7 rozpoczął się w połowie marca. Zapisy przyjmuje się nadal. Zamiejscowych wyucza się korespondencyjnie. Zł 10 mies.

Buchalteryjne
Współczesne Wykłady Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. Warszawa, Nowogrodzka 48. Zamiejscowi listownie. 27822

POSADY WOLNE

500 zł
dochodu miesięcznie osięgną sprzedawcy artykułów naszych pierwszej potrzeby. Szafranek i Gronowski, Poznań, Pocztowa 11. (6229

Zł 300.— (4087
miesięcznie zarobi każdy kto bez pracy, na maszynie pończoszniczej „Expres". Towary wyrobione na tej maszynie skupujemy. Jeszcze dziś zwróć się po bezpłatne informacje do naszego przedstawiciela: Firma „Perła", Poznań, Focha 121, lub wprost do „Fabrycznego Składu Maszyn Pończ. Expres, Cieszyn, skrz. poczt. 156".

Zarobek
dajemy osobom inteligentnym, mogącym poświęcić nieco wolnego czasu bez uszczerbku dla swoich zajęć i bez narażenia godności stanu. Fachowość zbyteczna. Zgłosz. Gospodarczy Zakład Kredytowy, Lwów, Wałowa 11a. Dla pracujących już w dziale obligacji specjalne warunki. 4671

Pierwszorzędna
siła pomocnicza żeńska lub męska potrzebna od 1. 4. lub 15. 4 br. Zgłosz. z referencjami, życiorysem, podaniem pensji, przy wolnem utrzymaniu i podobizną skierować do Apteki Nowej w Chełmży. Fr. Maliszewski. (6284

Koszykarzy
dzielnych poszukuje Zakład wyrobów koszykarskich Gniezno, ul. Kaszarska 1. (6193

Fryzjerka
pomocnik i uczeń potrzebni. Garbary 17. (6296

Dziewczynka (3421
do posyłek potrzebna. Adres w filji Dzien. Bydg.

Dziewczyna
od lat 15 do dzieci i lekkich prac domowych potrzebna. Gdańska 67, part. oficyna. 3419

Dzielną
dziewczynę, która dobrze gotuje, poszukuje zaraz lub od 1. 4. Vespermann, ul. Gdańska 162. (6370

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna. od 1. 4. Zgł. Gdańska 71, II pr. (3444

Służąca
kucharka pracowita i sumienna, w średnim wieku, potrzebna do wszystkich prac domowych do małego gospodarstwa wiejskiego zaraz lub 1 kwietnia. Zgł. pod „Pracowita" filja Dzien. (3382

Do
dziecka 4 miesięczn. potrzebna panienka przychodnia. Of. do filji Dz. pod „A. M. B." 3475

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów
kucharzy, bufetowych poleca Biuro Pośrednictwa Pracy, Plac Piastowski 2, tel. 11-63. 5358

Absolwentka
liceum, miłego usposobienia, z zamiłowaniem do nauki, pragnie od 15 kwietnia uczyć na majątku. Łaskawe zgłosz. z podaniem warunków proszę skierować do administr. Dzien. Bydg. pod „Absolwentka 2906". (6342

Mistrz
piekarski, cukiernik, pierwszorzędna siła, poszukuje samodzielnej posady. Of. do Dz. Bydg. Toruń pod „Berliniak 38". (6332

Kucharz
młody, samodzielny, szuka stałej posady. Łaskawe oferty pod „Kucharz" Dz. Bydg. Toruń. (6110

Technik
dentystyczny w złocie i kauczuku poszukuje posady zaraz lub później. Zgł. do agentury Dzien. Bydg. w Nakle. (3305

Młody
pomocnik handlowy z branży kolonjalno - wódczanej i żelaza, posiadający dobre świadectwa i referencje poszukuje odpowiedniej posady. Łask. oferty pod „Cz. Z." do Dz. Bydg. (6421

Inteligentna (6431
uczciwa osoba poszukuje posady gospodyni u inteligentnej samotnej osoby zaraz. Miejscowość obojętna. Adres: A. Wiśniewska, Kartuzy, ul. Gdańska 4.

Bona
z kilkoletnią praktyką przy starszych dzieciach i niemowlętach poszukuje posady. Łaskawe zgłosz. Nowacka, Toruń, Głowackiego 12. (6404

Służąca
z samodzielnem gotowaniem, dobremi poleceniami poszukuje posady. Of. filja Dzien. pod „Uczciwa". 3384

DZIERŻAWY

Chełmża!
Skład skór, dobrze zaprowadzony wraz z urządzeniem, nadający się i na inne przedsiębiorstwo, z przyległem 3 pokoj. mieszkaniem przy głównej ulicy zaraz do wydzierżawienia. Zgł. przyjmuje właściciel Cymbrowski, Chełmża. (6427

Dzierżawcę
na nowowybudowany warsztat ślusarski poszukuję. Gołębiewski, Świekatowo, pow. Świecie. (3376

Fabrycznych
ubikacji najmniej 140 kw. mtr. z siłą elektryczną dla wyrobów drzewnych poszukuje Borowski, tel. 93. (3292

Skład
3 pokoje i kuchnia w Rynku zaraz do wynajęcia Zgłosz. Franciszek Wika Nakło, Rynek 33. (6093

Skład
z przyległem mieszkaniem, nadający się na każdą branżę, w ruchliwem mieście Pomorza, jest od maja do oddania. Zgł. Dz. Bydg. pod „L". (6025

Do (6421
wynajęcia pół składu z oknem i piwn. Skład skór, Długa 45.

MIESZKANIA

Poszukuję
2 pokoje kuchnią, czynsz roczny. Zgł. „Urzędnik C." Dzien. (6346

Poszukuję
3 pokoje, komfortowe mieszkanie. Of. pod „Wyższy urzędnik" do Dzien. Bydg. (6278

Mieszkanie (6364
4 pokojowe w centrum miasta z elektr. światłem, łazienką poszukuje bezdzietne małżeństwo. Zgł. do Dz. Bydg. pod „M. S."

2 pokoje
kuchnia. Rafalski, Chwytowo 16. (6469

Mieszkanie
4 pokojowe parterowe do wynajęcia. Zwrot remontu. rok czynszu. Wiadom. filja Dzien. 3456

Mieszkanie
4 pokojowe komfortowe z łazienką, słoncczne do wynajęcia zaraz. Sniadeckich 42a, II p tr. inż. Kłossowski. (6354

Mieszkanie
3 pokoje komfortowe do wynajęcia, czynsz rok zgóry, remont. Bocianowo 17, III p. 6400

POKOJE

Pokój
dla pani wolny. Paderewskiego 33, III. (3387

Pokój (6357
Śląska 8, I ptr. prawo.

Dwa pokoje
elegancko umebl. w najładniejszej części miasta dla małżeństwa od 1. 4. do wynajęcia. Wiad. ul. Zamojskiego 23, parter pr. od 2—4 i 7—8 wiecz. (6220

Pokój
duży, słoneczny i mały pokój. Sniadeckich 40, I lewo. 3428

Pokój (3427
umeblowany, światło elektryczne, łazienka. Chrobrego 13, I, 2 wejście.

Pokój (3420
Sienkiewicza 57, I p. lewo.

Dwa
umeblowane pokoje z używalnością kuchni, słoneczne, ciepłe, świeżo remontowane. Ulica Gdańska 70, I p. 3423

Dobrze
umebl. pokój. Jezuicka 10, II p. (6475

Pokój
Grodzka 16, róg Mostowej, II schody, II ptr. (6477

Pokój
jeden, 2 pań, z utrzymaniem lub bez. Gdańska nr. 50, II lewo. (3438

Pokój
umebl. wolny. Gdańska 142, parter. 3424

Elegancki (6406
pokój umebl. dla solidnego pana wynajmę zaraz. Chodkiewicza 34, I prawo.

1—2 pokoje
wolne od kwietnia. Herm. Frankego 3, III. Oglądać codziennie 3—5. (6401

Pokój
wspólny dla pana. Dworcowa 5, podw. I p. (3418

Dobrze (3417
umeblowany pokój, telefon, utrzymanie zaraz dla 2 osób. Śniadeckich 21, II

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Garbary 11, part. pr. (6398

Pokój
wynajmę. Błonia 1. (6399

Pokój 3457
umeblowany dla 2 panów lub uczni. Św. Jańska 20.

Dobrze 3455
umeblowany pokój. Chrobrego 13, 1 wejście I pr.

Jeden
lub dwa pokoje umeblow. Sienkiewicza 13, II. (3462

Pokój
umeblow. dla 1—2 osób. Św. Florjana 16, parter prawo. (3447

Pokój
umebl. z oddzielnem wejściem dla lepszego pana do wynajęcia. Chocimska 3, II ptr. pr. (3470

Pokój
niekrępujący z utrzymaniem. Świętojańska 13, I lewo. (3461

Pokój
Dolina 24, parter. (6470

Pokój
wynajmę. Podwale 20. Waserzug. 3460

Dobrze
umeblowany pokój do wynajęcia. Król. Jadwigi 13, II pr. 3430

2 pokoje 3473
umebl. z osobnem wejściem. Cieszkowskiego 2, III

Pokój
umebl. Sniadeckich 47a, III. (3442

RÓŻNE

Już
nadeszły najnowsze żurnale mód miesięcznych na kwiecień oraz żurnale różnych działów na wiosnę—lato 1931. N. Gieryn, Plac Teatralny. (6262

Kroju (3815
i modelowania krawieczyzny damskiej uczę listownie, najnowszym, najłatwiejszym, nikomu nieznanym systemem, opatentowanym w październiku 1930-go roku. Opłata za naukę bardzo przystępna. Szybki i dobry wynik nauki gwarantowany. Zapisy przyjmuje właścicielka znanej uczelni kroju i szycia, koncesjonowanej przez Ministerjum Oświaty A. Wiśniewska-Dobrucka, odznaczona najwyższemi nagrodami. Warszawa, ul. Niecała 12. Na odpowiedź proszę załączyć znaczek pocztowy.

Zbożowiec (6403
poszukuje cichego lub czynnego wspólnika z około 30 tys. Posiadam obszerne śpichrze z bocznicą kolejową w powiatowem mieście na Pomorzu. Zgłosz. Dz. Bydg. Toruń pod „Wspólnik".

Nową
krytą ciężarówkę wypożyczam. Tel. 1971. (6258

Samochód
ciężarowy do przewózki wszelkich mebli wypożycza każdego czasu. Tel. nr. 15 i 16. (31837

Droga
do zdrowia, piękności, powabu prowadzi do Juljanowej Dreherowej, Warszawa, Nowogrodzka 21/10. Cenniki z opisami artykułów hygienicznych, pasów brzusznych, pończoch gumowych, masek upiększających etc. żądajcie bezpłatnie. 4636

Zioła
lecznicze według przepisów sławnych lekarzy przeciw chorobom żołądka, kiszek, płuc, nerwów, wątroby, nerek, pęcherza, hemoroidom, upławom, obstrukcji, kamieniom żółciowym, kaszlowi, astmie, blednicy, sklerozie, artretyzmowi, reumatyzmowi etc. Żądajcie bezpłatnej broszury. Adres: Liszki, apteka. (1623

Unieważniam
książeczkę wojskową na nazwisko Bronisław Ziętak w Bydgoszczy, ur. 1. IX. 1885 w Gostoczynie pow. Tuchola. (6246

Unieważniam
książeczkę wojskową Radtke Franciszek. (6309

MATRYMONJALNE

Źródło (1616
szczęścia, tysiące ogłoszeń, wychodzi co miesiąc w największych biurach matrymonjalnych w Polsce można nabyć Kiosk, Dworcowa 35.

Dwie
przyjaciółki brunetka i szatynka, inteligentne, lat 29, posiadające mieszkanie i umeblowanie 3 pokojowe poszukują znajomości panów ua odpowiednich stanowiskach, najchętniej wyższych urzędników. Oferty do Dzien. Bydg. dla brunetki i szatynki pod. „Dwie". (6425

Ożenię
się z panią, która dopomoże do założenia interesu lub wyrobi mi posadę. Łask. oferty pod „29" do Dz. Bydg. (6438

Jeszcze niejedną sztukę konfekcji, lub materjał z metra można nabyć po śmiesznie niskich cenach na: (6464

Zupełnej wyprzedaży z powodu likwidacji firmy:

Siuchniński & Stobiecki, Bydgoszcz, Stary Rynek nr. 3

Obrońca prywatny

załatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd, ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Numery
mieszkaniowe przepisowe lak emalj. solidne wykonanie 70 gr. szt. poleca Swakowski, Grunwaldzka nr. 50. (6451

Meble (4406
kanapy, leżanki, materace, oraz całkowite urządzenia dla nowożeńców, za gotówkę i na raty poleca Sajkowski, Długa 23.

MEBLE
Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją dębow. jadalni, sypialni pokoi męskich, knchni oraz mebli pojedyńczych także wyścielane solidnego wykonania **własnych warsztatach** na dogodnych warunkach tylko **u Ignacego Grajnerta Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921.** 9574

Fortepiany
stroi, naprawia Wicherek Grodzka 16, róg Mostowej tel. 273. (6475

Panowiel
Najgorszą garderobę czyści, reperuje, przerabia najstaranniej, najtaniej „Ekonomja", D-ra Emila Warmińskiego 15. (3480

Obuwie
najlepsze i najtańsze kupuje się tylko przy Pomorskiej 58. „Dom Obuwia". (3431

SPRZEDAŻE

Sprzedam (3460
dobrowolnie najwięcej dającemu z powodu wyjazdu w czwartek, d. 2. 4. 31. o godz. 12 następujące przedmioty: urządzenie kuchenne, centryfugi, maszynę do młócenia, 2 dubeltówki cal. 16, lekki wóz roboczy, samojazd i wiele innych. Lokal licytacji Wałdowo Król. powiat Chełmno, Leśnictwo Izbic.

Czteropiętrowy
dom dochód 24.000 cena 175.000. Biuro „Fmeryt" Marsz. Focha 43. (6445

Place
budowlane przy Grunwaldzkiej i Chojnickiej położone sprzedaje za dogodną spłatą F. Peterson, Cegielnia, tel. 87. (6453

Kamienica (3432
3 składy 65 000. Nowakowski, Dworcowa 69.

Kilka
domków ogrodami, ceny okazyjne 8.000 — 15.000. Biuro „Emeryt" Marsz. Focha 43. (6446

Restaurację
jadłodajnię winiarnę, centrum miasta z powodu stosunków familijnych sprzedam. Gdzie? wskaże Dzien. Bydg. (3466

Wykonywam
prace malarskie, także meblelakieruję. Wojciechowski, ul. Reja 3, w podwórzu lewo. 6330

Piec
kuchenny kaflowy sprzedam. Fryzjer, Św. Trójcy 14. (6416

Wynalazek
opatentowany, dla ogrodników i rolników bardzo pożyteczny, sprzedam. Szopieraj. Bydgoszcz, Grunwaldzka 50. (6473

Pośrednicy (3468
panowie, jest śliczny objekt na sprzedaż tanio, pod miastem. Informacja „Restauracja" Mostowa 6.

Domek
1—2 mórg roli kupię. Of. pod „A. S." do filji Dz. Bydg. (3440

Jadalnię (3450
używaną, nowoczesną okazyjnie kupię. Of. filja Dzien. pod „Jadalnia".

Kupię (6474
kraty żelazne do dwuskrzydłowych drzwi. Of. ena Dzien. pod „Kraty".

Patefon
walizkowy kupię okazyjnie. Wełniany Rynek 8, Hałas. (3429

Potrzeba
jeszcze 10 osób na smaczne obiady, 3 dania 1 zł., nowy lokal „Restauracja pod Mostem". Mostowa 6, gdzie Bank Bydgoski. (3467

Kierownika
lub wspólnika poszukuje restauracja powód wyjazd Of. filja Dzien. pod „W. 2.000". (3472

Służąca
zdolna do wszelkich prac domowych moze się zgłosić. Lewandowska, Dworcowa 95a I. (3433

Książkowa (6494
bilansistka z odpowiednią praktyką we wielkiej hurtowni artykułów budowlanych i kolonjalnych z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady zaraz lub później. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „Z. A."

DZIERŻAWY

Ubikację
na warsztat, składnicę wydzierżawię. Hetmańska 10. (3452

Mieszkanie
przy placu Piastowskim dwa pokoje z kuchnią gruntownie odremontowane odnajmę inteligentnej bezdzietnej rodzinie zwrot kosztów remontu czynsz zgóry według ugody. Gdzie wskaże Dziennik Bydgoski. (3448

POKOJE

Pokój (6471
Gołubska. Grodzka 16, I.

Pokój
28 zł z używaniem kuchni. Adr. Dziennik (6457

Pokój
dobrze umebl. z osobnem wejściem od 1. 4. oddam. Jagiellońska 52, II lewo. (3441

Pokój
umebl. Pomorska 58, II lewo (3443

Duży
pokój na dwie lub jedną osobę z utrzymaniem wynajmę. Śniadeckich 9, II prawo. (6443

Pokój
ewtl. z używaniem kuchni wynajmę. Bocianowo 47, II lewo. (3471

Pokój
wspólny. Ugory 11, II prawo. (6349

Pokój
umeblowany do wynajęcia bez pościeli, osobne wejście. Plac Piastowski nr. 1, II. 3451

Pokój (3453
panience. Pomorska 6, I.

Pokój
ładnie umeblowany zaraz lub od 1.4. do wynajęcia. Zgłosz. Zacisze 2, III p. lewo, mieszk. 8. (3437

POŻYCZKI

150 zł. (3446
na 3 miesiące poszukuję Dam 10% miesięcznie.. Gwarancja zastaw. Zgł. filja Dz. pod „Budowa".

3.000 zł.
pożyczki poszukuję na 1 rok. Dam każdy żądany procent. Gwarancja zapewniona. Of. do filji Dz. Bydg. pod „3000". (3445

RÓŻNE

Chłopczyka
dwuletni., ładn., zdrowy oddam na własne. Adres w Dzienniku. (6467

Skradzione
dwa in blanco weksle, na sumę dwa tys. zł. podpisane przez Bolesławę i Bolesława Wawrzyniaka unieważniam. (6493

MATRYMONJALNE

Tylko
blondyneczki do lat 30, z posagiem 5 tys. prosi szatyn na stałej posadzie. Posiadam nieruchomość. Łask. oferty do Dzien. pod „Szatyn". (6472

Kupiec
lat 30, z składem kolonjalnym poszukuje panny lub wdówki z dzieckiem, najchętniej z wioski. 5 tys. zł pożądane. Of. do Dzien. pod „Kupiec". (6328

Kawaler
przystojny z dobrej rodziny, kupiec posiadający 7.000 zł i mieszkanie szuka przystojnej, religijnej panny, wdówki od 28—36 **lat, o średniej figurze, z miłym charakterem,** posiadająca skład. jaką realność lub gotówkę dla wspólnego kupna lub dzierżawy składu. Łask. zgł. z fotogr., którą się zwraca pod „Solidny" do Dz. Bydg. (6439

Matrymonjalne
poznania ułatwiam dyskretnie. Jagiellońska 13, „Przyszłość". Listownie znaczki. (3477

Dwaj
kawalerowie, przystojni pragną zapoznać panny do lat 25. Oferty do Dz. Bydg. możliwie z fotografją, którą się zwraca pod słowem honoru pod „Blondyn 28 - blondyn" 29. (6436

Opinje o skuteczności ogłoszeń w „Dzienniku Bydgoskim".

„PAR" POLSKA AGENCJA REKLAM
Franciszek Krajna
POZNAŃ, ALEJE MARCINKOWSKIEGO NR. 11.
ODDZIAŁY: BYDGOSZCZ, KATOWICE, KRAKÓW, LWÓW, WARSZAWA, TORUŃ

„Jako największe i najstarsze biuro ogłoszeń w Polsce stwierdzić możemy z zadowoleniem, że ogłoszenia okazyjne czy też całe kampanje reklamowe zamieszczone w „DZIENNIKU BYDGOSKIM", **przyniosły licznym klientom naszym, spodziewane rezultaty".**

BIURO OGŁOSZEŃ
TEOFIL PIETRASZEK
WARSZAWA
ULICA MARSZAŁKOWSKA 115

„W ciągu naszej kilkunastoletniej współpracy z wydawnictwem „DZIENNIKA BYDGOSKIEGO" mieliśmy możność przekonać się, że jest to **rzeczywiście najpoważniejszy organ reklamowy.** Pertraktacje z naszymi klijentami przekonywują nas, że **pismo to cieszy się zaufaniem inserentów,** to też **nie zdarzyło się nam, ażeby którykolwiek z klijentów odmówił naszej propozycji zamieszczenia ogłoszenia w „DZIENNIKU BYDGOSKIM".** Z prawdziwą przyjemnością obserwujemy ciągły rozwój wydawnictwa, które tyle usług oddaje polskiemu kupiectwu".

TOWARZYSTWO REKLAMY MIĘDZYNARODOWEJ
Sp. z ogr. odp.
Rudolf Mosse
Warszawa, ulica Marszałkowska 124
Oddziały: Katowice, Kraków, Łódź, Bydgoszcz, Lwów, Poznań, Toruń.

„Radzi jesteśmy stwierdzić, że klienci nasi są z rezultatów ogłaszania się w piśmie WPanów bardzo zadowoleni, gdyż dociera ono do najszerszych sfer konsumentów".

„DEVERA", G. m. b. H.
Biuro Ogłoszeń
Gdańsk
Kohlenmarkt 10

„Z uwagi na siedmioletnią współpracę z WPanami możemy dziś z całą przyjemnością stwierdzić, że Ich cenny dziennik okazał się tak dalece spopularyzowanym w swych czynnościach reklamowych, że jesteśmy w stanie prawie codziennie przesyłać WP. nowe zlecenia.
Że ogłoszenia „DZIENNIKA BYDGOSKIEGO" zawsze były pełne rezultatów — potwierdziły to nietylko wielkie firmy, ale również i ci klijenci, którzy tylko przypadkowo WPanom zlecili swoje drobne ogłoszenia".

„NADZIEJA"
Kantor Sprzedaży Polskiej Loterji Państwowej
Lwów, Sykstuska nr. 6

„Na życzenie WPanów podajemy, że z przeprowadzanej za pośrednictwem Ich dziennika reklamy jesteśmy bardzo zadowoleni. W szczególności **ogłoszenia nasze były stale gustownie i starannie składane** tudzież na odpowiednich miejscach zamieszczane.
Skuteczność ogłoszeń, ze względu na ich układ i formę, **była wielka".**

Silvikrin-Verfrieb
Gdańsk
Böttchergasse 23/27

Nasza dotychczasowa reklama w „DZIENNIKU BYDGOSKIM" **okazała się zawsze bardzo korzystną.**
Środki „Silvikrin" do pielęgnowania i na porost włosów, jako też preparaty „Hortiflor" do pielęgnowania cery uzyskały **wielki popyt na terenie całej Rzeczypospolitej Polskiej dzięki ogłoszeniom w Dzienniku WPanów.**
W naszej kampanji reklamowej **„DZIENNIKA BYDGOSKIEGO" nigdy nie ominiemy".**

Rower
damski jak nowy korzystnie sprzedam. Wolinski, Jasna 4. (6468

Wózek (6448
sportowy na sprzedaż. Grunwaldzka 140, Siuda.

Ford
nowoczesny półciężarowy kryty sprzedam. Emila Warmińskiego 12. 3454

Samochód (6479
5 osobowy „Pontiac" limuzyna z centralnem ogrzewaniem w najlepszym stanie korzystnie na sprzedaż lub zmiana na wóz ciężarowy też w dobrym stanie. Zgł. Kościuszki 12.

Ford
nowoczesny, półciężarowy kryty sprzedam. Emila Warmińskiego 12. (3454

KUPNA

Dom
z piekarnią, wpłata 20.000 kupi Biuro „Emeryt", Marsz. Focha 43. (6444

POSADY WOLNE

Pannę (6455
zaufaną współpracowniczkę z gotówką do 1500 zł poszukuję zaraz. Oferty Dzien. Bydg. pod „Foto".

Modystka
zdolna potrzebna. Długa nr. 65, Seifert. (6510

Potrzebna
kucharka. Restauracja Jezuicka 5. 6517

Uczeń (5417
fryzjerski potrzebny. Kamieński, Św. Trójcy 14.

POSADY POSZUKUJĄ

Pierwszorzędna
stenotypistka z długoletnią praktyką, biegła w stenografji polskiej i niemieckiej i pisaniu na maszynie. Łask. zgłoszenia pod „1163" do filji Dzien. Bydg. (3449

Każdy zarobi

do 300 złotych miesięcznie przez pracę domową na maszynie pończoszniczej „EXPRESS". Ryzyko wykluczone. gdyż gotowy towar na tych maszynach wyrobiony skupujemy za wysoką cenę i dostarczamy surowca. W dzisiejszych ciężkich czasach bezrobocia. gwarantuje ten warsztat pracy domowej stałą pracę i stały wysoki zarobek. Zwracajcie się dziś jeszcze do firmy

E. POTYSZ, CIESZYN,
skr. poczt. 156. 5767

Nieruchomość
pokój, kuchnia, chlew, stodoła, szopy, ogród 3 morgi ogrodowej ziemi 70 zł miesięcznie zaraz wydzierżawię. Wielkie Bartodzieje, Kijowska 18. 6428

Wila
5-cio pokojowa wraz z ogrodem do wydzierżawienia na dogodnych warunkach od 1 kwietnia br. **Wiad. Płocka 16 (Bielawski)** od 12—4 po poł. (6290

Ubikację
na warsztat, składnicę wydzierżawię. Hetmańska 10.

MIESZKANIA

2 pokoje (3458
kuchnię poszukuje bezdzietne małżeństwo. Płaci rok zgóry. Zgł. Okoniewski, Gdanska 109.

Mieszkanie
3 pokoje oddam, kto pożyczy 5 tys. zł. Gwarancja I hipoteka, może objąć administrację domu. Fr. Łyczka, Nakło. (6487

Pokój
za lekcje z matematyki i łaciny oddam. Cieszkowskiego 16, I p. pr. (3469

2 pokoje
komfortowe, telefon. Adr. wskaże filja Dzien. (3463

Pokój
dobrze umeblowany I lub 2 osób. Król. Jadwigi 6, I lewo. (6476

Pokój
do wynajęcia. Pomorska 46, mieszkanie 8. (3465

Pokój 3453
panience. Pomorska 6, I.

Pokój
umeblowany do wynajęcia bez pościeli, osobne wejście. Plac Piastowski 1, II. 3451

2 pokoje
komfortowe, telefon. Adr. wskaże filja Dzien. (3463

Pokój
osobne wejście, z gotowaniem, światło elektr. zaraz dla młodego małżeństwa. Długa 5, właścicielka. (3459

Ubrania na Wielkanoc

Ubrania męskie wełn. modne fasony i ładne kolory . . . od zł **42.–**

Ubrania kamg. spacerowe I i II rzędne modne kolory . . . . od zł **56.–**

Ubrania wełniane najnowszy fason, wzory angiel. . . . od zł **49.–**

Ubrania marengo spodnie w paski bardzo eleg. . . . od zł **62.–**

Ubrania granatowe Ia kamgarn trwały materjał . . . . od zł **71.–**

Ubrania sportowe modne fasony i najnowsze des. . . od zł **58.–**

Ubrania dla młodzieńców modne kolory i praktyczne w noszeniu od zł **38.–**

Ubranka chłopięce granatowe . . . . . od zł **22.50**

po powyższych cenach może WPan na Wielkanoc kupić sobie **nowe ubranie** a będzie to największą uciechą świąteczną.

Telefony 3-54 i 17

Be De Te BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Bydgoszcz Gdańska 10-12

6452

Niniejszem mam zaszczyt Szanowną Publiczność miasta i okolicy jak najuprzejmiej zawiadomić, że z dniem **28-go marca b. r. otworzyłem** w Bydgoszczy, przy ulicy Poznańskiej nr. 4, **drogerję, perfumerję, skład farb i lakierów** pod nazwą

Drogerja Centralna

właściciel Franciszek Szyperski.

Zadaniem mojem będzie Szan. Państwa przez skorą i rzetelną usługę jak i przystępne ceny pod każdym względem zadowolić.

Polecając się Szan. Publiczności, proszę o łaskawe poparcie mego przedsiębiorstwa i kreślę

z poważaniem

Franciszek Szyperski.

6339)

Ser „Elka"

dorównuje w jakości najlepszym wyrobom zagranicznym

Fabrykant: L. Krieg, Tiegenhof.

Przedstawiciel: W. Przywarski, Bydgoszcz, ulica Paderewskiego 12, telefon 456. (6461

Na Wielkanoc

5216) polecam moje wyśmienite, codziennie świeże wyroby. Specjalność: **jajka wielkanocne, zajączki i baranki.**

M. Przybylski, fabryka cukierków, marcepanów i czekolady
Gdańska 164, telefon 1398 (obok Kina Kristal.)

50% taniej

płaszcze damskie i męskie, kapelusze damskie, ubrania męskie i chłopięce, towary na ubrania, płaszczy damskich i męskich, firany, bławaty, kolejarzom udzielam kredytu.

S. Dorożyńska, Długa 32
Firma chrześcijańska.

5316)

Tartak Marjański

Edmund Machnikowski
Bydgoszcz
ulica Toruńska 42
Telefon 792 (4639

dostarcza jako specjalność:

suche deski

podłogowe

heblowane i szpundowane oraz **wszelki tarty materjał budowlany i stolarski.**

Reperuję spuszczone oczka u pończoch. Henryka Dietza 4, parter pr. (4380

Podziękowanie.

P. Kasprzewskiemu, homeopacie Dworcowa 31 b, II wejście za wyleczenie mej córki cierpiącej przez 1½ roku na zapalenie migdałów i kataru gardła, przeciw czemu p. dr. S. polecał operację na co się nie zgodziłam, udając się przez polecenie do p. K. który córeczkę w krótkim czasie zupełnie wyleczył, za co składam moje **serdeczne podziękowanie.**

6338) **Olga Jeszke, Chełmża.**

Strick - maszyny DURIED'a

ręczne, do wyrobienia wszelkiej odzieży dzianej dają niezawodnie każdemu wysoki zarobek. Prospekty wysyła bezpłatnie: (6442

Emil Henke, Łódź, Piotrkowska 112.

TANIA SPRZEDAŻ w magazynie

W. Koczorowski, Gdańska 5

OBUWIE

teraz tylko **9.–, 12.–, 14.–**

6420) **16.–, 18.–**

Obuwie dziecięce za bezcen.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł. na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 30 gr., każde dalsze 20 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 50% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25 % dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20 % drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnią Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.